

MŪSŲ GIRIOS

2017 / 04

STIHL®

**IDEALUS
PASIRINKIMAS
PROFESIONALAMS**

STIHL MS 261 C-M

Naujasis STIHL MS 261 C-M benzininis pjūklas turi optimalią variklio galią, kitas savo stipriasias puses demonstruoja genint šakas, pjaunant smulkius ir vidutinio storumo medžius. Taip pat retinant mišką, jis atlieka savo darbą švariai – žinoma su puikia trauka ir tiksliu pjūviu. Kuro dozatorių reguliuojamas elektroniniu būdu ir automatiškai prisitaiko prie naudojimo ir aplinkos sąlygų. Taigi motorinis pjūklas visada dirba optimalia variklio galią, o atminties funkcija užtikrina, kad bus galima sklandžiai dirbti ir padarius pertrauką.

Oficiali firmų STIHL ir VIKING atstovė
Lietuvoje - Mocevičiaus firma „Ginalas“,
Esperanto g. 26, Kazlų Rūda,
tel. (8 343) 96 464
www.ginalas.lt

9 psl.

LMS iniciatyva balandžio 12 d. Kauno miškų urėdijos Karmėlavos girininkijoje surengtoje talkoje dalyvavo ir politikai

4 Kronika

6 Aktualijos

- 6 G. JANIŠKIENĖ
Miškų įstatymo pataisos sunkiai, bet skinasi kelią
- 8 Akcijos „Paukščiai grįžta namo 2017“ pabaigtuvės
Nemenčinėje
- 9 Nacionalinio miškasodžio talkose

12 Miškininkystė

- 12 M. KAVALIAUSKAS
Medžių apsaugos priemonių žvėrių daromai žalai
mažinti naudojimo analizė
- 15 B. GRIGALIŪNAITĖ, A. STACKEVIČIUS
Sostinės medžių būklė Maironio gatvėje
- 16 D. KAVALIAUSKAS, D. DANUSEVIČIUS.
Miškų reprodukcinės medžiagos kilmės kontrolės
sistema pagal DNR žymenis – pavyzdys iš Bavarijos

18 Užsienyje

- 18 V. GENDVILAS
Sitkinės eglės ir miškininkystė Airijoje
- 20 E. MANKEVIČIENĖ
Vizitas į kaimyninę Latviją

22 Urėdijose

- 23 Medieną įsigysime ir pagal fotografijas
- 24 V. JUSAS
Įsikūrusios Miško darbų rangovų asociacijos siekiai
- 26 Ar galima centralizuota miško darbų ranga?

30 Profsajungų veikla

- 30 Kiek dar mojuosime karo kirviais?

32 Privatūs miškai

- 32 LMSA XX-oje Generalinėje asamblėjoje

34 Medžioklė

- 34 R. PAPŠYS
Baigiasi penktasis dešimtmetis...

37 Nauji leidiniai

38 Išėję negrįžti

40 Laisvą minutę

41 Datos

42 Gamtos kalendorius

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2017 m. balandis Nr. 4 (828)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešoji įstaiga „Mūsų girios“

Vytėnų g. 50-312,

03229 Vilnius

Tel./faks. 8 5 2752047

El. paštas info@musu-girios.lt

www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A/S LT887044060001501044

AB SEB bankas

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Marius Aleinikovas,

Marijonas Bernotavičius,

Raimondas Juzikis,

Antanas Kilčiauskas,

Andrius Kuliešis,

Eglė Mankevičienė,

Rimantas Prūsaitis,

Edvardas Riepšas,

Albinas Tebėra,

Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

tel./faks. 8 5 2752047,

mob. tel. 8 687 10616;

el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius

Vaclovas Trepėnaitis

tel. 8 5 2752047,

mob. tel. 8 687 10614;

el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

Dizainerė – maketuotoja

Jūratė Kemeklytė Bagdonienė

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius

www.spauda.com

Tiražas 2000 egz.

Kaina 3,10 €

su nuolaida 2,05 €

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine

Editor-in-chief R. Vasiliauskas

Vytėnų 50-312, LT-03229 Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.

„Mūsų giriose“ išspausdinti straipsniai

ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką

redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.

Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Balandžio mėn. aplinkos ministro Kęstučio Navicko patarėju paskirtas 48 metų teisininkas **Ernestas Jurkonis**, turintis didelę patirtį organizuoto nusikalstamumo, ekonominių nusikaltimų tyrimo ir jų užkardymo srityse. Dirbdamas Vilniaus apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Organizuoto nusikalstamumo tyrimo valdybos viršininku, 2012 m. jis pelnė metų seklio titulą. Pagrindinė E. Jurkonio veiklos sritis aplinkosaugoje – korupcijos prevencija bei valdymo kontrolės atliekų ir vandenų srityse stiprinimas.

Aplinkos ministro padėjėju paskirtas buvęs Lietuvos šaulių sąjungos vadas, atsargos karininkas **Juozas Širvinskas**, kuris atsakingas už aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės stiprinimą.

Kovo 24 d. Lietuvos atstovai dalyvavo Paryžiuje surengtame Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Bendrovių valdymo komiteto Valstybės nuosavybės ir privatizavimo praktikų darbo grupės posėdyje, kuriame pristatė Lietuvos pažangą valstybės valdomų įmonių srityje. Lietuvos delegaciją sudarė Ūkio, Aplinkos, Susisiekimo ir Užsienio reikalų ministerijų atstovai.

Aplinkos ministro Kęstučio Navicko teigimu, vienas svarbiausių klausimų vertinant Lietuvos pažangą lieka valstybės įmonių miškų urėdijų valdymo konsolidavimas. LR Seime pateiktas Miškų įstatymo pakeitimas yra svarbus žingsnis siekiant šių įmonių valdymo optimizavimo ir skaidrumo, o EBPO ekspertai galės objektyviai įvertinti Lietuvos pastangas tik Seimui priėmus Miškų įstatymo pakeitimus ir įgyvendinus jo nuostatas.

Pradėti stojimo į EBPO procesą Lietuva buvo pakviesta 2015 m. birželį, o visateise EBPO nare siekia tapti 2018 metais. Šiuo metu vyksta spartūs plano vykdymo darbai, atsižvelgiant į EBPO teikiamas rekomendacijas.

Kovo 30 d. LR Seimo narys Vytautas Kamblevičius įteikė Seimo valdybai 46 parlamentarų, priklausančių skirtingoms frakcijoms, prašymą dėl privalomo nepriklausomo ekspertinio teisės akto projekto įvertinimo, kad būtų parengta išvada dėl LR Miškų įstatymo pakeitimų projekto, siekiant reformuoti 42 miškų urėdijas į vieną valstybinę įmonę.

Tą pačią dieną LR Seimo nariai Virginija Vingrienė ir Remigijus Žemaitaitis įregistravo įstatymo pataisą dėl planuojamos įkurti įmonės „Lietuvos valstybiniai miškai“ įtraukimo į strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių sąrašą bei neprivatizuojamos įmonės statuso suteikimo.

Balandžio 5 d. Vilniuje, Saugomų teritorijų tarnybos Nacionaliniame lankytojų centre vy-

ko keli renginiai: popietė – „Žuvinas arčiau Tavęs“, skirtas šių metų balandį paminėti Žuvinto biosferos rezervato 80-mečiui; vakare vyko susitikimas su gamtos fotografu Mariumi Čepuliu, kuris papasakojo apie savo kūrybinę kasdienybę, kokie dalykai yra svarbiausi, norint užsiimti gamtos fotografija.

Balandžio 5-6 d. Valstybinės miškų tarnybos Nacionalinės miškų inventorizacijos skyriaus vedėjas Gintaras Kulbokas ir vyriausioji specialistė Vaiva Kazanavičiūtė dalyvavo Europos Komisijos Jungtinių tyrimų centro organizuotame pasitarime dėl miškų tvarkymo referencinių lygmenų perskaičiavimo II Kioto protokolo išipareigojimų laikotarpiui.

Balandžio 7 d. Ukmergėje, Kraštotyros muziejuje surengta XX-oji LMSA Generalinė asamblėja, kurios metu išklausyta metų veiklos apžvalga, aptartos privačių miškų sektoriaus problemos. Asamblėjos darbe dalyvavo ir keletas LR Seimo narių, žemės ūkio ministras Bronius Markauskas, Ukmergės rajono meras Rolandas Janickas, kitų institucijų atstovai. Priimta rezoliucija.

Popietę surengta pažintinė ekskursija į beržo faneros gamybos įmonę „Likmerė“ (plačiau – 32 p.).

Balandžio 11 d. Generalinė miškų urėdija inicijavo susitikimą su Miško darbų rangovų asociacijos atstovais, kuriame išnagrinėtos asociacijos keliamos problemos, aptartas tolimesnis bendradarbiavimas.

Balandžio 12-13 d. Latvijoje surengtas išvažiuojamasis kvalifikacijos kėlimo seminaras „Inovatyvių miško sodmenų išauginimo technologijų klausimais“, kuriame dalyvavo Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos ir miškų departamento, Generalinės miškų urėdijos, miškų urėdijų, Miškų instituto, ASU, Valstybinės miškų tarnybos specialistai (plačiau – 20 p.).

Balandžio 21 d. LR Seimo Valdyba priėmė sprendimą atlikti LR Miškų įstatymo patai-

sų, numatančių miškų urėdijų konsolidavimą į vieną valstybės įmonę, ekspertizę. Gavus išvadas, LR Seimas turės apsispręsti dėl valstybinių miškų valdymo pertvarkos.

Balandžio 21 d. Vilniaus rajone, netoli Rukainių pasodinta 3600 ąžuoliukų giraitė „Izraelita“, kuri skirta Izraelio ir Lietuvos diplomatinių santykių užmezgimo 25-tosioms metinėms pažymėti (*plačiau – 11 p.*).

Balandžio 22 d. šalyje surengta dešimtą kartą nacionalinė aplinkos švarinimo akcija „DAROM“, kuria siekta atkreipti visuomenės dėmesį į taršos, aplinkosaugos problemas.

Balandžio 26 d. beveik pusšimtis šalies jaunųjų miško bičiulių dalyvavo finalinėse konkursų „Jaunimas Europos miškuose“ ir „Tiriamieji darbai miške“ varžytuvėse ASU. Šiuos konkursus inicijavo Aplinkos ministerija. Tarptautinis konkursas „Jaunimas Europos miškuose“ vyks Vengrijoje. Dėl šios galimybės Lietuvoje varžėsi 14 komandų, į finalinį renginį pakviestos 8 komandos.

Konkursui „Tiriamieji darbai miške“ pateiktą 14 darbų, apėmusių 2-3 mėn. gamtos stebėjimus bei tyrimus (*plačiau – kitame numeryje*).

Balandžio 27 d. vyko aštunti nemokami nuotoliniai mokymai privačių miškų savininkams apie ES paramą pagal 2014-2020 metų Lietuvos Kaimo plėtros programos priemones, susijusias su miškų ūkio veikla. Lektorė – Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos miškininkystės specialistė Vita Guogaitė.

Balandžio 28 d. surengta jau tradicine tapusi aštuntoji Lenkijos Suvalkų ir Marijampolės miškų urėdijos miškininkų draugystę pažyminti miško sodinimo talka. Vienais metais mišką jie sodina Lietuvoje, kitais – Lenkijoje. Šiemet į Suvalkų miškų urėdijos Ančios (*Hańcza*) girininkiją sodinti miško prie marijampoliečių miškininkų prisijungė LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas Kęstutis Mažeika, Generalinės miškų urėdijos ir LMS delegacija bei atvyko keletas Latvijos miškininkų (*plačiau – kitame numeryje*).

Balandžio 29 d. Vilniaus miškų urėdijos Migūnų girininkijoje, netoli Rukainių miestelio Baltarusijos ambasados Lietuvoje iniciatyva pasodinta ąžuoliukų giraitė Baltarusijos ir Lietuvos valsty-

bių diplomatinių santykių užmezgimo 25-mečiui pažymėti.

➤ Valstybinės miškų tarnybos duomenimis, 2007-2016 m. parengti ir šioje miškų tarnyboje užregistruoti 29432 miškotvarkos projektai, apimantys 228800 ha miškų plotą. Juos rengė 280 projekto autorių. Pernaigai parengti ir užregistruoti 2928 miškotvarkos projektai 23684,5 ha privačių miškų plote (parengė 181 autorius). Dešimties metų laikotarpyje daugiausiai miškotvarkos projektų parengta ūkiniuose miškuose

(IV grupės miškai sudarė 79,1 proc.), o III grupės – 16,3 proc., II grupės – 4,6 proc. miškų ploto.

➤ Tarptautinė mokslininkų grupė atliko studiją apie medienos išteklį Lietuvoje panaudojimo galimus scenarijus ir paskelbė jos rezultatus. Tyrimą atliko Europos miškų institutas (www.efi.int) kartu su bendradarbiaujančiomis organizacijomis. Daugiau apie tyrimą galima rasti moksliniame straipsnyje (anglų k.) <http://www.mdpi.com/1999-4907/8/4/133/>

Maloniai kviečiame dalyvauti Lietuvos miškininkų orientavimosi sporto čempionate, kuris vyks 2017 m. gegužės 27 d. Švenčionėlių miškų urėdijos teritorijoje.

Tikslas: išsiaiškinti geriausius miškininkus orientacininkus ir komandas.

Organizatoriai: Lietuvos miškininkų sąjunga ir Švenčionėlių miškų urėdija.

Laikas ir vieta: 2017 m. gegužės 27 d., šeštadienis;

Varžybų centras – Švenčionėlių miškų urėdija, Žeimenos g. 49, Švenčionėliai, Švenčionių r.

VARŽYBŲ PROGRAMA:

09:30–10:30 val. Atvykimas į varžybų centrą, registracija;

12:00 val. Pirmo dalyvio startas;

14:30 val. Pietūs;

15:00 val. Apdovanojimai;

Nuo 15:30 val. Ekskursija po lankytinas vietas Švenčionėlių miškų urėdijoje (reikalinga išankstinė registracija el. paštu antanas.gircys@gmail.com arba tel. 8 620 67179).

Žemėlapis ir trasa: „Baranavo miškas“ (pušynas). Mastelis 1:10000, horizontalės 2,5 m. Trasa vidutinė (nugalėtojo laikas apie 35 min.).

Dalyviai, grupės ir trasos: Komandinėje įskaitoje skaičiuojami visų dalyvių rezultatai (I vieta – 6 taškai; II vieta – 5 taškai; III vieta – 4 taškai; IV vieta – 3 taškai; V vieta – 2 taškai; VI ir kitos vietos po 1 tašką, jei trasa nebaigta – 0 taškų).

Varžybos yra asmeninės (V, M – 12, 14, 16, 18, 21, 35, 45, 55, 65) ir komandinės.

Atsižymėjimas: elektroninė SportIdent (SI) sistema (Kas neturės savo SI kortelių registracijos metu privalo nurodyti – mes paskolinsime.)

Registracija: <https://dbtopas.lt/takas/lt/varz/2017070> arba

el. paštu antanas.gircys@gmail.com, tel. 8 620 67179.

Apdovanojimai: komanda nugalėtoja apdovanojama taure. Asmeninėje įskaitoje nugalėtojai apdovanojami diplomais ir prizais pagal amžiaus grupes.

Lietuvos miškininkų sąjunga ir VŠĮ „Sportuok miške“ visus miškininkus, privačių miškų savininkus kviečia dalyvauti **Europos miškininkų orientavimosi sporto čempionate**, kuris įvyks **Birštone š. m. rugpjūčio 1-5 d.** Pagal varžybų nuostatus čempionate gali dalyvauti visi norintys miškininkai ir jų šeimų nariai nuo 12 m. amžiaus ir vyresni. Papildomą informaciją rasite tinklapyje www.efol2017.lt

Miškų įstatymo pataisos

LR Seimo valdyba balandžio 21 d. priėmė sprendimą priartinti LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto siūlymams dėl reikalavimų nepriklausomam ekspertui, kuris vertins Lietuvos Respublikos miškų įstatymo Nr. I-671 2, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 18 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIIIP-420 ir Seimo narių pasiūlymus dėl šio įstatymo projekto. Gavęs išvadas Seimas gegužės mėn. turėtų apsispręsti dėl valstybinių miškų valdymo pertvarkos.

Ekspertizė per dvi savaites

Tiesa, nepriklausomo eksperto tyrimo kokybė jau iš anksto abejojama. Naujienų portalas „VZ.lt“ skelbė, jog LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininko pavaduotojas Simonas Gentvilas stebisi tuo, kad ekspertizei atlikti skirta vos 100 eurų. Jo manymu, tai neužtikrins galimybės ekspertiniam darbui pasitelkti mokslininkus ir auditorius. To paties Seimo komiteto narys Linas Balsys taip pat netiki, kad neįtraukus miškotyros mokslo atstovų bus pateikti kvalifikuoti atsakymai.

Šiuos atsakymus, daugelio miškininkų manymu, Vyriausybė turėjo pateikti kartu su savo siūlymu dėl Miškų įstatymo pakeitimo, o dabar ekspertas juos turės pateikti vos per 14 dienų. Per tokį trumpą laiką ekspertas turės atlikti analizę ir pasakyti:

1. Koks valstybinių miškų valdymo modelis taikomas kitose ES valstybėse narėse? Ar vienos įmonės (ar jos atitiktums pagal nacionalinę teisę), ar kelių (tas pačias funkcijas vykdančių) įmonių modelis?

2. Koks yra valstybinių miškų ūkio valdymo reformos kaštų ir naudos santykis bei ekonominis pagrindimas? Ar įstatymo projekto lydimajame medžiagoje ir pristatymuose pateiktos informacijos apie siūlomo pertvarkymo kaštus ir finansinį efektą pakanka, kad būtų galima objektyviai įvertinti numatomos pertvarkos ekonominę naudą? Jeigu atsakymas neigiamas, nurodyti, kokios informacijos trūksta;

3. Ar įstatymo projektu siūlomas valstybės įmonės statusas ir kaip viena pagrindinių funkcijų įvardijama kompleksinė miškų ūkio veikla valstybiniuose miškuose geriausiai atitinka valstybės strateginius poreikius valdant, tvarkant ir naudojant vieną svarbiausių šalies turtų – valstybinės reikšmės miškus? Palyginti siūlomą įmonės statusą su kitais pagal nacionalinę teisę galimais juridiniais statusais (akcinė bendrovė, uždaroji akcinė bendrovė, biudžetinė įstaiga);

4. Ar centralizavimas sumažins korupciją ir didins skaidrumą, o medienos pramonei bus sudarytos palankesnės sąlygos apsirūpinti žaliava?

5. Ar siūloma valstybės įmonė „Lietuvos valstybiniai miškai“, vykdydama kompleksinę miškų ūkio veiklą valstybiniuose miškuose (vienos įmonės modelis), turės didesnę potencialą užtikrinti ilgalaikį šalies valstybinių miškų ūkio stabilumą ir gyvybingumą, palyginti su šiuo metu Lietuvoje esamu kelių (tas pačias funkcijas vykdančių) valstybės įmonių miškų ūrėdijų modeliu?

6. Ar įstatymo projekte nurodytos visos pagrindinės valstybės įmonės „Lietuvos valstybiniai miškai“ funkcijos ir esminiai struktūros elementai, atsižvelgiant į tai, kad valstybės įmonių

bendrasis reglamentavimas išsamiai apibrėžtas LR valstybės ir savivaldybės įmonių įstatyme? Jeigu atsakymas neigiamas, konkrečiai nurodykite, kokio reglamentavimo trūksta;

7. Kiek valstybinių miškų ūkio valdymo reforma pareikalaus išlaidų iš valstybės biudžeto?

8. Kokia bus valstybinių miškų ūkio valdymo reformos įtaka darbo vietų kūrimui ir išlaikymui?

9. Jeigu teikiant nepriklausomo ekspertinio įvertinimo paslaugas analizuojama konkrečių šalių patirtis, turi būti nurodyti šalies pasirinkto modelio pranašumai, įvardyti tokio modelio (sistemos) trūkumai ir problemos. Paslaugų teikėjas, pateikdamas konkrečios šalies analizę, turi aprašyti taikomo modelio teisinį reglamentavimą, struktūrą, apimtį;

10. LR Miškų įstatymo Nr. I-671 2, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 18 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-420 ir iki nepriklausomo ekspertinio įvertinimo paslaugų viešojo pirkimo sutarties sudarymo registruoti Seimo narių pasiūlymai dėl šio įstatymo projekto turi būti įvertinti ir pateikta galutinė nepriklausoma ekspertų išvada. Jeigu šioje išvadoje siūloma, kad šiame punkte nurodytas įstatymo projektas ar Seimo narių pasiūlymai dėl šio įstatymo projekto tikslingi, turi būti suformuluotas konkretus siūlymas (įstatymo projekto tekstas) ir pateiktas šio siūlymo pagrindimas.

Pateiktas kompromisinis variantas

LR Seimo kanceliarijos pagal teisės aktus viešojo pirkimo būdu išrinktas nepriklausomas ekspertas turės palyginti siūlomą įmonės statusą su kitais pagal nacionalinę teisę galimais juridiniais statusais (akcinė bendrovė, uždaroji akcinė bendrovė, biudžetinė įstaiga) ir taip pat turės įvertinti registruotus Seimo narių pasiūlymus dėl Miškų įstatymo projekto. Reikia manyti, kad jis analizuos ir didelės darbo grupės žmonių (dokumentą pasirašė 21 Seimo narys, pirma pavardė – Algimanto Salamakino) š. m. balandžio 6 d. pateiktą pasiūlymą – pataisas Vyriausybės pateiktajam Miškų įstatymo projektui.

Praėjusioje Seimo kadencijos buvusio Aplinkos apsaugos komiteto pirmininko, o dabar Žmogaus teisių komiteto veikloje dalyvaujančio A. Salamakino teigimu, labai svarbu tai, kad pasiūlymą, kurio rengimą jis koordinavo, rengė įvairių frakcijų nariai, dabar jie turės išaiškinti siūlomų pakeitimų naudą savo kolegoms ir tai turėtų užtikrinti kuo didesnę Seimo narių palaikymą.

A. Salamakinas jo inicijuotų pataisų esmę paaiškino taip: įsteigus vieną valstybinių miškų ūkį valdančią valstybės įmonę bei jos valdymui sudarius tarybą (svarbu, kad daugiau nei pusė narių būtų miškų ūkio specialistai), miškų ūrėdijos ir toliau galėtų veikti savarankiškai, valdydamos 25-40 tūkst. hektarų miško plotą. Miškų ūrėdijų liktų mažiau, bet jos ir toliau galėtų veikti kaip atskiros valstybės įmonės. Seimo nario manymu, taip būtų įgyvendintos ir EBPO rekomendacijos dėl valstybės įmonių veiklos konsolidavimo, ir būtų eliminuotos miškininkų iškeltos rizikos.

LR Miškų įstatymo 5 straipsnio 4 dalį siūloma išdėstyti taip:

„4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė įsteigia valstybės įmonių susivienijimą (asociaciją) „Lietuvos valstybiniai miškai“. Asociaci-

sunkiai, bet skinasi kelią

jos nariai yra miškų urėdijos. Tai ribotos civilinės atsakomybės valstybės įmonė, kurios tikslas administruoti ir koordinuoti valstybinių miškų valdymą ir naudojimą per VĮ miškų urėdijas, atstovauti asociacijos narių interesams ir ginti juos bei tenkinti viešąjį interesą. Prie VĮ „Lietuvos valstybiniai miškai“ Aplinkos ministerija sudaro valdybą, kurios daugiau kaip pusė visų narių sudaro miškų ūkio specialistai.

Valstybės įmonių susivienijimą (asociaciją) „Lietuvos valstybiniai miškai“ sudaro šie administraciniai vienetai: Valstybės įmonių susivienijimo (asociacijos) „Lietuvos valstybiniai miškai“ direkcija, miškų urėdijos ir girininkijos. Valstybės įmonės susivienijimo (asociacijos) „Lietuvos valstybiniai miškai“ pagrindinis tikslas yra ugdyti, tvarkyti, saugoti, prižiūrėti, puoselėti, didinti Lietuvos valstybės turto – miško vertę, naudoti jį vadovaujantis tvaraus naudojimo principu.

Direkcija tuo tikslu:

1. Administruoja Lietuvos valstybinius miškus per miškų urėdijas – ribotos juridinės atsakomybės valstybės įmones;
2. Atlieka miškų urėdijų savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos funkcijas ir koordinuoja jų veiklą;
3. Nustato miškų urėdijoms privalomąsias miško atkūrimo, apsaugos, tvarkymo darbų normas;
4. Organizuoja bendrą valstybinę priešgaisrinę ir sanitarinę miško apsaugos sistemą;
5. Organizuoja ir koordinuoja miško atkūrimo, įveisimo, apsaugos, tvarkymo ir miško išteklių naudojimo pažangių technologijų įgyvendinimą;
6. Rengia ir įgyvendina modernią miškininkystės veiklos informacinę sistemą;
7. Rengia ir įgyvendina racionalaus miškų išteklių naudojimo priemones, optimizuojant medynų tūrio prieaugio ir jo naudojimo balansą;
8. Rengia ir įgyvendina miško bei miško produkcijos modernesnę apskaitos programą;
9. Organizuoja ir koordinuoja apvalios medienos gaminių aukciono informacinę sistemą ir ją koordinuoja pagal LR Vyriausybės patvirtintą tvarką;
10. Esant poreikiui centralizuoja viešuosius pirkimus;
11. Nustato ir įgyvendina miškų urėdijų veiklos vertinimo ir vadovų atestavimo tvarką.

Direkcija kasmet rengia ataskaitą ir atsiskaito Lietuvos Respublikos Vyriausybei.“

LR Miškų įstatymo 5 straipsnio 5 dalį siūloma išdėstyti taip:

„5. Miškų urėdijos yra valstybės įmonių susivienijimo (asociacijos) „Lietuvos valstybiniai miškai“ asocijuotos narės. Valdymo teisinė forma yra valstybės įmonė. Miškų urėdijos atlieka šias valstybines funkcijas:

1. Patikėjimo teise valdo, naudoja valstybinius miškus ir jais disponuoja įstatymų nustatyta tvarka, taip pat vykdo juose kompleksinę miškų ūkio veiklą;
2. Miškuose, nesvarbu, kokia yra jų nuosavybės forma, įgyvendina bendras valstybines miško priešgaisrinę ir sanitarinę apsaugos bei gamtos saugines sistemas;

3. Vyriausybės nustatyta tvarka organizuoja ir (ar) įgyvendina bendrą miško kelių priežiūrą ir taisymą (remontą) visų nuosavybės formų miškuose;

4. Diegia pažangias miškų įveisimo, atkūrimo, apsaugos, tvarkymo ir miško išteklių naudojimo technologijas;

5. Įgyvendina privalomąsias miško atkūrimo, apsaugos, tvarkymo darbų normas;

6. Įgyvendina racionalaus miškų išteklių naudojimo priemones, optimizuojant medynų tūrio prieaugio ir jo naudojimo balansą;

7. Įgyvendina miško ir miško produkcijos modernesnes apskaitos programas;

8. Vykdo viešuosius pirkimus.“

„Manau, kad šis variantas yra artimiausias didžiausio Lietuvos valstybės turto valdymo ir naudojimo prigimtinę dvasią. Mano siūlomą atvejį nereikėtų perregistruoti Lietuvos valstybinių miškų ir tokiu būdu sutaupyti nemažai lėšų, o bendra reforma leistų peratestuoti valstybės įmonių miškų urėdus. Kitas svarbus klausimas yra tai, kad Vyriausybės uždavinys yra rasti kompromisą tarp dviejų antagonistinių iš prigimties veiksnų. Tai optimalios miško kirtimo normos ir siekio miškų ūkio ūkinės veiklos gauti kuo daugiau pajamų: tai yra parduoti miško produkciją kuo brangiau, o kai tuo tarpu medžio apdirbimo įmonių siekis yra miško žaliavą nupirkti kuo pigiau. Taigi ši dilema turi būti sprendžiama pačiu aukščiausiu lygiu. Metas Lietuvoje pradėti kalbėti iš esmės apie viso miško komplekso vystymo strategiją“, – rašoma A. Salamakino ir jo bendraminčių pasiūlymo dalyje „Argumentai“.

Ten pat apie Aplinkos ministerijos parengtą projektą sakoma, kad jis nėra ekonomiškai nei politiškai pagrįstas, kad juo griauinama nusistovėjusi ūkininkavimo miške sistema: miško įmonė, girininkija, eiguva. Pabrėžiama, kad tokia pertvarka neskaidrintų esamos padėties, bet sudarytų dar geresnes sąlygas korupcijai, kad ženkliai padidintų medžio apdirbėjų įtaką medienos aukcionams ir karteliniams susitarimams, dėl ko medienos kaina kristų ir atskaitymai į valstybės biudžetą sumažėtų, o smulkieji medžio apdirbėjai prarastų galimybę įsigyti medienos ir būtų priversti bankrutuoti, o tai dar labiau padidintų emigraciją regionuose.

„Šiandien yra išsaugotos kai kurios girininkijos, žinomos nuo Vytauto Didžiojo laikų. Taip lengvai atsisakyti istorinio paveldo, manau, yra tiesiog nusikaltimas“, – argumentuojamas alternatyvus pasiūlymas.

A. Salamakino parengtose pataisose taip pat siūloma atgaivinti diskusijas apie celiuliozės fabriko statybą Lietuvoje ir pagaliau iš esmės pradėti nagrinėti LR Vyriausybėje viso miško komplekso, kaip didžiausio valstybės turto, vystymo galimybes ir suplanuoti savo strategiją, kad toliau Lietuva nebebūtų Švedijos koncernų strategine žaliavos tiekėja. Siūloma gerai išanalizuoti miško sektoriaus veiklą Lenkijoje ir Vokietijoje ir tik tada priimti sprendimą, kuriuo keliu eiti. Taip pat siūloma depolituozuoti valstybinę tarnybą ir siūloma Seimui įpareigoti Vyriausybę parengti miškų sektorius antikorporacinę programą.

Parengė Gintarė JANIŠKIENĖ

Zarasų miškų urėdijos miškininkų globojami JMB atstovai

Renginio svečiai

Akcijos „Paukščiai grįžta namo 2017“ pabaigtuvės Nemenčinėje

Kasmet miškų urėdijose vykstančios gamtosauuginės akcijos „Paukščiai grįžta namo“ pabaigtuvės šiemet paskutinę kovo dieną surengtos Nemenčinės miškų urėdijoje. Į Arvydų girininkijos Bezdonių šilą, šalia 2010 m. iš medžių pasodinto memorialo „Žalgiris – 600“, suvažiavo miškų urėdijų globojami jaunieji gamtos ambasadoriai – taip juos pavadino į renginį atvykęs LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas dr. Kęstutis Mažeika, pats buvęs jaunučiu miško bičiuliu. Šioje miško šventėje taip pat dalyvavo aplinkos ministras Kęstutis Navickas, generalinis miškų urėdas dr. Rimantas Prūsaitis, generalinio miškų urėdo pavaduotojas Andrius Vancevičius.

Padedami Nemenčinės miškų urėdijos miškininkų, miško bičiuliai šile iškėlė atsivežtus inkilus. Juos kėlė ir garbūs svečiai. Aplinkos ministras K. Navickas pademonstravo ir aplinkosauugininko laikyseną: pamiškėje rastą numestą skardinę įsidėjo į tarnybinio automobilio bagažinę.

Kol vyko naujų namų paukščiams kėlimas, Gamernės viensėdyje netoli Nemenčinės buvo eksponuojami Generalinės miškų urėdijos skelbto JMB būrelių floristinių darbų konkurso gražiausi paveikslai. Organizatoriai nesitikėjo tokio vaikų kūrybingumo proveržio. Vertinimo komisiją, kurioje dalyvavo aplinkos ministras K. Navickas, LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas dr. K. Mažeika, generalinis miškų urėdas dr. R. Prūsaitis, jo pavaduotojas A. Vancevičius, vaikai nustebino savo išmone – ekologiškų miško medžiagų parinkimu, raiška, technikų įvairove, gamtosauuginės akcijos idėjos realizavimu.

Gamernės viensėdyje renginiui sakralumo suteikė ragus pučiantys Marijampolės miškų urėdijos vyrai. Dešimčiai gražiausių floristinių paveikslų autoriams įteikti prizai – planšetės ir tautodailininko Jono Bugailiško sukurti suvenyriniai inkilėliai.

Tarp komisijos geriausiai įvertintų floristinių kūrinių: Švenčionių miškų urėdijos miškininkų globojamų Švenčionių r. Pabradės „Ryto“ gimnazistų ir Švenčionių progimnazijos jaunųjų miško bičiulių ir ekologinio klubo „Žuvėdra“ atstovų bendras darbas, Utenos miškų urėdijos išrinktas Utenos A. Šapokos gimnazijos 2 kl. moksleivių Benitos Giedrytės ir Evitos Valiaugaitės dar-

Apdovanojami konkurso nugalėtojai

bas „Pavasaris“, Šilutės miškų urėdijos deleguotas Švėkšnos Saulės gimnazijos JMB būrelis „Ąžuoliukas“. Akivaizdžių lyderių tarpe buvo Panevėžio miškų urėdijos globojamas Panevėžio „Ąžuolo“ progimnazijos jaunųjų miško bičiulių būrelis „Miško meistreliai“. Su nugalėtojų prizų namo išvyko Jonavos Senamiesčio gimnazijos 2a klasės mokinės Sofija Goda Cieškaitė ir Ieva Liktaravičiūtė, Telšių r. Viešvėnų pagrindinės mokyklos JMB būrelio „Kankorėžis“ narė Toma Sukauskaitė. Sėkmė lydėjo Raseinių r. Gylų mokyklos – daugiafunkcinio centro JMB būrelio „Giliukai“, Tytuvėnų miškų urėdijos išrinktų Elvyravos pagrindinės mokyklos kūrinių autorius bei Zarasų miškų urėdijos Salako girininko pavaduotojo Mindaugo Ilčiuko kuruojamus jaunuosius miško bičiulius Kamilę Brukštaitę, Tadą Gaidelį ir Lauryną Stasiukėną. Be suvenyrų neliko nė viena atvykusi miško bičiulių delegacija.

Šventė baigėsi nuotaikingu dainininkų Anželos Adamovič ir Sachos Song koncertu.

GMU inf.

Kauno miškų urėdijos Karmėlavos girininkijoje

Nacionalinio miškasodžio talkose

Tvyrant planuojamos reformos įtampai, miškų urėdijų miškininkai vis tiek laikėsi nusistovėjusios tradicijos – pavasarį rengti Miško dienas. Balandžio 8-ąją, šeštadienį, visose miškų urėdijose surengta Nacionalinio miškasodžio diena. Į miškininkų kvietimą šiemet atsiliepė per 2 tūkst. ir didelių, ir mažų talkininkų – kartu su miškininkais jie pasodino daugiau nei 200 tūkst. medelių, kurie užėmė 66,2 ha plotą.

Kas bebūtum kasdieniniame darbe, čia, miške, visus vienijo bendras nusiteikimas kilniai misijai – pasodinti savomis rankomis mažą medelį ar daigą ateičiai. O įskaudus nuo darbo nugarai ir atsigręžus į nusidriekusią medelių vagą, kiekvienas galėjo įvertinti miškininko profesijos reikalingumą ir prasmę, kurią šiemet bandyta nepelnytai sumenkinti.

LMS ir Seimo narių bendra talka Karmėlavoje

Lietuvos miškininkų sąjungos iniciatyva balandžio 12 d. Kauno miškų urėdijos Karmėlavos girininkijoje surengtoje talkoje dalyvavo dėl planuojamos miškų urėdijų pertvarkos skirtingose barikadų pusėse atsidūrę parlamentarai ir miškininkai. Bendras miškasodis visus suartino. Atvykusiems LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkui dr. Kęstučiui Mažeikai, šio komiteto nariams Virginijai Vingrienei, Kęstučiui Bacvinkai, Petrui Nevuliui ir Pauliui Saudargui bei Kauno miesto merui Visvaldui Matijošaičiui, Kauno r. vicemerui Pauliui Visockui, generaliniam miškų urėdui dr. Rimantui Prūsaičiui, Kauno miškų urėdui Sauliui Lazauskui ir kitiems pasiūlyta pasodinti po vardinį ąžuoliuką.

Karmėlavos girininkijos girininko Jono Mačiulio žodžiais, visi talkininkai dirbo profesionaliai, per porą valandų beveik 1 ha 2015 m. kirtavietėje pasodino 2000 pušaičių, 600 eglių ir 150 beržiukų. Talkos rezultatu džiaugėsi ir Kauno miškų urėdas S. Lazauskas, pakvietęs vėliau atvažiuoti bei apžiūrėti, kaip stiebiasi jų rankomis pasodinti medeliai.

Kiekvienam talkos dalyviui buvo padovanotos kepuraitės ir suvenyrai iš kadagio, o sparčiausiai dirbusiems įteikti inkilai.

Nacionalinę miškasodžio dieną Karmėlavos girininkijoje medelius sodino Karmėlavos Balio Buračo gimnazijos 11 klasės moksleiviai. Iš viso šiemet šioje girininkijoje pasodinta apie 35 tūkst. sodinukų.

VYTAUTO KNYVOS nuotrauka

Vilniaus miškų urėdijos Lavoriškių girininkijoje

Kaišiadorių m. u. archyvo nuotrauka

Kaišiadorių miškų urėdijos Žiežmarių girininkijos Strošiūnų šile

Vilnijos krašte

Į Vilniaus miškų urėdijos Lavoriškių girininkiją balandžio 8 d. atvyko LR Seimo narė Virginija Vingrienė, Lietuvos žaliųjų partijos pirmininkas Remigijus Lapinskas, Valstybės kontrolės, Aplinkos ministerijos, UAB „Baltronic Vilnius“ darbuotojai bei per 70 gamtos mylėtojų, Žolyno vaikų socialinės globos namų auklėtinių, pedagogų, panorusių prisidėti prie miško sodinimo. Beržo ir eglės sodinukais apšodinta 2,7 ha kirtavietė.

Balandžio 29 d. Migūnų girininkijoje, prie Rukainių surengtas draugystės miškasodis su Baltarusijos miškininkais.

Politikai į kvietimą neatsiliepė

Kaišiadorių miškų urėdijos Žiežmarių girininkijos Strošiūnų šile žvaboką balandžio 8-osios rytą susirinko per keturias dešimtis talkininkų iš Generalinės miškų urėdijos, Valstybinės miškų tarnybos, ASU Miškų ir ekologijos fakulteto, Valstybinio miškotvarkos instituto bei vietinių sodintojų. Suvagotame 1,3 ha plote pasodinta apie 4000 vienmečių karpotojo beržo sėjinukų, išaugintų miškų urėdijos medelyno šiltnamyje. Talkoje dalyvavęs generalinis miškų urėdas dr. Rimantas Prūsaitis apgailestavo, kad šiemet į kvietimą neat-

siliepė nei LR Seimo Aplinkos apsaugos ir Kaimo reikalų komitetų nariai, nei Aplinkos ministerijos vadovai ir darbuotojai.

Šilutiškiams talkino ir klaipėdiečiai

Šilutės miškų urėdijos miško želdinimo inžinierė Audronė Balčiūnienė informavo, kad nuo pat balandžio 8-osios ryto Šilutės girininkijos Lapynų miške aidėjo talkininkų balsai. Pamaryje oras buvo puikus. Į nacionalinę miško sodinimo šventę suvažiavo arti 200 žmonių iš Šilutės miesto ir aplinkinių vietovių, o dalis talkininkų atvyko netgi iš Klaipėdos („Lietuvos draudimo“ bendrovės bei Nacionalinės mokėjimo agentūros specialistai). Pageidaujancius atvykti miškų urėdijos miškininkai atvežė autobusu, kuris suko net kelis ratus. Miškų

urėdas V. Bendaravičius pasidžiaugė, kad šiemet talkininkų atvyko ženkliai daugiau nei pernai. Lapynų miške neužtrukta pušies, eglės ir beržo sodinukais apšodinti 2,4 ha plotą. Talkoje dalyvavo ir garbaus amžiaus sulaukęs buvęs ilgametis Šilutės girininkijos girininkas E. Dvylis, kiti miškininkai veteranai, o jauniausia talkininkė šešiametė Emilija greitai perprato medelių sodinimo ypatumus ir ėmė vadovauti savo šeimos narių darbui.

Baigus darbą šventės dalyviai apdovanoti suvenyrais – raktų pakabukais su Nacionalinės miškų sodinimo šventės simbolika, o Šilutės girininkijos girininkas Alis Gaudėšius pakvietė visus pasivaikinti koše, sausainiais, kmynų arbata.

Kitos nacionalinio miškasodžio talkos

KMAI kolegijos Miško ūkio 2 kurso studentai kartu su dėstytojais balandžio 8 d. dalyvavo Kėdainių miškų urėdijos organizuotoje Nacionalinėje miško sodinimo šventėje Skaistgirio girininkijos Bajėnų miške, kur 3,9 ha skirtingų augaviečių kirtavietėje sodinti juodalksnio ir ąžuolo sodmenys.

Visuotinės miško sodinimo šventės surengtos visose miškų urėdijose.

Šilutiškiai džiaugėsi sulaukę gausaus būrio talkininkų

V. VILKO nuotrauka

Pasodinta draugystės giraitė „Izraelita“

Balandžio 21 d. Vilniaus miškų urėdijos Migūnų girininkijoje, netoli Rukainių, Izraelio ambasada Lietuvoje, bendradarbiaudama su Aplinkos ministerija, Vilniaus rajono savivaldybe ir Vilniaus miškų urėdija, kartu su moksleiviais iš Kupiškio, Prienų, Anykščių, Švenčionių, Vilkaviškio, Vilniaus ir Vilniaus rajono savivaldybių pasodino 0,9 ha ąžuolų giraitę. Joje per 500 renginio dalyvių pasodino apie 3600 ąžuoliukų. Ši ąžuolų giraitė skirta pažymėti Lietuvos ir Izraelio valstybių diplomatinės santykių užmezgimo 25-osioms

metinėms. Ją pavadino „Izraelitos“ vardu.

„Izraelita – tai simbolinis vardas, ilgą amžės ir įvairialypės žydų ir lietuvių istorijos atspindys. Nepamiršdami skaudžios praeities ir pripažinę savo klaidas, turime drauge iš naujo kurti ateitį. Izraelitos giraitės sodinimas yra būtent toks žingsnis šia linkme. Man didelė garbė būti pakviestam šiam simboliniam gestui. Ateityje dar laukia nemažai bendrų darbų, įamžinant nužudytų žydų tautybės žmonių vardus, vardus tų, kurie atgulė mūsų miškų gilumoje“, – kalbėjo giraitės sodinimo iniciatyvą palaikantis aplinkos ministras Kęstutis Navickas.

Talkoje dalyvavęs Izraelio valstybės ambasadorius Amiras Maimonas (*viršutinėje kairinėje nuotraukoje antras iš kairės*) sakė: „Judaizme tūkstantmečius skaičiuojanti medžio sodinimo tradicija gyva iki šių dienų. Ji simbolizuoja žmogaus ir žemės ryšį, kurių sintezė kuria klestinčią ateitį. Medis yra žmogaus egzistavimo simbolis, pagrindinė individo ir bendruomenės gyvavimo vertybė. Šiandien, kartu su mūsų draugais iš visos Lietuvos, sodiname ąžuolus – medžius, lietuvių kultūroje simbolizuojančius jėgą ir gerovę“.

MG inf.

Medžių apsaugos priemonių žvėrių žalai mažinti naudojimo analizė

Doc. dr. MARIUS KAVALIAUSKAS, ASU

Priemonės žvėrių daromai žalai miškuose mažinti turi būti taikomos taip, kad geriausiai atitiktų ūkinius-ekonominius tikslus. Tačiau šių priemonių pasirinkimo galimybes gali riboti viešųjų pirkimų (tai aktualu valstybinių miškų valdytojams) ar kiti teisės aktų reikalavimai, kurių naudojimo praktika dažniausiai nėra pagrįsta ekonominiais skaičiavimais. Dėl to kyla problemos pasirenkant priemones, geriausiai atitinkančias kainos ir kokybės santykį, ar derinant mažiausiai kainuojančias jų naudojimo kombinacijas. Todėl miško valdytojai ieško sprendimų bandymų ir klaidų būdu, kuris nėra „draugiškas“ išteklų taupymui. Jie kreipėsi į ASU Miškotvarkos ir medienotyros institutą, prašydami atlikti pilotinį tyrimą, kurio tikslas – išsiaiškinti miško apsaugos priemonių žvėrių daromai žalai mažinti Lietuvoje ekonominį naudingumą ilgainiame laikotarpyje (visą studiją galite rasti surinkę nuorodą, kuri pateikta šio straipsnio pabaigoje).

Šis darbas atliktas savanoriška autoriaus iniciatyva be finansavimo šaltinių. Todėl darbo duomenims rinkti pasirinktas mažai finansinių sąnaudų eikvojantis kokybinis metodas – tiesioginio interviu ar bendraujant telefonu nestandartizuotai apklausiant privataus miško ir miškų

urėdijų specialistus, Valstybinės miškų tarnybos darbuotojus, verslo atstovus ir rangovus (toliau informantai). Iš viso buvo apklaustas 21 informantas. Apklausų metu siekta surinkti informaciją, leidžiančią atskleisti želdinių apsaugos nuo žvėrių daromos žalos išlaidas, saugant juos tvoromis, individualiomis apsaugomis, repelentais Cervacol Extra ir TRICO.

Nustatant tvorų eksploatavimo kaštus, saugant pušies ir ąžuolo želdinius, pasirinkta, kad vidutinis tveriamas biržės plotas yra 3 ha, kurio perimetras – 800 m. Taip pat buvo atskleistos medžiagų, reikalingų tvorai įrengti, kainos, tvoros statymo darbų įkainiai, numatomas tvoros eksploatavimo laikas, kasmetinės tvoros remonto ir priežiūros išlaidos bei kapitaliniam tvoros remontui reikalingos išlaidos (kas 10 metų pakeičiant 85 proc. kuolų), tvoros nuardymo sąnaudos. Išlaidos želdiniams saugoti individualiomis apsaugomis nustatytos išsiaiškinant medžiagų, reikalingų individualiai apsaugai pastatyti, kainas, saugotinių medelių skaičių, uždėjimo ir nuėmimo darbų įkainius, kasmetines individualių apsaugų remonto ir priežiūros išlaidas, planuojamą individualios apsaugos eksploatavimo laiką. Darbo pabrangimas ateityje, infliacija ir išlaidos papildomoms želdinių apsaugos

Pigiausia apsaugoti repelentais

priemonėms, kurias, pasak informantų, tenka naudoti, nebuvo įskaičiuotos į tvoros ir individualių apsaugų eksploatavimo išlaidas.

Želdinių apsaugos išlaidos, saugant juos repelentais Cervacol Extra ar TRICO, nustatytos apskaičiuojant repelentu apdorojamų medelių skaičių, repelento išėigą, kainą ir darbo įkainius. Informantų teigimu, už darbą apdorojant medelius repelentais naudojami du atsiskaitymo būdai – už vienetus ir už plotą. Nevienodos atsiskaitymo sistemos daro įtaką išlaidų vertinimui dėl skirtingo repelentu apdorojamų medelių skaičiaus 1 ha. Dėl šios priežasties išlaidos vertintos taikant darbo įkainius pagal vienetus ir plotą, kurios atitinkamai vidutiniškai siekė 12,96 eurų /tūkst. vnt. ir 33,02 eurų/ha.

Darbo rezultatai ir išvados

Galima teigti (žr. lentelę), kad saugant želdinius tvoromis jų eksploatavimo savi-kaina mažėjo didėjant tvoros eksploatavimo trukmei. Dėl šios priežasties darytina prielaida, jog želdinius saugoti tvoromis

Želdinių apsauga tvoromis

Individualios medelių apsaugos

Išlaidos želdinių apsaugai per metus

Saugomų medelių skaičius, vnt./ha	Išlaidos eglės (E), pušies (P) ir ąžuolo (A) želdiniams saugoti				Išlaidos medelių apsaugai naudojant indiv. apsaugas, €/ha	Želdinių apsauga tvoromis	
	E, P ir A medelių apsaugai naudojant TRICO, €/ha (išeiga: 4,0 ml/vnt.)*	E ir P medelių apsaugai naudojant Cervacol Extra, €/ha (išeiga: 3,5 kg/1000 vnt.)*	Darbui €/ha taikant įkainius už vnt.	Darbui €/ha taikant įkainius už ha		Tvoros eksploata-vimo laikas metais	Išlaidos medelių apsaugai tvorian, €/ha
	1	2	3	4	8		9
5000	174,4	42,7	64,8	33,02	-	10	144,5
4800	167,4	41,1	62,2			11	170,7
4600	160,5	39,3	59,6			12	157,1
4400	153,5	37,6	57,0			13	145,7
4200	146,5	36,0	54,4		-	14	136,1
4000	139,5	34,3	51,8			15	127,9
3800	132,6	32,5	49,2			16	120,8
3600	125,6	30,8	46,6			17	114,6
3400	118,6	29,2	44,0		-	18	109,1
3200	111,7	27,4	41,4			19	104,2
3000	104,6	25,6	38,9			20	99,8
2800	97,6	23,9	36,3			21	108,9
2600	90,6	22,1	33,7		-	22	104,8
2400	83,7	20,5	31,1			23	101
2200	76,7	18,8	28,5			24	97,5
2000	69,7	17,2	25,9			25	94,3
1800	62,8	15,4	23,3		-	26	91,4
1600	55,8	13,7	20,7		337,7	27	88,7
1400	48,9	12,0	18,1		295,5	28	86,2
1200	41,9	10,2	15,5		253,3	29	83,8
1000	34,8	-	12,9		211,1		
800	27,9		10,3		168,9		
600	20,9		7,7		126,7		
400	14,0		5,1		84,5		
200	7,0		2,5		42,3		

*Repelentų išeigos pagal Valstybinės augalininkystės tarnybos pateiktus duomenis

tikslinga ilgajame laikotarpyje, kai kapitaliniais remontais jos atnaujinamos kas 10 metų. Darbo duomenys rodo, kad beveik visais atvejais išlaidos saugant medelius individualiomis apsaugomis yra ženkliai aukštesnės, nei išlaidos želdinius saugant tvora arba TRICO repelentu (žr. lentelę). Apklausos duomenimis, individualiomis apsaugomis medeliai saugomi apie 7 metus, bet realiai gali tekti saugoti ir 10 metų ar daugiau. Medelių apsauga nuėmus individualias apsaugas vertinta nebuvo.

Nustatyta (1 pav.), kad 1 ha apdorojant repelentu Cervacol Extra daugiau nei 2590 sodinukų, želdinių apsaugos išlaidos yra mažesnės taikant darbo įkainį už plotą. Jeigu repelentu reikia apdoroti mažesni kiekį sodinukų, jų apsaugos išlaidos yra

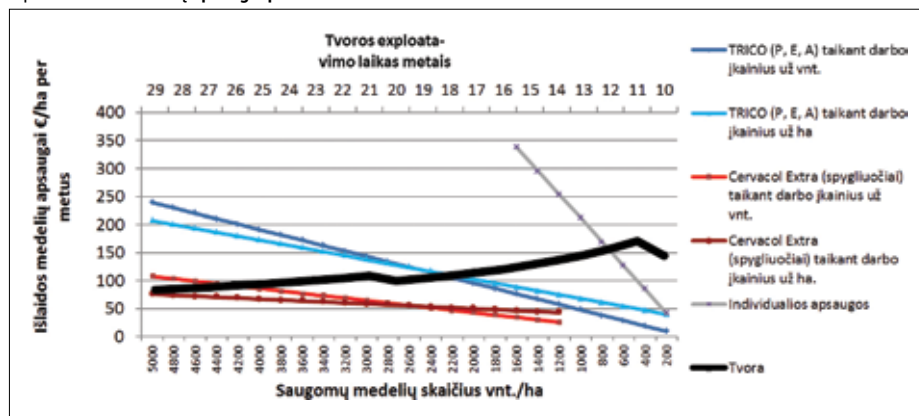
mažesnės taikant darbo įkainį už vienetą. Sodinukų apsaugos išlaidos, taikant darbo įkainį už plotą tarp mažiausios ir

didžiausios reikšmės, skyrėsi 1,4 karto, o taikant darbo įkainį už vienetą, atitinkamai 2,8 karto. Tai rodo, kad taikant darbo įkainį už vienetą galima sutaupyti daugiau lėšų. Panašios tendencijos nustatytos naudojant repelentą TRICO (1 pav.).

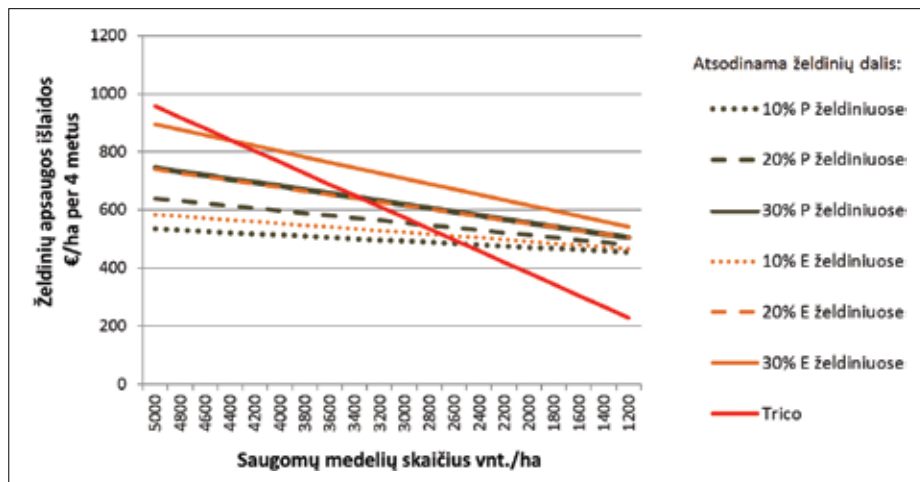
Tačiau apklausos duomenys parodė, kad želdinius apdorojant TRICO repelentais darbai atliekami 1,73 karto greičiau nei tepamais. Valstybinių miškų valdytojai neišskiria darbo įkainių naudojant tepamus ar purškiamus repelentus. Dėl šios priežasties naudojant TRICO repelentus galima sutaupyti darbo užmokesčio lėšų sąlyginai darbo užmokesčio įkainius mažinant 1,73 karto, taip želdinių apsaugos išlaidas purškiamu repelentu galima sumažinti nuo 7 iki 17 proc.

Želdinius apdorojant Cervacol Extra repelentais saugomi tik spygliuočių medelių viršūniniai ūgliai nuo skabymo. Informantų teigimu, saugant želdinius tepamu repelentu, pažeistų želdinių dalis siekia nuo 5 proc. iki 30 proc. (vidutiniškai apie 13 proc.). Kai kuriais atvejais šiuos želdinius reikia atsodinti. Tačiau kokybinės analizės duomenys parodė, kad naudojant repelentą TRICO, pažeidimai sudarė iki 5 proc. želdinių. Dėl šios priežasties buvo skaičiuoti 4 metų medelių apsaugos kaštai tepant Cervacol Extra repelentu, įvertinant atsodinimo išlaidas, kai darbo įkainiai repelentais apdorojant sodinukus taikomi tūkst. vnt. Šie duomenys palyginti su želdinių

1 pav. Išlaidos želdinių apsaugai per metus

2 pav. Želdinių apsaugos 4 metų kaštai Cervacol Extra, įskaitant atsodinimo išlaidas, bei šių kaštų palyginimas saugant želdinius TRICO, kai darbo įkainiai sodinukus apdoroti repelentais taikomi tūkst. vnt.

apsaugos išlaidomis purškiant TRICO repelentais (2 pav.), kai atsodinti nereikia. Atsodinimo išlaidos nustatytos pagal vidutinės miškų urėdijų tinklalapiuose oficialiai skelbiamas parduodamų sodinukų ir jų sodinimo 2016-2017 m. kainas. Duomenys parodė, kad esant tam tikram atsodinimo reikalingų medelių skaičiui, želdiniuose

tikslingiau naudoti TRICO repelentą, kuris leidžia išvengti atsodinimo kaštų. Pavyzdžiui, kai pušies želdiniuose atsodinti reikalingų medelių skaičius yra daugiau nei 30 proc., o eglės – daugiau nei 20 proc., medynė esant 3200 saugotinų medelių, tada juos pigiau saugoti TRICO repelentu.

Individualios apsaugos tinka tik lapuočių medelių apsaugai ir tik tuo atveju, jeigu medeliai yra suformuoti gaubto uždėjimui. Informantų teigimu, Lietuvoje šios apsaugos priemonės naudojamos tik ąžuoliukams saugoti, kai sodinama iki 1000 vnt./ha. Ištinis plotų tvėrimas tvoromis yra universali apsauga nuo skabymo, laupymo, viršūnių laužymo, tinkanti ir spygliuočiams, ir lapuočiams. Bet ji gali būti taikoma tik sausose augavietėse ir lygiame reljefe. Tvoros miškuose yra neigiamai vertinamos visuomenės: užtvėriami dideli plotai ir taip užkertami žvėrių migracijos keliai. TRICO repelentas yra universalus – saugo nuo skabymo, laupymo ir viršūnių laužymo. Jis būtų vienintelė priemonė Lietuvoje apsaugoti ąžuolo ir eglės jaunuolynus po retinimo kirtimų nuo žievės laupymo, nes tokius plotus ištais naujai tvėrti nėra racionalu, o uždėti ant kamienų individualius gaubtus ir tepėti ilgalaikio poveikio pastomis dėl didelės produktų išeigos ir didelių darbo sąnaudų būtų ypač brangu.

Akivaizdu, kad visos apsaugos priemonės turi savų privalumų ir trūkumų. Kokius apsaugos būdus ir metodus rinktis, priklauso nuo įvairių sąlygų: žvėrių rūšių sudėties, jų gausos medynuose, migracijos kelių, augančių medžių rūšių, biržės lokacijos. Tačiau esminė problema, kurią galima įžvelgti šiame darbe, tai ekonominio pagrindimo sprendimų priėmimui nebuvimas. Vienas iš pavyzdžių – teisės aktų reikalavimų aprobavimas, nepagrindžiant jų ekonominiais skaičiavimais ilgajame laikotarpyje. Kita problema, miglotas ekonominis planavimas taikant želdinių apsaugos priemones praktikoje. Dažnas atvejis, kai želdinius reikės saugoti 10, 15 ar net 25 metus, tačiau nė vienas informantas nenurodė, kad išlaidos yra planuojamos keletui metų į priekį. Vienas iš tokių pavyzdžių, tai tvorų statymas miškuose, neįvertinant jų nuėmimo išlaidų. Dar viena problema, kurią paryškino repelentų platinimo, tai vartotojų pasyvumas konsultuojantis repelentų naudojimo klausimais. Apklausos duomenimis, repelentų vartotojai linkę patys eksperimentuoti (ypač su naujomis želdinių apsaugos priemonėmis), nei konsultuotis su apmokytais ir informaciją turinčiais repelentų platinimo atstovais.

Straipsnis parengtas pagal studiją, kurią galite rasti: www.parkutechnika.lt/studija arba dėl papildomos informacijos kreiptis el. paštu: marius.kavaliauskas@asu.lt

Matavimo prietaisai

- Elektroninės žerglės Masser, Codimex
- Žerglės Masser, Codimex, Haglof, BAHCO
- Busolės SUUNTO, SILVA
- Aukštimačiai NIKON, SUUNTO, HAGLOF, SILVA
- Tolimačiai NIKON, Walther, Haglof
- GPS Garmin, Trimble
- Amžiaus grąžtai Haglof
- Liniuotės, matavimo juostos
- Relaskopai ir kiti matavimo prietaisai

UAB „MMC Forest“
 Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96216 Klaipėdos r.
 Tel. 8 673 51506, El. p. info@mmc.lt, www.miskui.lt, www.mmc.lt

miskui.lt

Sostinės medžių būklė Maironio gatvėje

BANGOS GRIGALIŪNAITĖS nuotraukos

Daug vilkūglių išleidęs medis

Per daug susipynusių ūglių

Genėtini liepų ūgliai

Pavasario pradžioje įvertinome medžių, augančių sostinės Maironio gatvėje, fitopatologinę būklę. Galima tik pasidžiaugti, kad prie Šv. Onos bažnyčios, Bernardinų vienuolyno ansamblio, paminklo poetui Adomui Mickevičiui ir prie Vilniaus stačiatikių Dievo Motinos soboro bei Vilnios upės pakrantės medžių būklė yra gera (neaptikta jokių kempininių grybų medienos ardytojų). Mūsų manymu, visus čia augančius medžius būtina išsaugoti, iki vegetacijos pradžios jie prašėsi profesionaliai išgenėjami.

Bet tvarkant miestų želdynus dažnai architektai ir gamtininkai nesutaria dėl medžių paskirties urbanizuotoje aplinkoje. Vieniems norisi erdvės, kitiems medis – tai ramybė, atgaiva. Žvelgdami į architektūrinius ansamblius, kur auga medžiai, žmonės pajunta dvasingumą, ryšį su gimtąja žeme, laikmetį. Deja, miestų želdiniai daug kur kenčia nuo neatsakingos ar net neigiamos žmogaus veiklos, jiems tvarkyti stinga lėšų.

Prie Dievo Motinos soboro auga trys brandžios kanadinės tuopos, šaligatvyje – liepos. Bet medžiai seniai genėti.

Anksčiau medžius prie soboro savo lėšomis genėjo tėvas Eugenijus. Jis kelis kartus kreipėsi dėl šių darbų į miesto savivaldybę, bet atsako nesulaukė. Kancleris kun. Vitalijus Mockus irgi sako, kad aplink soborą medžiai niekam netrukdo, tik reiktų juos gražiai sutvarkyti.

Bet kovo 30 d. vykusiam posėdyje Vilniaus miesto savivaldybės atstovė G. Čeponytė teigė, kad stingant lėšų nesudaryta sutartis su arboristais dėl medžių tvarkymo, todėl šiais metais nebus nieko daroma ir Maironio gatvėje. Užtat tvarkant Lukiškių aikštę žadama iškirsti apie 60 liepų.

Šiuo trumpu rašiniu norime atkreipti želdynams neabejingų vilniečių dėmesį į medžių būklę ir kitose sostinės gatvėse, jų genėjimo ir kitimo būtinumą.

Dr. Banga GRIGALIŪNAITĖ

Antanas STACKEVIČIUS,

„Žaliuojanti Vilnija“ draugijos pirmininkas

nokian
Forest King F

Faks. 8 37 215101

Tel. 8 683 24140 (Aidas)

El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)

El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Renaldas)

El. paštas renaldas@pgmtechnika.lt

PADANGOS MIŠKO TECHNIKAI

nokian
HEAVY TYRES

Miškų reprodukcinės medžiagos kilmės kontrolės sistema pagal DNR žymenis – pavyzdys iš Bavarijos

Siūlome ištirti sėklinių plantacijų DNR genotipus ir taip sudaryti sėklinių plantacijų sodmenų kilmės kontrolės sistemą pagal DNR žymenis

Dr. DARIUS KAVALIAUSKAS, prof. dr. DARIUS DANUSEVIČIUS, ASU

Keičiantis klimatui stiprėja įvairių stresorių poveikis miškams. Tai naujos ligos, kenkėjai, sausros, šalčio ekstremumai ir temperatūros svyravimai šaltojo sezono metu. Viena pagrindinių priemonių, galinti padėti miškams prisitaikyti prie naujų stresorių poveikio, yra aukštas jų adaptyvumo (prisitaikymo laipsnio) ir adaptabilumo (genetinės įvairovės) palaikymas. Tiesioginė grėsmė šiems veiksniams yra miško reprodukcinės medžiagos kilmės klastojimas, kai miškai atkuriami neaiškios kilmės, silpno adaptyvumo ir adaptabilumo reprodukcine medžiaga. Todėl tampa labai svarbu žinoti, iš kur atvežama miškų dauginamoji medžiaga, kur ir nuo kokių medžių surinktos sėklos, ar sodinukai išauginti iš sėklų, surinktų sėklinėse plantacijose ar medynuose.

Doktorantūros studijų metu su prof. dr. Dariu Danusevičium lankantis Bavarijos miško sėklų ir sodmenų tarnyboje (*ASP, Bavarian Office for Forest Seeding and Planting*), o vėliau atliekant stažuotę teko išsamiai susipažinti su Bavarijoje ir visoje Vokietijoje veikiančia sėklų ir sodmenų kilmės kontrolės sistema, kuri yra pagrįsta DNR tyrimais. Minėta institucija yra atsakinga už įvairias sėklines plantacijas, genų banką, bandomuosius želdinius, sėklinius medynus bei atlieka genetinių miškų monitoringą, taip pat yra akredituota atlikti sėklų ir sodmenų kilmės kontrolę ir išduoti kilmės sertifikatus.

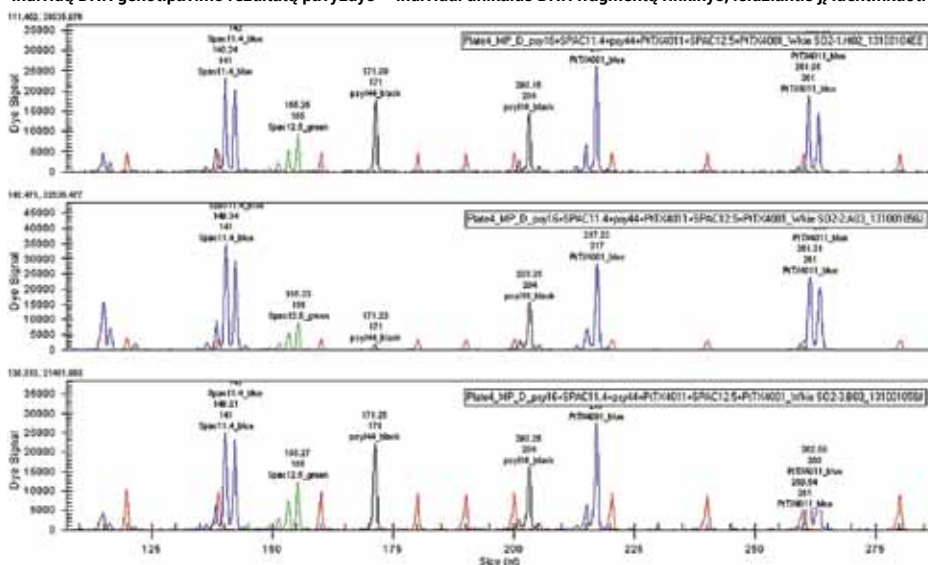
Medžių prisitaikymas prie aplinkos sąlygų skiriasi priklausomai nuo to, iš ko-

kios populiacijos, kokios kilmės vietos jie yra kilę, taip pat didelę įtaką potencialiai adaptacijai daro ir genetinė įvairovė. Turime daug pavyzdžių iš istorijos bei ne tokių senų atvejų, kai miškų savininkai, pasodinę netinkamą miškų dauginamąją medžiagą, rizikuoja ir praranda dideles investicijas, kai miškas auga ne taip, kaip tikėtasi. Be to, prastos adaptacijos želdiniai tampa nebevaldomos genetinės taršos šaltiniais per žiedadulkių sklaidą.

Miškų dauginamosios medžiagos kilmės kontrolė yra reguliuojama daugybe nacionalinių ir tarptautinių teisinių dokumentų. Tai Miško sodmenų kokybės reikalavimai (patvirtinti LR aplinkos mi-

nistro 2003 07 08 įsakymu Nr. 337 (Žin., 2003, Nr. 71-3292); Miško dauginamosios medžiagos nuostatai (patvirtinti LR aplinkos ministro 2003 10 29 įsakymu Nr. 521 (Žin., 2003, Nr. 108-4841; 2007, Nr. 128-5240); Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatai (patvirtinti LR aplinkos ministro 2008 04 14 įsakymu Nr. D1-199; ES Tarybos direktyva 1999/105/EB (1999 gruodžio 22 d.) dėl prekybos miško dauginamąja medžiaga; Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 511/2014 (2014 m. balandžio 16 d.) dėl Nagojos protokolo ir dėl galimybės naudotis genetiniais ištekliais ir sąžiningo bei teisingo naudos, gaunamos juos naudojant, pasidalijimo;

Individų DNR genotipavimo rezultatų pavyzdys – individui unikalūs DNR fragmentų rinkinys, leidžiantis jį identifikuoti

ES Komisijos rekomendacija (2012 m. vasario 14 d.) dėl informacijos, kuri reikalinga miško dauginamųjų medžiagų siuntoms identifikuoti, ir informacijos, kurią būtina nurodyti tiekėjo etiketėje ar dokumente, pateikimo gairių (2012/90/ES) ir kt. Pavyzdžiui, ES Komisijos rekomendacijoje yra nurodyta, kad miško dauginamoji medžiaga turi turėti kilmę patvirtinančius dokumentus, tačiau ar to tikrai pakanka? Ar tokia sistema paremta vien tik dokumentais yra pakankamai saugi ir skaidri?

Dinamiškai besivystant biotechnologijoms bei atsirandant genetiniams žymenims atsiranda ir galimybės efektyviai, greitai ir nebrangiai palyginti įvežamą dauginamąją medžiagą DNR lygmenyje. Galima greitai ir lengvai įvertinti sėklų ir sodmenų genetinę įvairovę, patikrinti ar minėti sodmenys nėra vieno medžio klonai, o turint kontrolinius mėginius iš kilmės vietos galima patikimai patvirtinti arba paneigti sėklų ir sodmenų kilmę bei išduoti kilmės ir kokybės sertifikatus.

Minėta DNR žymenimis pagrįsta sėklų, sodmenų kilmės ir kontrolės sistema senokai efektyviai funkcionuoja Vokietijoje. Ši sistema veikia šalies lygmenyje ir yra pagrįsta kontrolinių mėginių palyginimu DNR pagrindu. Sistemos sukūrimas buvo finansuotas Vokietijos švietimo ir mokslinių tyrimų ministerijos lėšomis.

Kokie yra svarbiausi techniniai aspektai, įgyvendinant minėtą miškų dauginamosios medžiagos kilmės kontrolės sistemą:

(1) veikianti genetinių tyrimų laboratorija su optimizuotais ir standartizuotais DNR tyrimų protokolais;

(2) protokoluotas reprezentatyvių mėginių rinkimas bei optimalaus mėginių kiekio nustatymas;

(3) galimybės pakankamai ilgai saugoti kontrolinius mėginius;

(4) kilmės kontrolės sistema, skirta sėklų ir sodmenų kilmės patvirtinimui, pagrįsta žinomais kontroliniais mėginiais.

Kontroliniai sėklų siuntos mėginiai yra pateikiami atsakingai laboratorijai po kiekvieno sėklų derliaus surinkimo ir saugomi saugykloje. Atsakinga institucija periodiškai tam tikru dažnumu tikrina DNR kontrolės sistemoje dalyvaujančius medelynus: paimamai DNR pavyzdžiai iš tam tikros siuntos sėjinukų medelyne ir jų DNR žymenys palyginami su iš tos pačios siuntos saugykloje laikomų sėklų su daigintais sėjinukais. Laboratorijoje, nau-

dojant polimorfinius genetinius žymenis, atliekama DNR analizė, kurios duomenys įtraukiami į duomenų bazę. Skirtingais metais surinktos sėklos yra susiejamos su konkrečiu medynų (kilmės vieta) ir motinmedžių skaičiumi. Skirtingų metų sėklų derliai skiriasi savo genetinė įvairove ir kitais genetiniai rodikliais, nes yra veikiami išorinių jėgų, kaip genų srautai (žiedadulkės iš kitų populiacijų). Todėl turint siuntų kontrolinius mėginius saugykloje yra nesunku patvirtinti, kur ir kuriais metais surinktos sėklos, o išauginus sodmenis juos galima sertifikuoti, kaip tinkamus auginti tam tikruose regionuose.

Skirtingų metų sėklų genetinė variacija atsiranda dėl kelėtos priežasčių: 1) rekombinacija dalijantis lytinėms ląstelėms; 2) skirtingi žiedadulkių srautai nuo skirtingų medžių; 3) skirtingas sėklų kiekis, surinktas nuo sėklinių medžių, taip pat nulemia sėklų derliaus specifiškumą. Todėl naudojama siuntų saugojimo sistema, kur saugomos iš net to paties medyno skirtingų metų siuntos.

Sėklinėse plantacijose įmanoma sudaryti klonų DNR genotipus ir su tam tikra tikimybe pasakyti ar sodmenys yra kilę iš šių klonų. Tokiu atveju sėklų siuntų saugoti nereikia.

Kad kontroliniai mėginiai būtų tinkami kilmės kontrolės patvirtinimui, jie turi atitikti keliamus reikalavimus: pirma – turi būti paimta reprezentatyvi imtis sėklų iš surinkto sėklų derliaus, antra – labai svarbi atsekamumo sąlyga nuo sėklos iki parduodamo sodinuko. Todėl būtina laikytis standartizuotų protokolų tiek atliekant DNR analizes, tiek laikant sėklas, tiek jas sėjant medelyne. Renkant sėklas sėklinėse plantacijose nuo žinomų motinmedžių ir norint patvirtinti sėklų kilmę pagal DNR, būtina turėti motinmedžių DNR (paprastiau sakant – „pirštų antspaudus“).

Mūsų laboratorijoje naudojami mikrosatelitiniai DNR žymenys pasižymi labai aukšta skiriamąja geba, kurią parodo P_{ID} indeksas (P_{ID} – Probability of Identity). Šis indeksas yra tikimybė, kad atsitiktinai paimti du individai turės vienodus genotipus ir naudojant pakankamai didelį (>10) mikrosatelitinių žymenų skaičių P_{ID} indeksas yra labai žemas. Pavyzdžiui, europiniam kėniui šis indeksas, naudojant 12 mikrosatelitų, yra lygus 0,0000000016. Tai reiškia, kad tik du individai, atsitiktinai paimti iš vienos populiacijos iš 10 milijonų medžių, turės vienodą genotipą ir

DNR analizatorius, naudojamas DNR žymenų tyrimams

Vienas iš DNR išskyrimo laboratorijoje etapų

jų nebus įmanoma atskirti. Panašus indeksas yra ir paprastosios pušies bei eglės.

Minėtos sistemos pritaikymas ir įgyvendinimas Lietuvoje suteiktų tvirtą pagrindą Miškų dauginamosios medžiagos nuostatų įgyvendinimui, nes laboratorijoje DNR pagrindu grindžiant sėklų ir sodmenų kilmės kontrolę, neleistų abejoti turimais dokumentais. Tai būtų aktualu tiek miškų urėdijoms, tiek privačių miškų savininkams, jei jie pageidautų gauti sėklų ar sodmenų kilmės ir kokybės sertifikatus, perkant juos, pavyzdžiui, iš miškų urėdijų.

Taip pat sėkmingai ši sistema yra pritaikyta tikrinant nukirstos medienos kilmę ir legalumą, kuris yra aktualus įgyvendinant ES Medienos reglamentą. Mūsų laboratorijoje galime išskirti DNR iš medienos. Todėl yra galimybė sustabdyti vilkiką, gabenantį neaiškos kilmės medieną, išskirti DNR iš rąstų medienos ir palyginti su kontroliniais mėginiais iš kirtavietės kelmų, kad patvirtintume ar paneigtume, jog mediena nukirsta būtent toje biržėje. Pasitelkdami medienos DNR „pirštų antspaudus“ galėtume susieti rąstus su kelmiais.

Yra ir daugiau DNR žymenų sistemos taikymo galimybių – retų individų palikuonių atpažinimas pagal DNR. Pavyzdžiui, pasitaiko, kad kai kurie ąžuolo sodmenys pristatomi kaip Stelmužės ąžuolo palikuonys arba tvirtinama, kad hibridinės drebulės yra tų ar kitų klonų kilmės.

Manome, kad atėjo laikas šias naujoves išbandyti ir įdiegti Lietuvoje. Juolab, kad ASU esanti DNR tyrimų laboratorija bendradarbiauja su Vokietijos kolegomis iš ASP.

Sitkinės eglės ir miškininkystė Airijoje

VILIUS GENDVILAS, Magistrantūros studentas, *University College Dublin*

Sitkinės eglės plantacijos Wicklow Airijoje

Sitkinės eglės natūralus paplitimas

Rūšies pavadinimas yra kilęs nuo Alias-koje esančios Sitka salos (dabar vadina- mos Baranof sala). Sitkinės eglės (*Picea sitchensis*) pirmasis mokslinis įrašas užre- gistruotas 1787 m. škotų botaniko ir chirur- go Archibald Manzie (Vašingtono vals- tija, Puget Sound įlankoje). Literatūroje ši rūšis vadinama ir pakrančių, sidabrine, vakarine ar geltonąja egle.

Sitkinė eglė natūraliai paplitusi vaka- rinėje Šiaurės Amerikos žemyno dalyje nuo Aliaskos iki šiaurės Kalifornijos, kur auga 400 km pločio ir 2900 km ilgio išsidriekusi ruožu Ramiojo vandenyno pakrantėje, rūko zonoje. Dažniausiai šios eglės sutinkamos žemumose iki 500 m virš jūros lygio, o kartais palipėja ir iki 900 metrų. Jų arealo paplitimas priklauso nuo to, kiek vandenyno veikiamas drėgnas klimatas prasiskverbia per kalnus, upių slėnius arba žiotis į žemyną. Kalifornijoje (*Prairie Creek Redwoods State Park*) auga aukščiausia (96,68 m aukščio) eglė, žinoma *Raven's Tower* pavadinimu. Sitkinės eglės kamieno skersmuo gali siekti iki 1,5-2 m, kartais – net 5 metrus.

Savo natūraliame areale sitkinė eglė kryžminasi su baltąja egle (*Picea glauca*), auga ir kartu su kalifornine tsuga (*Tsuga heterophylla*), sudarydamos labiausiai produktyvius miškus Šiaurės Amerikoje.

Škotų botanikas David Douglas su

Londono sodininkystės klubu 1831 m. atsivežė pirmąsias sitkinės eglės sėklas į Didžiąją Britaniją. Šių eglių mediena yra balkšva, ilgų skaidulų, turi gerą stiprumo- svorio santykį, todėl greit rado pramoninį pritaikymą. Pirmieji lėktuvo rėmai, įskai- tant ir brolių *Wright* lėktuvą, buvo padary- ti iš sitkinės eglės medienos.

Introdukuota daugiau kaip 16 šalių

Sitkinės eglės sodinamos daugiau kaip 16 pasaulio šalių. Didžiojoje Britanijoje jos yra svarbiausia spygliuočių rūšis, sudaran- ti 25 proc. visų miškų (665 000 ha), Airijo- je – net 52 proc. (334 560 ha). Ne taip in- tensyviai auginamos Prancūzijoje, Danijo- je, Pietų Švedijoje, Norvegijoje, Islandijoje. Veisiama ir Naujojoje Zelandijoje.

Sitkinė eglė produktyviausiai auga derlingose dirvose su drėgnu mezoter- miniu klimatu, kur minimalus kritulių kiekis yra 1000 mm per metus. Įdomu, kad ši eglė netoleruoja Viduržemio jūros kli- mato. Tačiau kitaip negu dauguma kitų spygliuočių, eglė pakenčia druskingą jūros ar vandenyno purškimą. Būdama reikli šviesai, prastai auga pavėsyje arba po ki- tais medžiais II arde.

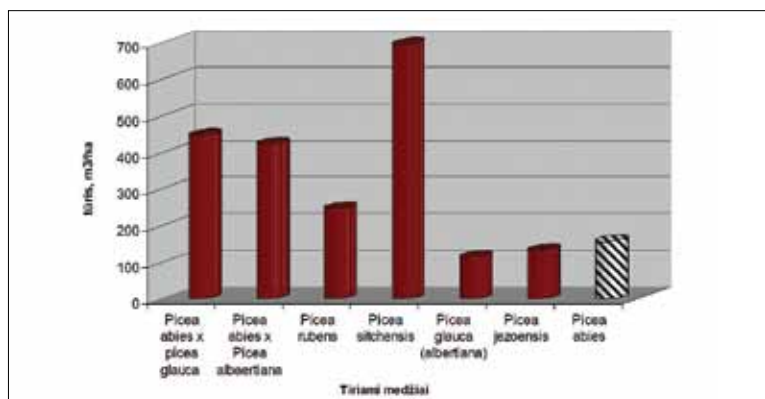
Sitkinės eglės gali būti veisiamos plan- tacinės miškininkystės tikslais. 2015 m. duomenimis, plantaciniai miškai pasaulyje sudarė apie 7 proc. visų miškų ploto, o Airijoje – apie 91 proc.

Miškininkystė Airijoje

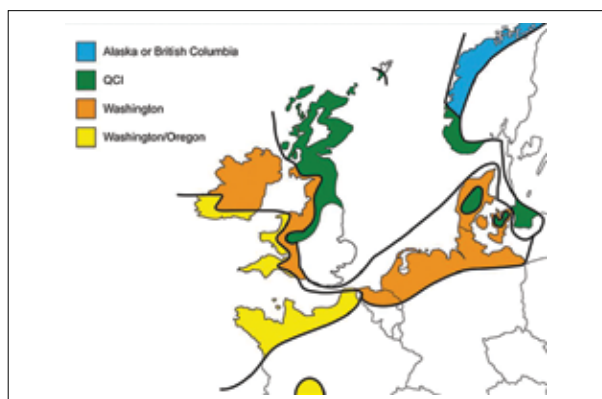
Airijoje miškai užima 10,5 proc. šalies teri- torijos (731 650 ha), jų plotas nuo 1973 m. iki 2012 m. padidėjo 4 kartus. Progno- zuojama, kad 2030 m. miškingumas pa- didės iki 17 proc. Apie 54 proc. miškų – valstybiniai, valdomi pusiau privačios ir valstybinės kompanijos *Coillte*, kiti miš- kai – privatūs. Net 91,5 proc. spygliuočių miškų yra 30 metų ar jaunesni. Augina- mos tik komercinės paskirties 4 vietinės medžių rūšys: paprastoji pušis (*Pinus syl- vestris*), uosis (*Fraxinus excelsior*), pa- prastasis ir bekotis ąžuolai (*Quercus robur* ir *Quercus petraea*), karpotasis ir plaukuotasis beržai (*Betula pendula* ir *Betula pubescens*). Airijoje taip pat auga

Sitkinių eglių plantacija (23 metai)

Dubravos EMM urėdijos Vaišvydavo girininkijoje Rokų Kelmyno bandomuosiuose želdiniuose introduktuotų eglėlių tūriai (L. Franckaitytė, 2010)

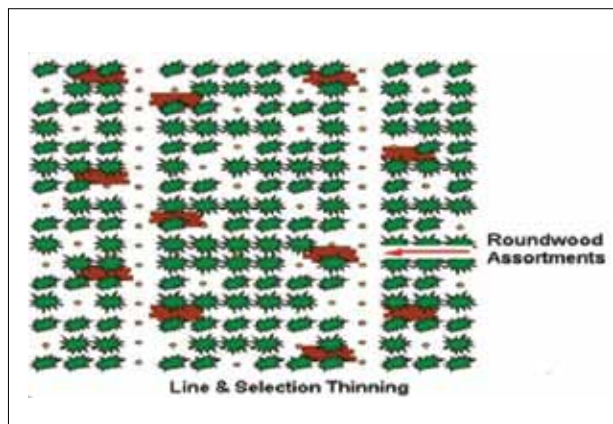

Sitkinės eglės kilmės, naudojamos Vakarų Europoje (Lee ir kt., 2013)

introdukuoti spygliuočiai: sitkinė eglė, paprastoji eglė (*Picea abies*), pakrantinė pocūgė (*Pseudotsuga menziesii* var. *menziesii*), suktaspyglė pušis (*Pinus contorta* Dougl. var. *Latifolia*), japoninis (*Larix kaempferi*), europinis (*Larix decidua*) bei hibridinis maumedis (*Larix x eurolepis*). Šios rūšys sudaro 68,4 proc. įveistų želdinių, kurie sodinami kaip vienaamžės monokultūrinės plantacijos, kartais ir mišrios. Dauguma šių plantacijų sudarytos iš sitkinės eglės, kuri yra komerciškai patraukli rūšis.

Moksliniai tyrimai ir praktika parodė, kad labiausiai tinkamos Airijoje auginti yra iš natūralaus augimo vidurio arealo (JAV, Vašingtono valstijos) kilusios sitkinės eglės. O privačių miškų savininkai pirmenybę teikia Kanados Britų Kolumbijos valstijoje Haida Gwaii salų esančiai provenancijai. Tai tikriausiai susiję su baime, kad sodmenys iš Vašingtono provenancijos yra jautresni vėlyvo pavasario šalnums. Jos „nudegina“ jaunus ūglius, o tai lemia prastą kamieno tiesumą ateityje. Todėl šių eglėlių nerekomenduojama veisti vietovėse, kur dažnos tokios šalnos.

Sitkinės eglės plantacijų medynų linijos ir atrankinis retinimas

Tinkamas sitkinės eglės augimui sąlygas Airijoje sudaro Atlanto vandenyno Golfo srovės veikiamas klimatas, kuris yra švelnus ir drėgnas ištisus metus (vidutinė žiemos temperatūra +4°C, vasaros – +15°C, kritulių kiekis per metus vyrauja nuo 2000 mm šalies vakaruose iki 750 mm rytuose). Be to, tinkamas provenancijos parinkimas ir geras klimatas įtakoja, kad medienos prieaugis Airijoje yra vienas iš geriausių Europoje.

Airijoje šios eglės gana lengvai įveisiamos ir gerai auga įvairaus tipo augavietėse (nuo derlingų mineralinių dirvožemių iki nederlingų durpinių ir podzolinių). Įveisimo technologija paprasta: 1 ha sodinama 2500 sodinukų apytiksliai kas 2 eilėmis ir kas 2 m vienas nuo kito. Plantacijos aptveriamos nuo naminių gyvulių; jei reikia, naikinama žolija. Pirmasis retinimas daromas nuo 15 metų ar 20 metų, vėliau retinama kas 4-5 metus. Dažniausiai taikomas metodas yra linijos ir atrankinis retinimas, kai iškertama 6-oji arba 7-oji medžių linija, kuri tampa privažiavimu miškakirtėms ir medvežėms. Pirmiausia iškertami prastinės kokybės medžiai. Per pirmąjį retinimą iškertama vidutiniškai apie trečdalis visų medžių. Plynai kertama dažniausiai apie 35-45 metus, o labiau produktyvios augavietėse ir 30-ties metų. Kompanija *Coillte* kerta plynai, kai medynai pasiekia 80 proc. maksimalaus metinio prieaugio. Sitkinės eglės plantacijų vidutinis prieaugis yra 18 m³/ha per metus, o kur geresnės sąlygos gali siekti ir 30 m³/ha.

Iš Airijos plantacinių miškų per metus iškertama apie 2,84 mln. m³ sitkinės eglės medienos, kuri naudojama įvairioms konstrukcijoms, palečių, tvorų stulpelių, vidutinio tankio medienos plaušų plokštės (MDF) ir orientuotos medienos skiedrų plokštės (OSB) gamybai. Dažniausia struktūrinės medienos pasitaikanti stiprumo klasė yra C16 ir medienos tankumas 430 kg/m³.

Sitkinė eglė Lietuvoje

Dubravos EMM urėdijos Vaišvydavo girininkijoje, Rokų Kelmyno bandomųjų želdinių komplekse sitkinė eglė 2009 m. tirta kaip rūšis plantaciniams želdiniams (Lina Franckaitytė, LŽŪU).

Tyrimui matuoti 30 metų amžiaus medžiai. Tarp keleto tirtų introduktuotų rūšių, įskaitant ir paprastąją eglę, didžiausiu vidutiniu skersmeniu ir aukščiu pasižymėjo būtent sitkinė eglė. Ji žymiai lenkė tūriu paprastąją eglę, pasižymėjo aukšta stiebo kokybe. Remiantis šio tyrimo išvadomis, galima teigti, kad sitkinė eglė yra viena iš tinkamiausių rūšių skirta plantaciniams želdiniams Lietuvoje. Bet jos augimui gali turėti įtakos mažesnis metinis kritulių kiekis (vyruoja nuo 600 mm iki 900 mm per metus, o reikėtų bent 1000 mm). Todėl labiausiai tinkama vieta sitkinės eglės plantacijoms įveisti būtų vakarinė Lietuvos dalis (tarp Klaipėdos ir Plungės), kur per metus iškrenta apie 900 mm kritulių ir klimatas yra labiausiai panašus į jūrinį klimatą. Neigiamą poveikį sitkinei eglei (ypač jos medienos kokybei) gali turėti ilgos sausros, todėl vertėtų sodinti drėgnesnėse vietovėse. Mažiau jautrūs šalnums būtų šios eglės šiaurinės kilmės sodmenys, naudojami Škotijoje bei Pietų Švedijoje.

Vizitas į kaimyninę Latviją

EGLE MANKEVIČIENĖ, GMU Miško apsaugos ir atkūrimo skyriaus vyriausioji specialistė

Šių metų pavasarį, balandžio 12-13 dienomis, Lietuvos miškininkų delegacija – VĮ miškų urėdijų, AM Gamtos apsaugos ir miškų departamento, Generalinės miškų urėdijos, Valstybinės miškų tarnybos, Miškų instituto ir ASU atstovai – lankėsi Latvijos valstybinius miškus valdančioje akcinėje bendrovėje *Latvijas valsts meži* (*Latvijos valstybiniai miškai*, LVM). Aplankyta centrinė būstinė Rygoje ir LVM priklausantis Latvijos vakaruose esantis modernus *Mazsili* medelynas.

Centrinėje būstinėje Lietuvos miškininkus pasitiko LVM viceprezidentas ir Valdybos narys Arnis Melnis bei LVM *Sēklas un stādi* (*Sėklos ir sodmenys*) padalinio direktorius Guntis Grandāns. A. Melnis pristatė, kaip per 20 metų pakito Latvijos miškų valdymas, kaip susikūrė LVM, kokia kompanijos struktūra, valdymo principai, prioritetai, veiklos tikslai ir kylantys iššūkiai. Viceprezidentas pateikė išsamią informaciją apie 1997–2000 m. pradėtą ir, pasak jo, sėkmingai

įvykdytą Latvijos valstybinio miškų ūkio sektoriaus optimizaciją ir reorganizavimą. Pertvarkytą valstybinių miškų valdymo modelį jis įvardino pažangiausiu, inovatyviausiu ir efektyviausiu dirbančiu Pabaltijo regione.

Pristatytoje valdymo struktūroje aukščiausias LVM valdymo organas yra akcininkų susirinkimas, žemesnė grandis – LVM Taryba, jos Valdyba ir prezidentas. Miškų ūkio sektorių Latvijoje kuruoja Žemės ūkio ministerija, prie kurios funkcionuoja Valstybinė miškų tarnyba ir LVM. Valstybinė miškų tarnyba jungia 26 teritorinius padalinius bei Miškų tyrimo institutą. 1999 m. įkurtoje centralizuotoje įmonėje LVM šiuo metu dirba apie 1200 darbuotojų, iš kurių daugiau nei 300 – centrinėje būstinėje Rygoje. Per 17 savo gyvavimo metų LVM perėjo nuo decentralizuoto veiklos organizavimo į aiškiai centralizuotą struktūrą, kur visi sprendimai priimami centrinėje administracijoje. LVM pagrindinis tikslas – užtikrinti

racionalų ūkininkavimą Latvijos valstybiniuose miškuose, nuolatos didinti jų vertę bei gauti iš jų deramą grąžą. Pramonės įmonių aprūpinimas mediena yra vienas iš pagrindinių LVM uždavinių. LVM veikla pagal funkcijas suskirstyta į 8 sektorius: miškininkystės, miško ūkio, medienos ruošos ir tiekimo, miškų infrastruktūros plėtros, sėklų ir sodmenų auginimo, žemės gelmių, verslo sprendimų bei informacinių technologijų, medžioklės ir rekreacijos. Įmonės viduje šių sektorių veikla yra aiškiai atskirta.

Pasak A. Melnio, valstybinio miškų ūkio sektoriaus reorganizavimo pagrindinis tikslas buvo atskirti keturias pagrindines valstybinio valdymo funkcijas – reguliavimo, kontrolės, nuosavybės, palaikymo. Nors pagrindiniai ilgalaikiai LVM tikslai apima ir visuomenės poreikių tenkinimą, ir rūpinimąsi aplinka, optimizuotas Latvijos valstybinio miškų ūkio valdymo modelis orientuotas į pelno siekiančią miškų ūkio veiklą, todėl ekonomika yra pagrindinė veiklos kryptis. Kaip pranešime pristatė viceprezidentas, atsisakoma neplėnų kirtimų ir jau 2016 m. vykdyti tik plynieji pagrindiniai kirtimai, miškai atkuriami vienasrūšiais pušies, eglės, beržo želdiniais, mažiau lėšų skiriama rekreacijai (išskyrus miškų teritorijoje esančią infrastruktūrą), gamtos auginių bei socialinių funkcijų plėtrai. Tačiau nemažai pinigų skiriama melioracijos įrenginiams bei keliams remontuoti ir naujiems įrengti: vidutiniškai per metus įrengta apie 400 km miško kelių ir beveik 15 tūkst. ha įrengta melioracijos įrenginių.

Skirtingai nei Lietuvoje, Latvijoje daug dėmesio teikiama miško selekcijai, sėklininkystei ir medelynų vystymui. Šią veiklą

Lietuvos miškininkų delegacijai LVM viceprezidentas A. Melnis pristato įmonės veiklą

Šiltnamyje išauginti vienmečiai eglės sėjinukai toliau auga išnešti į lauko aikštelę

Pušies sėjinukai lauko aikštelėje

kuruoja atskiras LVM padaliny. Valstybinių medelynų reorganizavimas buvo vienas iš iššūkių pertvarkant valstybinių miškų sektorių ir Latvijoje sėkmingai įvykdyta be pereinamųjų laikotarpių.

Išvykos metu aplankytas vienas iš labiausiai modernizuotų LVM valdomas *Mazsili* medelynas. Medelyne Lietuvos miškininkus sutiko LVM *Sėklos ir sodmenys* padalinio direktorius Guntis Grandāns, kuris papasakojo kaip išauginamos sėklos ir sodmenys. Šiuo metu Latvijoje sodmenys auginami devyniuose regioniniuose medelynuose, kurie per pastarąjį penkmetį vidutiniškai realizavo po 44-48 mln. vnt. kokybiškų miško sodmenų per metus. LVM medelynuose įdiegtos pažangios technologijos – konteineriuose išauginama apie 50 proc. visų miško sodmenų, o su pagerinta šaknų sistema (konteineris+gruntas) – 41 proc. visų sodmenų. Apie 50 proc. produkcijos, t. y. apie 24 mln. vnt. sodmenų, sunaudoja pati įmonė LVM, kita dalis – eksportuojama (apie 13 mln. vnt.) ir parduodama pirkėjams Latvijoje (apie 11 mln. vnt.).

Mazsili medelyne vidutiniškai per metus realizuojama apie 14 mln. vnt. miško sodmenų, tačiau būta metų, kai medelyne buvo auginama ir parduodama daugiau nei 20 mln. vnt. sodmenų. G. Grandāns pabrėžė, kad dideli sodmenų išauginimo kiekiai sukelia nemažai rūpesčių, nes technologinis procesas turi būti kruopščiai prižiūrimas – menka klaida gali padaryti milžiniškų nuostolių. LVM – pelno siekianti įmonė ir medelynai – ne išimtis. LVM medelynai turi dirbti pelningai, per metus reikia pasiekti ne mažesnę kaip 10 proc. pelningumą.

Medelyno vadovas Karlis Strazdiņš supažindino su praktine medelyno veikla, įdiegtomis moderniomis sodmenų išauginimo technologijomis, parodė kaip vyksta sodmenų rūšiavimas. Mūsų vizito metu dėl didelio sodmenų kiekio rūšiavimas vyko ir patalpose, ir lauke.

Visas *Mazsili* medelyno kompleksas užima daugiau nei 50 ha. Inovatyvios sodmenų išauginimo technologijos diegiamos nuo 2000 metų, o 2015 m. baigtas naujas sodmenų išauginimo konteineriuose plėtros etapas. Šiuo metu sodmenų su uždara ir pagerinta šaknų sistema kompleksą sudaro 9 šiltnamiai, kurių bendras plotas yra 12,3 tūkst. m², sodmenų laikymo lauke aikštelės, konteinerių užpildymo ir sėjimo, sodmenų rūšiavimo patalpos, didelis šaldytuvas, vienu metu talpinantis apie 4-5 mln. sodmenų. Šaldytuve polietilenuose maišuose laikomi realizavimui paruošti „konteineris+gruntas“ būdu išauginti eglės, beržo, juodalksnio sodmenys, o impregnuotose popierinėse dėžėse supakuoti, konteineriuose išauginti, vienmečiai sėjinukai. Kitaip nei Lietuvoje, Latvijos medelynuose netrumpinamos sodinukų šaknys, neapdorojamos agrogeliu ar kitais drėgmę sulaikančiais ar šaknis apsaugančiais preparatais. Šios paslaugos, pirkėjui pageidaujant, gali būti suteiktos už papildomą kainą. Už papildomą kainą, rūšiuojant sodmenis, gali būti matuojamas ir sodmens šaknies kaklelio storis. Pasak medelyno vadovo, sodmenų pardavimo kaina nėra aukšta – apie 0,20-0,25 euro centai už vieną.

Pristatytos medelyne taikomos sodmenų vaškavimo technologijos, skirtos želdinių apsaugai nuo kenkėjų (straubliukų). Šiame procese kiekvienas eglės sodmuo atskirai pamerkiamas į specialaus vaško tirpalą. Nors vaškavimo procesas labai lėtas ir imlus darbui, tačiau tai būtina sąlyga sodmenis eksportuojant į Švediją.

Vaškavimo technologija plačiai taikoma ir kituose Europos šalių medelynuose (Lenkijoje, Vokietijoje), nes tai yra ekologiška priemonė nuo galimų vabzdžių pakenkimų miške.

Be aplankyto medelyno kiti LVM didžiausi medelynai – *Strenči*, esantis Šiaurės rytinėje Latvijos dalyje ir *Podini*, esantis Latvijos Rytuose.

Su miško atkūrimo konteinerizuotais sodmenimis ypatumais Latvijoje supažindino *Ziemeļkurzeme* regiono miškų atkūrimo vadovas Andris Vēners. Lietuvos miškininkų pageidavimu aplankyti du LVM prižiūrimi miškų plotai, kur po kirtimo miškas atkurtas konteineriuose išaugintais miško sodmenimis. Puiki išaugintų miško sodmenų kokybė sąlygoja retesnius miško želdinius – pušies iki 3,5, o eglės iki 2,5 tūkst. vnt./ha. Čia miško atkūrimas bus vertinamas po 10-ties metų.

Išvyka į Latviją – tai jau antrasis per pastaruosius metus organizuotas išvažiuojamasis kvalifikacijos kėlimo seminaras, skirtas miškų urėdijų vadovams, vyriausiesiems miškininkams, miško želdinimo ir medelynų specialistams. Lenkijos ir Vokietijos medelynai aplankyti 2016 metais.

Lietuvoje nuo 2016 m. vykdoma Valsybių miško medelynų veiklos optimizavimo programa, kurioje numatyta steigti 4-5 modernius medelynus, miško sodmenis auginančius konteineriuose arba su „pagerinta“ (konteineris+gruntas) šaknų sistema. Dar 11-12 medelynų sodmenis turėtų auginti išvystytuose, moderniuose atviro grunto medelynuose.

Dvimečiai eglės sėjinukai papildomai apdoroti nuo kenkėjų preparatu Conniflex

NAUJAJAME VĮ DUBRAVOS EMI MIŠKŲ URĖDIJOS MEDELYNE DARBAI ĮSIBĖGĖJA

Dygsta prieš 4 savaites į V 50 tipo konteinerius pasėta eglė

Užpildyti ir į šiltnamius patalpinti konteineriai laistomi bei tręšiami specialia laistymo sistema

Apšvietimo intensyvumą bei temperatūrą šiltnamiuose reguliuoja automatinė pavėsinimo bei vėdinimo sistema

Balandžio 24 d. medelyne pasėta apie 500 tūkst. vnt. pušies į V 120 tipo konteinerius. Pušies sodinukai bus išauginami per vieną vegetacijos sezoną.

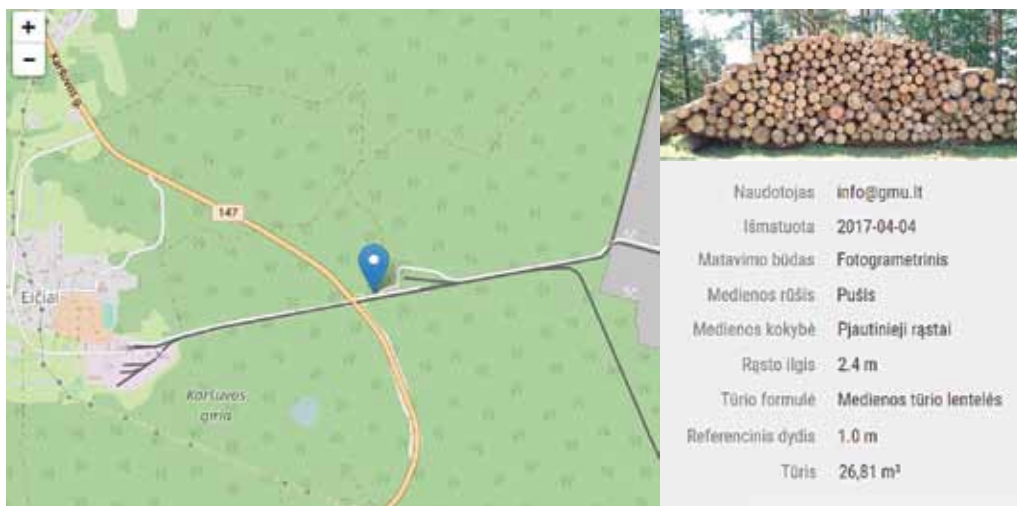

Spartesniam darbų organizavimui padėklai su kasetėmis transportuojami specialiuose rėmuose

Vėsiomis naktimis reikiama temperatūra (17 - 19 laipsnių) šiltnamiuose palaikoma dujinių šildytuvų pagalba

Medieną įsigysime ir pagal fotografijas

Fotogrametrinis medienos matavimas leidžia užfiksuoti medienos sandėlio koordinates – matyti jas interaktyviame žemėlapyje, todėl dar prieš įsigydamas medieną pirkėjas gali planuoti logistiką ir be papildomų kreipimusi į miškų urėdiją surasti įsigytą medieną.

Modernėjant technologijoms ir paprastėjant darbų organizavimui, miškų urėdijų miškininkai tobulina ir medienos pardavimą. Įdiegus fotogrametrinį medienos matavimo metodą, aukcionuose trumpalaikėms sutartims sudaryti pirkėjai medieną galės įsigyti žinodami konkrečią jos buvimo vietą bei išsamią informaciją, iliustruotą fotografijomis.

Generalinė miškų urėdija kreipėsi į Aplinkos ministeriją su siūlymu atnaujinti

Prekybos mediena taisyklės ir aukcionus trumpalaikėms sutartims sudaryti, organizuoti naudojant fotogrametrinį medienos matavimo metodą.

Medienos pirkėjai, dalyvaujantys aukcionuose trumpalaikėms sutartims sudaryti, aukciono metu matytų ne tik pagrindinę informaciją (pardavėjas, medžių rūšis, kokybės klasė, ilgis, tūris) apie parduodamą jau paruoštą medieną, bet ir pačios medienos rietuvės, ir joje esančių sortimentų fotografiją. Šalia fotografijos

taip pat pateikiama informacija apie parduodamų sortimentų diametrus, kurią galima išsaugoti ir naudoti Excel formatu. Fotogrametrinis medienos matavimas leidžia užfiksuoti medienos sandėlio koordinates – matyti jas interaktyviame žemėlapyje. Todėl dar prieš įsigydamas medieną pirkėjas gali planuoti logistiką ir be papildomų kreipimusi į miškų urėdiją surasti įsigytą medieną.

Su medienos perdirbimo ir medienos prekybos įmonės atstovaujančiomis asociacijomis apsvarsčius Generalinės miškų urėdijos pateiktus Aplinkos ministerijai pasiūlymus dėl Prekybos mediena taisyklių tobulinimo ir juos operatyviai priėmus bei atnaujinus Apvaliosios medienos elektroninę pardavimų sistemą, atsirastų galimybė valstybiniuose miškuose pagamintą medieną 2018 m. parduoti pagal naują tvarką. Siūlymuose pateikta ne tik klausimas dėl trumpalaikių aukcionų organizavimo, naudojant fotogrametrinio medienos matavimo metodo galimybes, bet ir dėl aukcionų ilgalaikėms sutartims sudaryti organizavimo centralizuotai, pirkėjo pradinio įnašo automatiško rezervavimo sutarties pasirašymo užtikrinimui, galimybės įteisinti elektroninių sutarčių sudarymą.

GMU inf.

Informacija apie parduodamų sortimentų diametrus, kurią galima išsaugoti ir naudoti Excel formatu

Įsikūrusios Miško darbų rangovų asociacijos siekiai

Kaune, ASU kovo 3 d. vykusiam miško darbų rangos įmonių atstovų steigiamajame susirinkime įkurta Miško darbų rangovų asociacija. Išrinkta asociacijos valdyba ir patvirtinti veiklos įstatai, aptarta, kas gali būti nariais, narystės mokestis.

Asociacijos valdybos vadovu išrinktas UAB „Miško darbai“ direktorius marijampolietis Vidmantas Jusas, kuris pristato asociacijos įsteigimo tikslus ir siekius bei išsako savo nuomonę, su kokiomis problemomis susiduria rangovai praktinėje miškininkystėje.

Miško darbų rangovų asociacija vienija visus miške dirbančius žmones ir įmones, kurių veikla apima beveik visus miško darbus (nuo projektinės medžiagos rengimo, sėklų rinkimo, sodmenų išauginimo, miško sodinimo, želdinių priežiūros ir apsaugos iki jaunolynų ugdymo, kirtimų, medienos sortimentų ištraukimo ir kt.). Tai būtų uždarosios akcinės bendrovės, mažosios bendrijos, individualios įmonės (jų pagrindinė veikla nebūtinai turi būti miškininkystė), bei miško savininkų kooperatyvai, žemės ūkio bendrovės, ūkininkai, individualią veiklą pagal pažymą arba pagal verslo liudijimą vykdančios asmenys.

Mūsų asociacija žada savo veikloje vadovautis šiomis pagrindinėmis nuostatomis: vienyti miškininkystės ir medienos ruošos paslaugas teikiančias įmones, fizinius asmenis ir koordinuoti jų veiklą, atstovauti ir ginti valstybinėse institucijose jų teisėtus interesus; siekti, kad norminiais aktais ar tarpusavio susitarimu būtų garantuotos minimalios ir objektyviai pagrįstos paslaugų kainos viešuosiuose pirkimuose, gerėtų miške dirbančių darbuotojų darbo sąlygos, nebūtų toleruojamas nesaugus ir nelegalus darbas miškuose, naudojamos pažangios darbų technologijos.

Miškininkystės ir medienos ruošos paslaugas teikiančioms įmonėms ir fiziniams asmenims asociacija numato platinti informaciją apie technologines naujoves, teisės aktus ir jų pokyčius, informuoti visuomenę apie miškų ūkio ir medienos ruošos darbus; prisidėti prie asociacijos narių tarpusavio bei su galimais verslo partneriais bendradarbiavimo; organizuoti pasitarimus, seminarus, konferencijas, diskusijas, ekskursijas; tarpinin-

UAB „Miško darbai“ direktorius
Vidmantas Jusas

kauti organizuojant naujos technikos ar technologijų pristatymus; padėti asociacijos nariams apsirūpinant medžiagomis ir darbo priemonėmis; dalintis teisine patirtimi, informacija apie nesąžiningus tiekėjus, nekokybiškus gaminius ar medžiagas, nemokius ar nesąžiningus paslaugų pirkėjus; tirti ir analizuoti miškininkystės ir medienos ruošos paslaugų rinką; bendradarbiauti su švietimo ir mokymo įstaigomis bei organizacijomis, propaguojant jaunimo tarpe miškininkišką profesiją, daryti įtaką šių profesijų kvalifikacijos kokybės gerinimui.

Miško darbų rangos įmonių veikla tiesiogiai susijusi su miškų urėdijų veikla. Todėl esame suinteresuoti dėl planuojamos valstybinių miškų valdymo pertvarkos. Kreipėmės į aplinkos ministrą Kęstutį Navicką paaiškinti, kokie galimi pokyčiai laukia rangovų po valstybinių miškų valdymo pertvarkos. Susitikime su Marijampolės savivaldybės gyventojais ministras papildomai pakomentavo, kad galiojančios rangos darbų sutartys su miškų urėdijomis ir po reformos liks galioti, o naujoms sutartims yra rengiama vieninga paslaugų pirkimo sistema, užtikrinanti

galimybę vietos smulkiems rangovams dirbti savo regione.

Miškų urėdijose dabar dirbanti technika nebus mažinama, nepaisant jos savikainos, nes prioritetu lieka darbo vietų išsaugojimas regionuose. Taip pat bus reguliuojamas miško technikos naudojimas gamtosauginiu požiūriu jautrioje vietoje arba rinktiniuose kirtimuose, tuo taip pat sukuriant prielaidas didesniai darbo rankų poreikiui. Ministras patikino, kad yra atviras visiems asociacijos pasiūlymams dėl skaidrumo didinimo, nelegalaus darbo ir kitokių šešėlinės ekonomikos apraiškų mažinimo.

Toks aplinkos ministro atsakymas iš vienos pusės rangovus nuramina, kad valstybinių miškų valdymo reforma jų padėties lyg ir nepablogins. Tačiau praktinėje mūsų veikloje sprendinių problemų apstu.

Atsiradus bedarbystei, kaimuose gyvenantys žmonės rasdavo darbo valstybiniame ar privačiame miške. Dėl aplinkosauginių reikalavimų įvedus kirtimų laiko apribojimus po kelis mėnesius medkirčiams tenka būti be darbo ar laikinai ieškoti bet kokio darbo pas ūkininkus, kitur. Miške dirbančių atlyginimai nėra tokio dydžio, kad galėtum sukaupti lėšų nedarbo laikui. Dabar dalis rangovų darbininkus į miškus vežioja iš miestelių. Tačiau didelio pasirinkimo ir čia nėra: už tokį atlyginimą, kurį įmanoma uždirbti miške, nesunku rasti lengvesnių darbų. Ir nereikės nei lietuje mirkti, nei per sniegą klampoti.

Kad turėtum darbo netoli namų, rangovui reikia laimėti konkursą vietinėje miškų urėdijoje. Tai galima pasiekti susitarant su konkurso rengėjais dėl atitinkamų sąlygų arba pateikti mažiausias

Mašininis miško kirtimas

Stinga jaunų medkirčių

kainas, kurios tapo mažesnės už normalią savikainą. Už tokias kainas galima dirbti tik mokant dalį atlyginimo vokelyje arba naudojant nelegalų darbą, taupant apsaugos priemonių sąskaita. Rangos įmonės, norėdamos rasti normalaus darbo pastovius darbininkams, priverstos dalyvauti konkursuose visoje Lietuvos teritorijoje. Todėl rangos įmonės iš Suvalkijos dirba Zarasuose, o įmonės iš Žemaitijos pamatysį Šalčininkuose ar kitur. Tai dar labiau didina darbų savikainą ir mažina menką uždarbį.

Pastebime, kad miškų urėdijose yra skirtingos ne tik gamtinės sąlygos, miškų našumas, bet ir skiriasi požiūris į rangovus ir privatų verslą. Kai kur susiklosto draugiški santykiai, kartu ieškoma problemų sprendimo būdų, o kai kur į rangovus žiūrima kaip į pigią darbo jėgą. Ypač į atvykusius iš kitų rajonų.

Nors pagal taisykles ir sutartis atlikti darbai miške turi būti priimti ir įforminti tuoj po jų baigimo, kai kuriose miškų urėdijose pagaminta mediena įforminama tik ją pardavus. O tai reiškia, kad atlygio už atliktus darbus rangovui reikia laukti kelis mėnesius, skaičiuojant nuo darbų pabaigos.

Išplitus rangos darbams miškuose, miško ruošos įmonės buvo raginamos investuoti į naujoviškų mechanizmų įsigijimą, kurie kainavo didelius pinigus. Juos įsigijus pakilo darbų našumas, sumažėjo sunkų fizinį darbą dirbančių žmonių poreikis. Tačiau po kiek laiko pasikeitė miško ruošos darbų organizavimo politika miškų urėdijose. Nors rangovų jėgomis visi darbai buvo atliekami laiku (kiek leidžia gamtinės sąlygos), miškų urėdijos taip pat ėmė pirkti medkirtes, medvežes. Jos savo techniką nukreipia į geresnes biržes,

o rangovams atiduodamos šlapesnės, mažesnio tūrio ar dėl kitų sąlygų brangiau iškirsti kainuojančios biržės. Ėmus trūkti darbo apimčių ir negalint išmokėti lizingo, dalis privačių įmonių turėjo įsigytą miško techniką gražinti bankams, o kai kurios įmonės net likvidavosi.

Darbų sutartys su miškų urėdijomis pasirašomos dažniausiai metams, su galimybe pratęsti iki trijų. Bet tai per trumpas laikas investicijoms į mechanizmus atsipirkti. Todėl rangovai labai rizikuoja, įsigydami kelis šimtus tūkstančių eurų kainuojančią techniką ir negalėdami planuoti darbų apimčių ateičiai. Pasekmė – rangos įmonės 2016 m. įsigijo dvigubai mažiau miško mechanizmų nei 2015 metais. Per 2016 m. nenupirka nei viena nauja miško kirtimo mašina.

Manau, kad miškų urėdijose miško technika naudojama mažiau efektyviai ir jų darbo savikaina didesnė nei rangovų turimų tokių pat mechanizmų. Todėl miškų urėdijos, norėdamos sumažinti bendrą darbų savikainą, paslaugų pirkimo konkursuose ėmė taikyti maksimalių įkainių praktiką. Jei siūloma didesnė kaina – pasiūlymas atmetamas. Ši maksimali kaina kai kur tapo žemiau objektyvios savikainos. Todėl kai kurios rangos įmonės priverstos naudoti ir nelegalų darbą, mokėti dalį uždarbio vokeliuose, negali užtikrinti elementarių saugaus darbo reikalavimų.

Visos miškų urėdijos turi FSC sertifikatą, kuris lyg ir garantuoja, kad samdomų rangovų darbas irgi atitinka sertifikato reikalavimus. Tačiau tikrovėje būna ir taip, kad tik audito metu nušalinami nuo darbo neturintys reikiamų pagal sertifikatą darbų priemonių samdomi darbininkai.

Daugeliui darbingų žmonių emigra-

vus į užsienį ar lengvesnį darbą susiradus miestuose, neliko kam dirbti rankiniais įrankiais miškuose. Su mašinine technika dirbti taip pat nėra pasirinkimo, nes operatoriai ir kiti specialistai rengiami tik formaliai, į darbo rinką ateina neturėdami elementarių praktinio darbo įgūdžių. Juos tenka sodinti į brangią techniką ir leisti ją laužyti, kol išmoks dirbti. O rango-vo sąskaita išmokę ją valdyti dažniausiai išvažiuoja į Skandinavijos miškus, kur atlygis už tokį pat darbą keleriopai didesnis.

Koks valstybinių miškų valdymo modelis bebūtų pasirinktas, Miško darbų rangovų asociacija pasiryžusi aktyviai prisidėti ieškant sprendimų, kurie būtų naudingi ir patiems rangovams, ir valstybei. Bet rangovai nori kelių paprastų dalykų:

- kad paslaugų pirkimai vyktų skaidriai pagal vienodas sąlygas visose miškų urėdijose;
 - pirkimo vienetas – visi girininkijos darbai, kurių neatlieka pati miškų urėdija;
 - kad pirkimų konkursuose nebūtų nustatomi maksimalūs įkainiai arba jie bent nebūtų mažesni už pačios miškų urėdijos faktinę savikainą;
 - kad viešuosiuose pirkimuose nebūtų leidžiama dalyvauti įmonėms, kurių veikla nesuderinama su FSC sertifikatu (samdo nelegalius darbuotojus, moka atlyginimus vokeliuose, neužtikrina saugaus darbo reikalavimų ir kt.);
 - rangos sutartys būtų sudaromos bent 3 metams su galimybe pratęsti;
 - specialistų rengimo įstaigos paruoštų miškų ūkio darbininkus, mokančius dirbti su šiuolaikinėmis miško mašinomis.
- Asociacija tikisi apjungti rangovų žinias, patirtį ir bendrai ieškoti išiečių situacijai pagerinti savo veiklos srityje.

Ar galima centralizuota miško

Pristatydami įsikūrusios Miško darbų rangovų asociacijos siekius bei asociacijos vadovo Vidmanto Juso įvardintas esamas problemas, paprašėme išsakyti pastabas miško darbų paslaugų perkančių miškų urėdijų, Generalinės miškų urėdijos ir FSC sertifikavimo specialistus, nes be abipusio sutarimo ir situacijos supratimo neįsivaizduojamas sėkmingas bendras darbas.

Miško darbų paslaugų pirkimas miškų urėdijose

Šiaulių miškų urėdijos vyriausiojo inžinieriaus Romualdo Zebčiuko teigimu, Šiaulių miškų urėdija prieš 6 metus buvo priversta įsigyti biržių kirtimui medkirtę, nes rangos įmonės ėmė vėluoti atlikti miško darbus, palankiausiu šiems darbams metu pereinavo dirbti pas miško savininkus, kai šie pasiūlydavo mokėti grynais pinigais.

„Mūsų skelbto viešo miško darbų konkurso metu liko nenupirktas apie penktadalio miško darbų apimčių. Teko įsigyti ir medvežę, nes privačių miškų savininkai, atsiradus pavojui sugesti medienai dėl netikėtai pasikeitusių oro sąlygų, pasiūlydavo rangovams didesnius darbų įkainius ir šie netikėtai „dingdavo“ iš valstybinių miškų.

Be to, jau tada rangovų įmonėse ėmė trūkti darbo jėgos. Todėl Šiaulių miškų urėdijoje buvo suorganizuota ir pagal darbo sutartis dirbanti iki 15 žmonių brigada jaunuolynų ugdymo, želdinių bei žėlinių priežiūros darbams, kuri pasiteisino ir dirba iki šiol.

Miškų urėdijos įsigyti mechanizmai yra pilnai apkrauti: medvežė dirba 4 pamainomis, medkirtė – trimis, o išdirbiai – vieni didžiausių šalyje. Besąlygiškai laikomės Darbo kodekse nustatytą reikalavimų.

Miško darbų rangovų asociacijos vadovo V. Juso rašinyje dalis nurodytų problemų yra pagrįstos: kaimo vietovėse vis labiau trūksta darbuotojų; dėl aplinkosauginių reikalavimų nurodytu metu laiku nevykdomi miško kirtimo darbai ir rangos įmonių darbuotojams tenka ieškoti darbo kitur; regionų miškuose yra skirtingos gamtinės sąlygos, todėl skiriasi ir būtinų darbų pobūdis (ypač biržių eksploatavimo metu iškertamo trako kiekis, želdinių ir žėlinių priežiūros metu būtinos pašalinti žolinės bei kitos stelbiančios augmenijos kiekis bei jaunuolynų ugdymo kirtimai įveisiamuose pušynuose, eglynuose ir lapuotynuose).

Reikėtų dar pažymėti, kad rangos darbų sumažėjimui šalyje nemažos įtakos turėjo

ir LR Seimo įteisintas papildomas 5 proc. mokestis privačių miškų savininkams už realizuotą medieną bei rinkoje ženkliai kritusios žaliavinės medienos kainos, ypač malkinės ir popieriaščių, dėl ko savininkai žymiai sumažino kirtimus savo miškuose.

Šiaulių miškų urėdijoje miško darbų paslaugų pirkimai vyksta skaidriai, laikantis teisės aktų, o pirkimų sąlygos visose miškų urėdijose negali būti tokios pačios, nes yra skirtingos gamtinės, socialinės sąlygos ir patys miškai. Pavyzdžiui, nėra tapačios darbo sąlygos Dzūkijos pušynuose ir šiaurės Lietuvos šlapiuose lapuotynuose.

Esant galimybei (turint patvirtintą miškotvarkos projektą bent 3 metams į priekį), miškų urėdija viešą miško darbų pirkimą vykdo 3 metams, o ilgesniam laikotarpiui sudaryti sutartis draudžia Viešųjų pirkimų įstatymas.

Šiaulių miškų urėdijoje rangos darbų įkainiai yra ir bus nustatomi maksimalūs, nes esame valstybės įmonė, privalanti užtikrinti steigėjo nustatytą planinę savikainą ir planinį pelną. Visų kitų darbų maksimalios kainos miškų urėdijoje taip pat nustatomos aukščiau savikainos.

Viešuosiuose pirkimuose kreipiame dėmesį į reikalavimus rangovų įmonių darbuotojams: miškų urėdija turi rangos įmonių darbuotojų sąrašus, šių darbuotojų būtiną kvalifikaciją įrodančius dokumentus (pjuklininkų ir jų atestacijos, traktorininkų, hidromanipuliatorių operatorių, darbo su cheminėmis medžiagomis pažymėjimus ir pan.). Miškų urėdijos darbuotojai pastoviai tikrina, ar rangovų darbuotojai naudoja būtiną asmens apsaugos priemones – ryškius rūbus, apsauginius šalmsus, triukšmą slopinančias ausines, kelnės su apsauga nuo įpjovimo, batus su pirštus saugančiu metaliniu ar plastikiniu priekiu ir rantytais paidais ir pan. Be to, kartu su miškų urėdijos darbuotojais ir rangos įmonių žmonėms

pastoviai organizuojame saugių darbo metodų mokymus.

Visi per mėnesį rangovų atlikti darbai, tame tarpe ir pagaminta bei išvežta į miško sandėlius mediena, priimami pasibaigus ataskaitiniam mėnesiui ir su rangovų įmonėmis atsiskaitoma. Be to, miško paslaugų teikimo sutartyse numatyta, kad ir mėnesio eigoje, rangovų įmonėms prašius, galima joms sumokėti avansu. Kai kurios rangos įmonės tuo naudojasi, ypač atsiradus poreikiui investuoti į naujus mechanizmus“, – pažymi vyr. inžinierius R. Zebčiukas.

Telšių miškų urėdijos urėdo Bronislovo Banio pastebėjimu, Žemaitijos regiono miškų urėdijose paskelbus konkursus rangos darbams atlikti, liko apie 20 proc. laisvų objektų miškuose, kuriuose rangovai nepasiūlė teikti paslaugų. Šio regiono miškų urėdijose apie 50 proc. miško darbų atlieka pačios miškų urėdijos su savo turima technika, likusią dalį darbų – rangos įmonės. Miškų urėdijose atliekant darbus su savais darbininkais ir turima technika, savikaina yra mažesnė apie 10 proc.

Jeigu darbai būtų atliekami vien rangos įmonių, sunku būtų vykdyti numatytas užduotis. Šių įmonių darbuotojų kvalifikacija yra labai žema, dažna darbininkų kaita.

Viešuosiuose konkursuose miškų urėdijos nurodo maksimalią paslaugų atlikimo kainą, nes kitaip situacija taptų sunkiai valdoma ir galimai išaugtų savikaina. Šiuo metu už teikiamas paslaugas privačiame miškų sektoriuje kainos yra mažesnės, negu rangovams moka miškų urėdijos.

Trakų miškų urėdijoje rangovai atlieka apie 60 proc. miško kirtimo, apie 65 proc. medienos išvežimo iš kirtaviečių į miško sandėlius ir apie 90 proc. kitų privalomų miškininkystės darbų. Nuo 2010 m. iki

darbų ranga?

2017 m. šioje miškų urėdijoje dirbo 7-8 vietinės rangos įmonės. Sutartys buvo sudaromos 1 metams su galimybe pratęsti iki 3 metų. Visą šį laikotarpį dirbo tos pačios įmonės. Jos nėra Miško darbų rangovų asociacijos narės.

Trakų miškų urėdo Vyganto Mierkio ir kitų šios miškų urėdijos miškininkų teigimu, didelės konkurencijos šiuose paslaugų pirkimuose nebuvo, nes Trakų miškų urėdija, skelbdama viešuosius pirkimus, įtraukdavo miško kirtimo, ištraukimo ir kitus miškininkystės darbus, kuriuos reikia atlikti kiekvienoje girininkijoje. Visi, kas domėdavosi, pageidavo vykdyti tik miško kirtimo ir medienos išvežimo darbus. Dažniausiai tai būdavo didelės, daug technikos turinčios rangos įmonės. Miškininkystės (miško sodinimas, želdinių priežiūra ir kt.) darbai didelio susidomėjimo jiems nesukeldavo. Miško darbų pirkimai vykdomi miškų urėdijoje griežtai vadovaujant Viešųjų pirkimų įstatymu.

Paskelbus viešą 2017 m. visų darbų pirkimą, atsirado tik viena įmonė iš Ukmergės, kuri panoro dalyvauti konkurse su kompleksišku darbų atlikimu. Kitose girininkijose laimėjo vietinės įmonės, kurios jau daug metų dirba Trakų miškų urėdijoje. Nors konkursas buvo atviras, naujos rangovų įmonės didelio susidomėjimo nerodė ir net nedalyvavo konkurse.

Vykdamas miško darbų paslaugų pirkimus, Trakų miškų urėdija nustato, kad viena rangos įmonė atliktų visus darbus ne daugiau kaip dviejose girininkijose. Tai leidžia įmonėms laiku ir kokybiškai atlikti sutartyje numatytus darbus. Jose daugiausiai dirba vietiniai žmonės, netgi dauguma iš tų kaimų, kurie yra prie atitinkamų girininkijų.

Paslaugų specifikacijoje ir sutarties projektuose besąlygiškai nurodoma, kad rangovai privalo laikytis darbų saugos, nenaudoti nelegalaus darbo, o taip pat laikytis FSC sertifikato reikalavimų. Miškų urėdijos specialistai nuolat reikliai kon-

troliuoja, kaip yra laikomasi išvardintų reikalavimų. Darbiniai santykiai su rangos įmonėmis yra geri, paremti savitarpio supratimu, geranoriškumu, atsakingumu.

Miškų urėdo V. Mierkio manymu, rangovų asociacijos vadovo V. Juso išsakytos pretenzijos miškų urėdijoms dėl darbų įkainių, darbų saugos bent jau Trakų miškų urėdijoje yra visiškai nepagrįstos. Miškų urėdijos skelbti maksimalūs įkainiai buvo apie 20 proc. aukštesni nei miškų urėdijos atliekamų darbų savikaina. Su rangovais už atliktus miško kirtimo darbus atsiskaitoma kas mėnesį priėmus jų pagamintą medieną, nelaukiant kada ji bus parduota. O ir už kitus užbaigtus darbus šioje miškų urėdijoje atsiskaitoma per 15 dienų.

Trakų miškų urėdija taip pat turi įsigijusi vieną miško kirtimo mašiną ir vieną medvežę, o etatiniai darbininkai vykdo miško ruošos, taip pat dirvos ruošimo, kelių priežiūros ir dalinai kelių remonto darbus. Turint nuosavą techniką, galima daug operatyviau atlikti reikalingus darbus, be to sudaroma konkurencija rangos įmonėms.

Zarasų miškų urėdas Rimantas Jurevičius pažymėjo, kad jo vadovaujamoje miškų urėdijoje kirtimų apimtys nėra didelės, todėl neapsimoka turėti savo medkirtės ir medvežės (negalėtų užtikrinti gero mechanizmų išdirbio). Visus miškų ūkio bei miško ruošos darbus 100 proc. atlieka rangos įmonės. Tik smulkius darbus (sanitarinės miškų apsaugos, ribinių ir kvartalinį linijų valymus) padaro girininkijų eiguliai arba kai kuriose girininkijose esantys kvalifikuoti miškų darbininkai. Bet priešgaisrinei miškų apsaugai, kelių remontui, sniego valymui, dirvos ruošimo, purškimo darbams miškų urėdija turi įsigijusi 2 traktorius, taip pat medelynas aprūpintas sava technika.

R. Jurevičiaus teigimu, atviro konkurso būdu vieneriems metams nupirkus vienas rangos darbų paslaugas, dar dviems

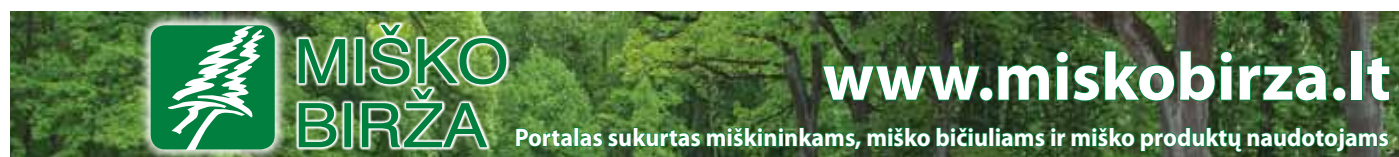
metams pratęsiama sutartis neskelbiamu derybų būdu. Reikiamus darbus zarasiškiai parduoda kompleksiskai girininkijų teritorijoje – neskaudo į miško kirtimo ir kitus miškų ūkio darbus. Jau apie 15 metų šiuos darbus atlieka tos pačios trys įmonės iš Zarasų rajono (iš kitų rajonų rangos įmonių nebuvo). Visi atlikti darbai priimami mėnesio pabaigoje, atsiskaitoma iš karto, gavus PVM sąskaitą-faktūrą. Bet, miškų urėdo pastebėjimu, kiekvieną mėnesį tenka priminti rangovams, kad pateiktų sąskaitas apmokėjimui.

Anot miškų urėdo, nusistovėjo puikūs darbiniai santykiai tarp miškų urėdijos ir rangos įmonių. Maksimalūs įkainiai įmanomi ir būtini tuomet, jei nėra konkurencijos. Ateityje gali iškilti problemų dėl darbo jėgos trūkumo, nes regionuose mažėja dirbančių žmonių ir rangos įmonės ims nespėti atlikti visų miškuose privalomųjų darbų.

R. Jurevičiaus pastebėjimu, skūstis labai dėl miško ruošos technikos įsigijimo rangovai irgi neturėtų, nes fiziniai ir juridiniai asmenys, išskyrus miškų urėdijas, galėjo rašyti projektus europinei paramai gauti. Teigiamai įvertinti projektai sudarė galimybę įsigyti naujos miško ruošos technikos, taikant 50 proc. kompensavimą. Todėl miškų urėdijų ir rangovų konkurencinės galimybės yra nevienodos (rangos įmonės galėjo įsigyti techniką pigiau, jos taip pat neskaiciuoja amortizacinių atskaitymų). Tai reiškia ir mažesnes darbo sąnaudas. Todėl miškų urėdijos darbų savikaina be abejo turėtų būti didesnė.

Miškų urėdo manymu, jei būtų centralizuota miško darbų ranga, darbo netektų regionuose, rajonuose, seniūnijose esančios smulkios rangos įmonėlės. Neatmestina, kad pagrindinius (pelningiausius) miško kirtimo ir ištraukimo darbus galėtų laimėti ir užsienio šalių didžiosios kompanijos (pvz., iš Latvijos, Lenkijos), išstumdamos vietinį darbą. Miškų ūkio (mažiau ar visiškai nepelningų) darbų atlikimas būtų problematiškas arba padidėtų tų darbų įkainiai. Šiuo metu rangovai pelningesnių darbų sąskaita dengia nepelningus darbus.

MG inf.

Atsakymas į Miško darbų rangovų asociacijos kreipimąsi

Vykdydama aplinkos viceministro M. Norbuto 2017 04 06 pavedimą „Dėl miško darbų rangovų asociacijos kreipimosi“ (2017 m. kovo 17 d.), Generalinė miškų urėdija apklausė ir parengė miškų urėdijų išsakytų pastabų santrauką apie kreipimesi minimas miško rangos darbų problemas ir siūlymus.

Apžvalgoje nurodoma, kad miškų urėdijos miško kirtimo, sortimentų ištraukimo ir kitų miškų ūkinių paslaugų pirkimus vykdo supaprastintų atvirų konkursų būdu, kurie organizuojami, vadovaujantis viešuosius pirkimus reglamentuojančiais teisės aktais bei konkurso sąlygomis CVPI sistemoje. Viešųjų pirkimų įstatyme miško kirtimo ir miškininkystės paslaugos yra priskiriamos 27 paslaugų kategorijai. Įprastai miškų urėdijos šias paslaugas perka metams su galimybe pratęsti 2 kartus po 12 mėnesių. Generalinė miškų urėdija pritartų, kad Viešųjų pirkimų įstatyme būtų numatyta galimybė sudaryti ilgalaikės 5-7 metų medienos ruošos sutartis.

Vykdamas konkursą, parengiama ir viešai skelbiama techninė specifikacija, supaprastinto atviro konkurso sąlygos ir sutarties projektas. Juose aiškiai nurodytos pirkimo sąlygos, atliekamos paslaugos, jų charakteristika, reikalavimai ir kiekiai. Konkurso sąlygos ir reikalavimai visiems norintiems dalyvauti tiekėjams yra viešai prieinami ir visiems vienodi. Be to, šią informaciją peržiūri Viešųjų pirkimų tarnyba.

Miško ruošos įmonės, prieš teikdamos paslaugų kainų pasiūlymus ir sudarydamos sutartis, konkrečioje miškų urėdijoje privalo susipažinti su būsimų darbų specifiką.

Generalinė miškų urėdija artimiausiu metu planuoja dar kartą įvertinti miškų urėdijų kirtimų fondo paskirstymą rangovams.

Miškų urėdijose naudojama sava medienos ruošos technika leidžia daug operatyviau organizuoti medienos ruošą, nors tai sudaro tam tikrą konkurenciją miško rangos įmonėms. Miškų urėdijose vidutiniškai 2016 m. medkirtės ir medvežės dirbo 2 pamainas per dieną. Šis rodiklis tarp atskirų įmonių skyrėsi. Pernai miškų urėdijų vidutinės 1 m³ apvaliosios medienos gamybos tiesiogines išlaidas sudarė 11,5 Eur/m³. Lyginant šį rodiklį tarp gerai dar-

bus organizuojančių Kazlų Rūdos, Prienų, Tauragės miškų urėdijų, kuriose didžioji apvaliosios medienos dalis paruošiama nuosava medienos ruošos technika, ir Nemenčinės, Šalčininkų, Kuršėnų miškų urėdijomis, kuriose šiuos darbus atlieka išimtinai rangos įmonės, pastarųjų rodiklis buvo 0,1-1,5 Eur/m³ didesnis. Tačiau palyginus visų miškų urėdijų vidutines 1 m³ apvaliosios medienos gamybos tiesiogines išlaidas, šios skyrėsi apie 3 Eur/m³.

Miško ruošos darbų įkainius reguliuoja rinka (pvz., kaimyninėse šalyse miško ruošos darbų įkainiai yra mažesni). Įvertinus rinkos tendencijas, darbo organizavimo principus ir kaimyninių šalių patirtį, valstybiniuose miškuose rangos įmonių iškertamos medienos dalis palaipsniui turi būti didinama.

Siekiant išvengti pernelyg aukštų paslaugų kainų, Viešųjų pirkimų įstatymas numato galimybes taikyti maksimalių įkainių praktiką (tai ypač svarbu regionuose, kur miško rangos įmonių konkurencingumas nėra pakankamas). Naujiems konkursams nustatomi maksimalūs miško kirtimo ir medienos ištraukimo į tarpinį sandėlį darbų įkainiai turi būti ekonomiškai pagrįsti miškų urėdijų detaliais skaičiavimais ir viešai skelbiami.

Viešuosiuose pirkimuose neleidžiama dalyvauti rangos įmonėms, kurių veikla nesuderinama su FSC sertifikato reikalavimais. Be to, šie reikalavimai yra privalomi visiems valstybiniuose miškuose dirbantiems (ir miškų urėdijos, ir rangos

įmonės darbuotojams). Jie nėra pertekliniai: tai asmeninės apsaugos priemonės, vaistinėlės, darbo įrankių tvarkingumas. Miškų urėdijų specialistai visus dirbančius miške tikrina ne rečiau kaip kartą į ketvirtį. Vykdamas viešą pirkimą, FSC principai ir kriterijai pateikiami konkurso sąlygose. Jų laikymasis apibrėžiamas sutartyje, kurios projektas pridedamas prie konkurso dokumentų. Konkurso dalyviai pateikia duomenis apie darbuotojų aprūpinimą asmens apsaugos priemonėmis ir pan. Visa tai vertinama kvalifikacijos vertinimo metu. Neatitinkantys kvalifikacinių reikalavimų pasiūlymai, vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu, atmetami.

Atsižvelgiant į skirtingą miškų urėdijų medynų, augaviečių, miškų išsidėstymo ir kitų faktorių specifiką, praktiškai neįmanoma parengti universalias (vienodas) miško kirtimo darbų paslaugų pirkimų sąlygas visoms miškų urėdijoms, tačiau bendri paslaugų pirkimo ir sutarčių sąlygų principai galėtų būti aptarti su asociacija.

Generalinės miškų urėdijos specialistų nuomone, miškų urėdijoms nereikia atsakyti maksimalių įkainių taikymo praktikos, ypač regionuose, kur miško rangos įmonių konkurencingumas nėra didelis.

Pastaruoju metu miško darbininko kvalifikaciją suteikia 6 institucijos: Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija, Joniškėlio Igno Karpio žemės ūkio ir paslaugų mokykla, VšĮ Kuršėnų politechnikos mokykla, Šilutės žemės

www.uniforest.com

**Geriausią pagalbą
ten, kur neįvažiuoja
miško technika**

- Visa technika sertifikuota KWF;
- Profesionalus, patikimas ir paprastas naudojimas;
- Nepamainoma pagalba dirbant pelkiniuose, šlaitiniuose miškuose;
- Efektyvi investicija už protingą kainą;
- Didžiulis pasirinkimas pagal galingumą ir papildomus priedus.

mob. tel. 8 670 24481

miskui.lt
UAB „MMC Forest“

ūkio mokykla, Varėnos technologijos ir verslo mokykla, Švenčionių profesinio rengimo centras (šaltinis – <https://www.aikos.smm.lt/>).

Šių metų balandžio 11 d. Generalinė miškų urėdija inicijavo susitikimą su Miš-

ko darbų rangovų asociacijos atstovais, kuriame išnagrinėtos asociacijos keliamos problemos ir sutarta dėl reguliaraus bei konstruktyvaus tolimesnio bendradarbiavimo.

GMU inf.

Linkime surasti sprendimą, tenkinantį abi šalis

Visos valstybinius miškus tvarkančios miškų urėdijos turi FSC® sertifikatus – jų veikla iš esmės atitinka FSC standarto keliamus reikalavimus. Tačiau tai nereiškia, kad visur visada jų nepriekaištingai laikomasi. Audito metu nustačius neatiktis standarto reikalavimams surašomas protokolas ir nustatomas terminas per kurį priežastys, lemiančios šiuos trūkumus, turi būti išsiaiškintos ir pašalintos. Darbų saugos pažeidimai yra vieni dažniausiai nustatomų neatitikimų standarto reikalavimams. Tai dažniausiai būna ne materialinio aprūpinimo, o apsilaidavimo klausimas. Nors medkirčiai ir turi visas reikalingas darbų saugos priemones, jomis ne visada naudojasi, motyvuodami, kad vasarą per karštą, nepatogu dirbti ar „per sunku“ nešioti į kirtavietę vaistinė, signalinę juostą, aptverti paliktą biržę įstrigusį medį.

Kadangi audito data pranešama iš anksto ir jis atliekamas tik kartą metuose, tai sudaro galimybę nepareigingiems žmonėms tuo piktnaudžiauti, specialiai pasiruošiant auditui. Kita vertus, miškų urėdijų specialistai nuolat vykdo rangovų kontrolę, pildo patikrinimo aktus ir FSC audito metu iš esmės vertinama kaip miško tvarkytojas (šiuo atveju miškų urėdija) atlieka savo pareigas metų eigoje.

Pagal FSC standartą Lietuvoje sertifikuojanti organizacija NEPCon nuolat kviečia suinteresuotas šalis pateikti savo komentarus apie miškų urėdijų vykdomą veiklą, įskaitant ir darbų saugos klausimus. Tačiau suinteresuotos šalys yra labai pasyvios ir tokių komentarų gauname labai retai. Audito metu miškų urėdijų pateikiama Valstybinės darbo inspekcijos patikrinimų medžiaga taip pat nerodo didelių problemų šiame sektoriuje, nors nelaimingų atsitikimų ir ypač labai skaudžių pasitaiko.

FSC sertifikavimo idėja nėra išsiaiškinti ir nubausti blogai besitvarkančius, o išskirti iš daugumos pažangius miško

tvarkytojus, kad jie, naudodami FSC prekinis ženklus, turėtų rinkoje pranašumą prieš kitus. Auditavimo procesas yra greičiau pagalba miško tvarkytojui siekiant dar geresnio rezultato, nei kontrolės ir nubaudimo būdas, nors netiesiogiai jis atlieka ir šią funkciją.

Audito metu pasiteiravus medkirčių, ar jie patenkinti gaunamu atlyginimu, dažniausias atsakymas būna: jei būtų nepatenkinti – nedirbtų. Kita vertus, tikriausiai visi norėtų už tą patį darbą gauti didesnę atlyginimą. Miškų urėdijų atstovai neretai teigia, kad rangos įmonės moka gana aukštą kainą už atliekamus miško darbus, tačiau pinigai nepasiekia dirbančių miške, o nusėda įmonių vadovų kišenėse.

Stebėtojai iš šalies surasti teisybę šiame ekonominiame ginče gana sunku.

Kviečiame suinteresuotas šalis ieškoti sprendimų bendrų diskusijų metu, nes valstybinių miškų tvarkytojams yra reikalingi miško darbų rangovai, o šiems valstybiniai miškai yra ilgalaikis darbdavys. Todėl turėtų būti surastas sprendimas, tenkinantis abi šalis.

Sveikiname įsikūrus Miško darbų rangovų asociaciją ir tikimės, kad ji imsis aktyviai atstovauti medkirčių interesus ir FSC sertifikavimo procese.

Evaldas BLAŽEVIČIUS
FSC sertifikavimo organizacijos
NEPCon auditorius

Miškų urėdijų 2017 m. kovo mėn. parduotų apvaliosios medienos sortimentų kainos, Eur/m³

Sortimentas	2017 m. kovo mėn. vidutinė kaina	Indeksas 2017 m. sausis=100	2017 m. sausio - kovo mėn. vidutinė kaina
Pušies pjautinieji rąstai	55	100	55
Eglės pjautinieji rąstai	63	98	63
Ažuolo pjautinieji rąstai	204	98	208
Uosio pjautinieji rąstai	111	95	114
Drebulės pjautinieji rąstai	44	98	44
Beržo pjautinieji rąstai	74	101	73
Juodalksnio pjautinieji rąstai	58	102	57
Pjautinieji spygliuočių smulkieji rąstai	48	100	47
Pjautinieji lapuočių smulkieji rąstai	36	100	36
Eglės popierrąščiai	25	96	25
Pušies popierrąščiai	25	100	25
Beržo popierrąščiai	27	104	26
Drebulės popierrąščiai	24	109	23
Uosio popierrąščiai	41	103	40
Plokščių mediena (spygliuočių)	21	100	21
Plokščių mediena (lapuočių)	21	100	21
Malkinė mediena	23	100	23
Iš viso apvalioji mediena	40	103	39

Kainos be PVM ir transporto išlaidų

GMU inf.

Kiek dar mojuosime karo kirviais?

Dalindamasis įspūdžiais iš neeilinio Lietuvos miškininkų sąjungos suvažiavimo, aplinkos viceministras Martynas Norbutas viename iš interneto portalų rašė, kad „miškininkai kvietė bendradarbiauti, o pasiūlė kariauti“. Taip pasirodė „žmogui, kuris grįžo dirbti Lietuvai iš Europos Parlamento“. Nieko nuostabaus, kad grįžus iš Briuselio į reformų krečiamą Lietuvos realybę tikrai gali pasirodyti baisu, jog žmonės yra lojalūs savo darbovietai, nori išsaugoti darbo vietas, turėti darbinės, nors Lietuvos masteliu ir vidutines, bet garantuotas pajamas ar išsaugoti turimas kad ir minimalias socialines garantijas.

Bet Europoje, uždarant įmones ar naikinant darbo vietas, vyksta didžiausi darbuotojų, jų šeimų narių protestai, o pilotų streikus, skraidydamas po Europą, gal yra pajutęs ir pats viceministras.

Aplinkos ministerijos vadovybės inicijuoti susitikimai su miškininkų atstovais dėl miškų valdymo pertvarkos tikrai nebuvo europinės demokratijos pavyzdžio vertas dialogas. Nemažai, kad Europoje dialogu būtų galima pavadinti teiginį „tokia politinė valia“, kuriuo prasidėjo informacija apie suplanuotus valstybinių miškų valdymo pokyčius ir kuris nuolat išsakomas visuose susitikimuose miškų valdymo reformos entuziastų, nereaguojant nei į siūlymus atlikti reformos pasekmių finansinį pagrindimą, nei paskaičiuoti pačios reformos vykdymo kaštus ar, pagaliau, ieškoti kitokių, nei siūlo Aplinkos ministerija, reformos variantų ar jos vykdymo terminų. Vienintelis dalykas, dėl kurio „nusileido“ reformos rengėjai – numatomos vienos miškų valdymo įmonės padalinius pradėjo vadinti miškų urėdijomis, o padalinio vadovus – miškų urėdais, nors šis žodis reformos rengėjams jau buvo beveik virtęs keiksmažodžiu.

Reformatorių entuziazmas šiek tiek prigeso Miškų įstatymo pataisoms patekus į LR Seimą. Seimo nariai, pradėję įstatymo projekto svarstymo procedūrą, ėmėsi taisyti įstatymo rengėjų darbo broką. LR Seime surengtoje konferencijoje valstybinių miškų valdymo reformos tema išsakytos įvairios nuomonės, pastabos, pateikti miško įmonių efektyvumo vertinimo kriterijų siūlymai, kalbėta apie reformos galimus kaštus ir pasekmes. 46 skirtingų frakcijų nariai pateikė Seimo valdybai prašymą dėl privalomo ekspertinio teisės akto projekto įvertinimo,

Diskusijų dalyviai kovo 20 d. LR Seime surengtoje konferencijoje „Lietuvos valstybinių miškų ir miškininkystės ateities vizija“

tikintis, kad kompetentingi ekspertai pateiks išsamius reformos padarinių paskaičiavimus ir nebus pakartotos kitose šalyse padarytos klaidos. Galimomis miškų valdymo reformos pasekmėmis susirūpino ir kai kurie Lietuvos europarlamentarai.

Nors viceministras kariavimu apkaltino miškininkų bendruomenę, atrodo, kad karinę strategiją naudoja ir kita pusė. „Politinei valiai“ vykdyti pasitelktas informacinis karas. Miškininkus išvadinus nekompetentingais ir nesąžiningais, toliau pajungus viešųjų ryšių kampaniją, prasidėjo žiniasklaidoje atakos prieš miškų urėdijas. Buvo surinkti ir iš naujo paviešinti keliolikos metų senumo miškų urėdijose nustatyti pažeidimai (daugiausia įmonių vadovų padaryti), kurių, lyginant su netrumpu laikotarpiu, nebuvo tiek jau ir daug. Surinkus miškų urėdijų net ir žemiausio lygio pareigūnų – eigulių privačių interesų deklaracijas, paskelbta apie jose dirbančių giminių „klanus“. Paradoksas: anksčiau žiniasklaidoje buvo rašoma, kaip gražu perimti tėvų profesiją, kaip jauna miškininkų pora, atėjusi į girininkiją, pradirbo joje visą gyvenimą. Dabar, matyt, teks teisės aktu uždrausti miškininkų vaikams studijuoti miškininkystę, o miškininkams tekėti už vyrų miškininkų. Aršiai imtasi tikrinti, kaip ir kur keliavo miškų urėdijų darbuotojai. Nors tam yra nustatyta tvarka, kaip panaudoti paskirstomąją įmonės pelno dalį darbuotojų socialinėms reikmėms, o į brangesnes keliones didesnę išlaidų dalį sudarė pačių darbuotojų lėšos, visuomenei viskas pateikta kaip valstybės lėšų švaistymas. Nepalikti nuošalyje ir medžioklės reikalai, aiškinantis kas su kuo medžiojo, kas už ką mokėjo, viską pateikiant kaip piktybinius pažeidimus. Tiesa, žurnalistams panagrinėjus plačiau medžioklės temą, netikėtai pateko į viešumą ir keletas reformos entuziastų.

Iš miškų urėdijų ir toliau reikalaujama informacijos apie viešuosius pirkimus, reprezentacinių lėšų naudojimą ir pan. Matyt, kol išspausdins šį straipsnį, tai bus taip pat panaudota kitoms atakoms. Galima „iššauti“ ir teisėsaugos struktūrų pažymomis. Visi suprantame, kad tą patį faktą įmanoma pa-vaizduoti ir kaip teigiamybę, ir kaip neigiamybę.

Matosi, kad ant miškininkų galvų stengiamasi išpilti kuo daugiau tikro ar menamo *kompromato*, sudaryti visuomenei miškininko nenaudėlio įvaizdį. Miškininkai liūdnei juokauja, jog baisu dėvėti uniformą, kad patiklesni piliečiai, prisisotinę neigiamos informacijos apie juos, nepradėtų po vieną gaudyti gatvėje ir vanoti už visus „griekus“.

Manome, kad „karo stovio“ pikas buvo pasiektas, kai aplinkos ministras kreipėsi į prokuratūrą dėl 3150 miškų urėdijų darbuotojų parašų klastojimo po kreipimosi į šalies vadovus dėl stumiamos miškų reformos metodų ir pasekmių, apkaltinęs tuo LMPF pirmininkę.

Turės kada nors prasidėti ir santykių atšilimas. Kokia reforma beįvyktų, gyvenimas nesustos, visų darbuotojų nepakeis. Darbą teks tęsti su jais. Karai baigiasi, bet nuoskaudos lieka. O kad jų liktų kuo mažiau, gal jau būtų laikas užkasti karo kirvį?

LMPF valdyba

VALTRA

Valtra – patikimas partneris miške

**Valtra N serijos
kompaktiškoje keturių
cilindrų „bazėje“ net
175 AG, našis 200 l/min
hidraulinė sistema**

LMSA XX-oje Generalinėje asamblėjoje

Tradiciškai kasmetinė LMSA Generalinė asamblėja rengiama pažintiniais tikslais vis kitoje vietoje – šiemet asociacijos atstovai, bendradarbiavimo partneriai ir svečiai balandžio 7 d. suvažiavo į Ukmergę, Kraštotyros muziejų. Popietę surengta pažintinė ekskursija į beržo faneros gamybos įmonę „Likmerė“.

Išklausti LMSA metų veiklos apžvalgos, aptarti privačių miškų sektoriaus problemas atvyko ir keletas LR Seimo narių – Kaimo reikalų komiteto pirmininko pavaduotojas Kazys Starkevičius, Aplinkos apsaugos komiteto narė Virginija Vingrienė, Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto narys Juozas Olekas, Ekonomikos komiteto narys Eugenijus Gentvilas bei žemės ūkio ministras Bronius Markauskas. Asamblėjoje taip pat dalyvavo Ukmergės rajono meras Rolandas Janickas, Nacionalinės mokėjimų agentūros vadovas Erikas Bėrontas, LR vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius Jonas Gričius, Žemės ūkio rūmų, Lietuvos ūkininkų sąjungos, Miško darbų rangovų asociacijos vadovai bei valstybinio miškų sektoriaus atstovai – Valstybinio miškotvarkos instituto direktorius Alfredas Galaunė, Ukmergės miškų urėdas Vigantas Kraujalis, Utenos miškų urėdė Aurelija Jočienė, LMS Girininkų bendrijos narys Petras Būdvytis, buvęs miškų ūkio ministras Rimantas Klimas, buvęs Seimo narys Kazys Grybauskas, akademikas Leonardas Kairiūkštis.

Asamblėjos dalyvius nuotaikingu pasirodymu pasveikino Ukmergės moterų vokalinis ansamblis „Cantilena“ (vadovė Daiva Petrikienė).

Valstybinių miškų reforma kelia susirūpinimą ir miškų savininkams

LMSA valdybos pirmininkas dr. Algis Gaizutis pristatė per ataskaitinį laikotarpį nuveiktus svarbesnius asociacijos darbus, vykdomus bendrus projektus, keltas problemas. Asociacija ir jos rėmėjai įdėjo daug pastangų teikiant Seimui svarstyti siūlymus dėl mokestinės sistemos pakeitimo už parduotą medieną, bet nei buvusios, nei dabartinės valdančiosios daugumos jų argumentai neįtikino – nuo 2015 m. pradžios įvestas papildomas 5 proc. apmokestinimas toliau sekina miško savininkų pajamas, pristabdė miško ruošą ir medienos prekybą.

Kasmetinio leidinio „Miškų ūkio statistika“ duomenimis, 2013 m. privačiuose miškuose iškirsta 3,5 mln. m³ medienos, 2014 m. – apie 3,8 mln. m³, o įvedus papildomą mokestį 2015 m. kirtimų apimtys sumažėjo iki 2,9 mln. m³. Bendras iškirstos medienos kiekis privačiuose miškuose 2016 m. irgi, matyt, neviršys 3,1 mln. m³ (statistinė apskaita dar nesuvesta).

Anot pranešėjo A. Gaizučio, tai neišvengiamai atsilieps ir tolimesniam privačių miškų naudojimui. Juolab, kad bręsta pokario metais privačiose žemėse įvesti medynai, kuriuos netrukus reikės kirsti. Kaip racionaliai panaudoti šią medieną, esant nepalankiai mokestinei sistemai, stingant galinčių miške dirbti žmonių?

Kartu žemės ir miškų savininkams aktualius klausimus žada spręsti žemės ūkio ministras Bronius Markauskas (dešinėje)

Per 818 tūkst. ha šalies miškų valdo apie 249 tūkst. savininkų, bet racionaliau ūkininkauti trukdo ir pastebimas vidutinės miško valdos mažėjimas – nuo 3,35 ha sumažėjo iki 2,84 ha. Valdų smulkėjimui įtakos turi ir tai, kad miško savininkai sensta, o jų turėtas valdas pėrima keli paveldėtojai.

Pastebėta, kad privačias miško valdas Lietuvoje vis labiau nori įsigyti užsienio kapitalo kompanijos.

Baltijos šalių miškų rinkoje atsiradęs investuotojas „INVL Baltijos miškų fondas I“ taip pat siekia pirkti vairsus amžiaus privačius miškus. Motyvuojama, kad patyrę, kvalifikuoti specialistai profesiona-

liau tvarkys įsigytus miškus, bus investuojama į jų priežiūrą, padidės produktyvumas ir vertė. Bet reikėtų pagalvoti ir apie tai, o kokia nauda iš tokio miškų išpardavimo bus mūsų valstybei?

Buvęs miškų ūkio ministras Rimantas Klimas sakė nesuprantantis motyvų, kodėl politinę valdžią perėmusi Vals-tiečių ir žaliųjų partija ir jos skirti institucijų vadovai užsimojo reformuoti tik valstybinių miškų sektorių, o ne visą šalies miškų ūkį, nes reikia valstybės paramos ir privačiam miškų ūkiui. Lig šiol miškų urėdijos iš savo lėšų nemažai teikė paramos privatiems miškams, gamtosaugai, veikė sudarytas gamtinis karkasas. Kodėl šią sistemą norima išardyti, pakeisti? Kokioje situacijoje atsidurs privatus miškų sektorius?

LR Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininko pavaduotojo Kazio Starkevičiaus pastebėjimu, būtų daugiau aiškumo žmonėms, jei Aplinkos ministerijos vadovybė nevengtų važiuoti į regionus ir susitikti su miškininkais, miško savininkais, savo akimis pamatytų realią padėtį valstybiniame ir privačiame miškų sektoriuje, padiskutuotų visiems aktualiais klausimais. Deja, aplinkos ministras nesurado laiko net atvykti į Seimo Kaimo reikalų komiteto posėdį, kai buvo svarstoma Miškų įstatymo pataisa valstybinių miškų valdymo reformos įgyvendinimui. O atsiųstas viceministras, kuriojantis

LMSA Generalinės asamblėjos dalyviai ir svečiai

miškus, anot K. Starkevičiaus, negalėjo paaiškinti tolimesnės šalies miškų tvarkymo vizijos.

Jau pripažįstama, kad ir valdžios pareigūnų nesiskaitymas su regionų žmoniėmis tampa viena iš emigracijos priežasčių.

Asamblėjoje kalbėjusio Seimo nario Juozo Oleko manymu, šalies miškų tvarkymui reikėtų parengti naują Miškų įstatymą, nes šitas jau daug kartų taisytas, lopytas pagal politikų valią keičiamais atskirais straipsniais. Parlamentaras kvietė teikti siūlymus Miškų įstatymo rengimui, nežiūrint skirtingų požiūrių Seime į miškų valdymą.

Būdamas miško savininku, Seimo narys Eugenijus Gentvilas sakė neprieštaravęs, kad jo anūkė būtų pavadinta gražaus miško medžio – Guobos vardu. Tai dar labiau sustiprina jų šeimos ryšį su mišku.

Parlamentaras sunerimęs dėl restitucijai skirtų miškų likimo, kurių dar likę bešeimininkiais apie 90 tūkst. ha. Baigiasi trečias nepriklausomybės dešimtmetis, daug kartų pasikeitė Seimo narių sudėtys, bet nei viena valdančioji dauguma neišsprendė, kam šiuos miškus priskirti. Kiek tai dar tęsis?

Anot šio Seimo nario, mažiau kultų žemės bei miško savininkų nepasitenkinimo, jei būtų parengta juos tenkinan-

ti nuostolių kompensavimo metodika, kai per privačią žemę tiesiamos elektros, dujotiekių trasos ir šis žemės plotas tampa ilgam nenaudojamas.

Nūdienai aktualiais klausimais taip pat pasisakė LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto narė Virginija Vingrienė, žemės ūkio ministras Bronius Markauskas, Ukmergės rajono meras Rolandas Janickas, Nacionalinės mokėjimų agentūros vadovas Erikas Bėrontas, LR vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius Jonas Gričius, akademikas Leonardas Kairiūkštis, Ukmergės miškų urėdas Vigantas Kraujalis, kiti.

Siekis keisti požiūrį į privačią miškininkystę

Išsakytų problemų sprendimui Generalinės asamblėjos dalyviai priėmė rezoliuciją – kreipimąsi į LR aukščiausios valdžios ar valdymo institucijas, Seimo narius, politines partijas ir kitas institucijas.

Joje konstatuojama, kad privataus miškų ūkio vystymąsi stabdančių problemų realus sprendimas įstatymų leidėjų yra nustumiamas į parašes; nesiekama sudaryti palankių sąlygų kryptingai kurti darbo vietas privačiame miškų ūkyje; miškų ūkio sektorius labiau apmokestinamas nei žemės ūkio, kitos ES valstybės netaiko privačių miškų savininkams apyvartos pobūdžio mokesčio nuo pardavimo pajamų; mažėja valstybinių girininkijų tinklas, kuris jungė ir privačius miškus (per 1997-2016 m. sumažėjo girininkijų nuo 474 iki 336); būtina keisti baudimų ir draudimų politiką į skatinančią aktyvų ūkininkavimą; efektyviau ir racionaliau panaudoti ES ir biudžeto lėšomis teikiama paramą miškų ūkio veikloms (pvz., sudaryti teisinis prielaidas nuo 2018 m. pradėti skirti paramą miškų ūkio veikloms iš Aplinkos ministerijos kuruojamos

Klimato kaitos specialiosios programos lėšų); įtvirtinti LR Medžioklės įstatyme nuostatą, kad teisės medžioti suteikimas privačioje žemėje turi priklausyti žemės savininkui (arba naudotojui), o šia teise žemių ir miškų savininkai (ar naudotojai) gali naudotis kooperacijos principu.

Kreipimesi taip pat prašoma LR Seimą ir Vyriausybę imtis konkrečių priemonių gerinti vietinių kaimo ir miško kelių infrastruktūrą, didinant jiems skirtą finansavimą arba grąžinti iki 2008 m. galiojusį reglamentavimą, kuomet Kelių priežiūros ir plėtros programai finansuoti buvo skiriama 80 proc. akcizo pajamų, gautų už realizuotus degalus; spręsti privažiavimo prie miško sklypų problemą. Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijos turėtų parengti naują nuostolių apskaičiavimo ir kompensavimo metodiką, kuomet servitutais nustatomas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis tiesiant trasas, statant įvairius infrastruktūros objektus. LMSA siekia, kad žemės ir miško savininkui nežinant bei su juo nesuderinus sprendimo, miškų institucijų pareigūnai negalėtų keisti privačios valdos paskirties, uždėti naujų aplinkosauginių apribojimų ar keisti miškų grupes.

Privačių miškų savininkus ypač nusteina šios kadencijos Seime kai kurie politikų teigimai, kad savininkai iš valstybės miškus yra gavę neva tik panaudai, kad šių savininkų turtas yra ne miškai, o tik mediena. Todėl Generalinė asamblėja rezoliucijoje atkreipė dėmesį ir į privačios nuosavybės teisių apsaugą Lietuvoje.

Už bendradarbiavimą su asociacija dalis rėmėjų ir svečių paskatinti simboliniu pavasario prizų – ažuoliukais.

MG inf.

Pažintinė ekskursija po beržo faneros gamybos įmonę „Likmerė“

VACLOVO TREPĖNAIČIO nuotraukos

ŽODIS SKAITYTOJUI

Persistengiau. Ir vėl esu kaltas. Aną mėnesį tiek prisigyriau, kad jau sunku nusileisti ant žemės.

Bet teks. Kaistant aistroms dėl medžiotojų būrelių mafijos, metas pranešti didžiąją naujieną: kas to paslaptingo susivienijimo nariai.

Balandžio mėnesį Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugija atliko savo narių apklausą. Joje dalyvavo 566 medžiotojų kolektyvai, vienijantys 19000 medžiotojų.

Paaiškėjo seniai žinoma tiesa. Kalti senjorai ir moksleiviai su studentais, kurie sudaro net penktadalį visos lietuviškos medžiotojų bendruomenės dalį. Kitų socialinės Lietuvos medžiotojų diagramos dalių nekomentuosiu, tik pasikartosiu: imkit ir skaitykit.

Eugenijus TIJUŠAS

PS. Visą balandį sapnuoju vieną sapną: Jos Ekscelencija savo įsaku panaikina medžiotojų būrelius... O tada į ringą išeina golfas ir pokeris, paryčiais laimi lietuviškas ripkos mušimas...

Skaitykit dar ir stumbrininko Ryto Papšio pamąstymus.

Baigiasi penktasis

RYTAS PAPŠYS

Laikotarpis, per kurį buvo atliekami stumbrų grąžinimo į Lietuvą darbai, jau siekia pusę amžiaus. Aštuoniolika pirmųjų šio darbo metų man tenka pažinti iš rašytinių šaltinių bei tuo metu dirbusių žmonių su stumbrais pasakojimų. Nuo 1987 m. savo darbais prisidėjau ir aš, dirbdamas tarp šių laukinių gyvūnų. Likimas taip suvedė, kad nuo 1989 m. rudens net ir pats įsikūriau Pašilių stumbryno teritorijoje, būdinčio stumbrų prižiūrėtojo namelyje. Nuo tada supratau, jog šis darbas man prie širdies, todėl ir susiejau savo gyvenimą su šiais stambiausiais Lietuvos gyvūnais. Savo pasakojimu pabandysiu trumpai prisiminti kas buvo, papasakoti, kaip yra dabar ir kokią stumbrų ateitį įsivaizduoju.

Kai pradėjau dirbti Naujamiesčio valstybinio medžioklės ūkio stumbryste (taip anksčiau vadinosi Pašilių stumbrynas), ši darbo vieta gamtininkų nebuvo labai mėgiama, nes čia buvo jaučiama nuobodybė. Tai 50 ha juosiantys aptvarai, kuriuose nuolat laikoma 11-16 stumbrų. Juos kas dieną reikėdavo pašerti, apeiti aptvaro perimetrą, tikrinant ir užtaisant tvoroje šernų padarytas skylės. Visa tai reikėjo užrašyti dienoraštyje. Vasaros sezono metu buvo privalu rūpintis pašarų ruošimu žiemai, o atėjus žiemai tuos pašarus iš sandėlių išvežioti atgal į įrengtas šėryklas aptvaruose arba netoliese miške pastatytą laisvėje esančių stumbrų šėryklą. Tokio monotoniškumo neapsikentę daugelis darbuotojų ilgai neužsibūdavo šiose pareigose ir atsiradus galimybei pasirinkdavo jėgerio darbą kitame medžioklės ūkio skyriuje. Dėl šių priežasčių jau trečią darbo dieną stumbryste tapau atsakingu už du aptvarus: viename ganėsi stumbrai, kitame – danieliai ir muflonai. Tuo metu tikrai niekam nekildavo klausimų, kodėl saugomus gyvūnus, kurie įrašyti į Raudonąją knygą, pavesta introdukuoti valstybiniam medžioklės ūkiui. Jokia paslaptis, kad, vykdant selekcinės atrankas, reikia „išimti“ (gal kam atrodo ir baisiai) iš bandos netinkamus bei neperspektyvius gyvūnus ir juos sumedžioti. Toksai požiūris laikui bėgant ėmė keistis. Todėl vis daugiau gamtos mylėtojų pradėjo reikšti nepasitenkinimą, jog tokie veiksmai nehumaniški, žiaurūs ir pan. Apmaudu, kai žmonės, išmanantys šį darbą, atsiduria kvailių vietoje, o tie, kurie visiškai neprisideda prie stumbrų išsaugojimo, save laikantys gamtos mylėtojais, ima mokyti šios srities dirbančiuosius pačiame jų darbų sūkurėje. Reikia suprasti, kad vienos ar kitos gyvūnų rūšies išsaugojimas yra rimtas ir nuoseklus darbas, o ne, kaip bandoma įteigti, paprasčiausias nieko neveikimas, viską

Stumbrukai Pašilių stumbryste (2011 m.)

A. REPŠIO nuotrauka

MEDŽIOTOJAI LIETUVOJE 2017

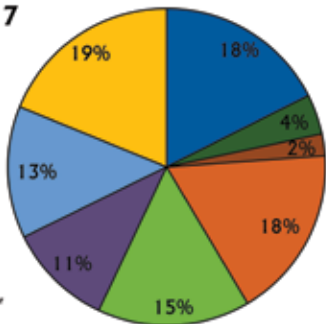

Diagrama parodo 566 Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos medžiotojų kolektyvų, vienijančių 19001 medžiotojų.

dešimtmetis...

paleidžiant savieigai. Populiacijos gausinimo darbai apima įvairius nuoseklius tyrimus, kurie padeda nuspėti tolimesnių darbų eigą.

Galime tik pasidžiaugti, jog stumbrų skaičius Europoje jau peržengė 7000 individų ribą. Tuo pačiu esame sunerimę, ar jie visi yra sveiki ir perspektyvūs? Deja, tikrai ne. Todėl tos dienos, kai reguliuojant stumbrų populiaciją reikia priimti sprendimą išimti vieną ar kitą netinkamą individą iš gamtos jį sumedžiojant, mums, užauginusiems stumbrus nuo mažyčio stumbriuko, būna juodos.

Prižiūrėdamas stumbrus visada stengiausi kiek galima daugiau juos pažinti, palyginti su kitose šalyse laikomais stumbrais. Teko vykti į svečias šalis susipažinti su kolegų pasiekimais bei problemomis. Džiugu, kad Lietuvoje gyvenančius stumbrus nekliudė daugelis ligų, kurios labai plito Europos šalyse. Vis dėlto neišvengta klaidų. Jų pasekmės matomos stumbrų išorės pakitimuose, ypač jų susmulkėjimas. Nesulaukėme reikiamos pagalbos ir iš atsakingų institucijų. Todėl šiandien susidūrėme su labai opia problema – šių gyvūnų kraujomaiša.

Malonu prisiminti 2000-uosius metus, kuomet būtent į Lietuvą pirmą kartą suvažioavo daugelio šalių atstovai, dirbantys stumbrų išsaugojimo klausimais. Be svarbių stumbrų selekcijos problemų tada diskutuota apie šių gyvūnų daromą žalą žemės ūkiui, miškams, apie populiacijos reguliavimą medžiojant.

Daugelis stebisi, kodėl žoliaėdis gyvūnas stumbras, iki šiol laikytas miško gyventoju, dabar daugiau laiko leidžia laukuose nei miškingose teritorijose. Kadangi stumbrams miškuose trūksta maisto, jie pasirenka žemės ūkio kultūras.

Šiandieninę situaciją Lietuvoje reikėtų palyginti su trimis kaimyninėmis šalimis. Pirmiausia su Lenkija. Teritorijos atžvilgiu Lenkija 10 kartų didesnė už Lietuvą. Sutapimas ar ne, tačiau Lenkijoje 10 kartų daugiau stumbrų ir 10 kartų daugiau sumokama nuostolių už padarytą jų žalą žemės ūkiui, ir kaimynai turi 10 kartų daugiau aptvarų (30 vnt.) nei mes (baigiamas įrengti trečias). Reikia džiaugtis, kad, turėdami 10 kartų mažiau galimybių, mes veisdami stumbrus Lietuvoje sugebėjome pasiekti svarių rezultatų.

Kita mūsų kaimynė Baltarusija savo pasiekimais drąsiai varžosi ir kai kur lenkia Lenkiją. Šioje šalyje stumbrų išsaugojimo klausimai sprendžiami valstybiniu lygmeniu, garantuojant darbų ir mokslinių tyrimų pastovų finansavimą bei užtikrinant jų nuoseklumą. Toks požiūris duoda vaisių – Baltarusijos specialistai puikiai kontroliuoja stumbrų populiaciją. Lietuva pakankamai bendradarbiauja ir su šios srities mokslininkais iš Rusijos Federacijos.

Lietuvoje taip pat turime aukštos kvalifikacijos mokslininkų, tačiau pas mus minėti darbai vykdomi atsitiktinai, spontaniškai, dažniausiai etapais su didelėmis pertraukomis. Žvelgiant į perspektyvą, matome, kad mus aplenks Lenkija, nes ši šalis jau dabar vykdo stumbrų įveisimo ir perkėlimo į Kaliningrado sritį projektą, Vištyčio pašonėje. Rusijoje Smolensko nacionalinis parkas taip pat pasirengęs didinti stumbrų populiaciją ir laukia konkrečių pasiūlymų įsigyjant šių gyvūnų. Lietuva galėtų konku-

Stumbras laisvėje

ruoti su Lenkija, sprendžiant perteklinių stumbrų problemą, jei tokią pripažintų atsakingos institucijos.

Kaip aš matau stumbrų ateitį Lietuvoje? Visų pirma, turėtų atsirasti atsakinga institucija, kuri vienytų visus stumbrų augintojus Lietuvoje. Ji tuo pačiu sistemintų visus darbus, susijusius su laisvėje gyvenančiais stumbrais. Tai būtų infrastruktūros kūrimas (kol kas tam skiriama mažai dėmesio); nuostolių žemės ūkiui ir miškams vertinimas; monitoringo užtikrinimas bei mokslinių tyrimų vykdymas, įtraukiant kuo daugiau mokslo įstaigų ir organizacijų; selekcinį medžioklių organizavimas, gerinant stumbrų populiacijos būklę; atsakingas genetinių mainų darbas. Šiuo metu daugelis išvardintų darbų daroma, tačiau trūksta oficialumo, nuoseklumo ir sistemingumo. Tad ir džiaugtis garsiai neverta.

Visiems, kas mano galintys prasmingai prisidėti bei tęsti šiuos darbus, linkiu konstruktyvumo, susikalbėjimo ir tolerancijos, nes tik geroje darbinėje aplinkoje atliekami geri darbai.

Telšių „Žvėrinčiaus“ aptvare (2016 m.)

VACLOVO TREPĖNAČIO nuotrauka

- Geriausias medžioklės visuose žemynuose pagal Jūsų pageidavimus
- Legalus trofėjų įvežimas: gamtosauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Antano Truskausko PĮ FELIS

Švitrigailos g. 16, 03223 Vilnius. Tel. +370 5 2330009.
Mob. +370 698 89 240. El. paštas: info@felis.lt.

- Kreipkitės – pasiūlysimė geriausius variantus! Kai kurias medžioklės programas rasite mūsų atnaujiniuose svetainėje www.hunting-world.com

Aplankykite Antano Truskausko medžioklės ir gamtos muziejų
Muziejaus g. 7, 33202 Mindūnai, Molėtų raj.
Darbo laikas: III–VII 09.00–17.00

Viskas dirbantiems ir besiilsintiems miške – Viskas vienoje vietoje

- ▶ IŠKLAUSYSIME
- ▶ PAKONSULTUOSIME
- ▶ PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
- ▶ OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k.,
Vėžaičių sen.,
96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

„Miško želdintojo žinyno“ pristatymas

ASU Miškų ir ekologijos fakultete kovo 31 d. surengtas Aplinkos ministerijos ir leidyklos „Eugrimas“ šiemet išleisto „Miško želdintojo žinyno“ pristatymas. Jame dalyvavusiems miškininkams, studentams ir miško savininkams leidinį pristatė jo sudarytojas ir atsakingasis redaktorius prof. habil. dr. Edvardas Riepšas. Pranešimus apie miško selekcijos ir sėklininkystės, miško sodmenų auginimo ir miško želdinimo problemas ir perspektyvas padarė leidinio autoriai doc. dr. Julius Danusevičius, doc. dr. Vytautas Suchockas, dr. Julius Bačkaitis. Apie žinyno svarbą ir leidybos problemas kalbėjo Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos ir miškų departamento Miškininkystės skyriaus vyriausioji specialistė Zita Bitvinskaitė.

Prof. E. Riepšas padėkojo žinyno leidėjams, autoriams, recenzentams ir įteikė jiems leidinį su autorių autografais.

Po žinyno pristatymo vyko Lietuvos miškininkų sąjungos valdybos posėdis, kuriame dalyvavo LR Seimo nariai Virginija Vingrienė ir Vytautas Kamblevičius, diskutuota valstybinių miškų valdymo reformos klausimais.

MG inf.

Autorius prof. E. Riepšas įteikia žinyną
LMS prezidentui prof. E. Bartkevičiui

Padėka žinyno rengimo
talkininkei Z. Bitvinskaitei

LMS archyvo nuotraukos

DIDELIAIS KIEKIAIS superkame beržo rąstus nuo 16 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054, el. paštu info@likmere.lt

Vytautas Garška

1929 01 11 – 2017 04 26

Balandžio 26-ąją Rokiškio miškų urėdijos miškininkus pasiekė liūdna žinia – į Amžinybę išėjo žemietis, buvęs visuomenininkas, ilgametis miškininkas Vytautas Garška.

Gimęs ir augęs Rokiškyje, jis visą gyvenimą gyveno Vytauto gatvėje, žalumoje skendinčiame name. Vytautas savitai suvokė gamtą, nuo pat vaikystės su ja bendravo. Tai tikriausiai jį ir paskatino studijuoti miškininkystę.

Baigęs 1954 m. LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, jaunas miškų ūkio inžinierius, vedinas meilės gimtajam miestui ir pasirinktai profesijai, įsidarbino Rokiškio miškų ūkyje. Čia dirbo miškų ūkio inžinieriumi, 1958-1972 m. – Rokiškio girininkijos girininku, neskaičiuodamas darbo valandų, netausodamas jėgų. 1973 m. paskiriamas vyriausiuoju miškininku. Jo rūpesčiu buvo pasodinta apie 100 ha miško želdinių, nūnai gražiai ošiančių, puošiančių Rokiškio kraštovaizdį, gerinančių rajono gyventojų sveikatą ir teikiančių užuovėją.

Įsteigus Rokiškio bandomąjį miškų ūkio gamybinį susivienijimą, Vytautas perėjo 1975 m. dirbti į kiek ramesnį darbą – miško naudojimo inžinieriumi, o įsikūrus miškų urėdijai nuo 1990 m. dirbo Vyžuonų girininkijoje eiguliu.

Patikėtas pareigas Vytautas vykdė ne formaliai, o kaip diktavo jo vidiniai įsitikinimai. Susidūręs su šiuo principingu miškininku neišvengdavo pelnytos bausmės nei vienas miško šiukšlintojas ar kitoks gamtos teršėjas, niokotojas.

Vytautas Garška buvo vyresniosios kartos inteligentas, mokėjęs išklausyti pašnekovą, gebėjęs reikšti savo nuomonę miškininkystės, aplinkosaugos, pilietiniais klausimais. Nesvarbu, su kokias pareigas užimančiu asmeniu diskutavo jis, visuomet drąsiai žvelgė pašnekovui į akis, buvo tiesus ir sąžiningas.

Aktyvus miškininkas noriai dalyvavo ir visuomeninėje veikloje – vadovavo „Žinijos“ draugijos Rokiškio bandomojo miškų ūkio gamybinio susivienijimo skyriui, bendradarbiavo su rajono laikraščio „Gimtas Rokiškis“ redakcija, rašė miškininkystės ir socialinėmis temomis. Prasidėjęs Atgimimui, jis entuziastingai palaikė Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio veiklą.

Nepamirštamas jo idealizmas, humoro jausmas, vaizdingi posakiai ir juodų vešlių plaukų šukuosena... Rokiškėnai mena šį miškininką, už nugaros sunėrusį rankas, mąsliai žingsniuojantį Rokiškio paežerės parko takais. Be galo brangus Vytautui buvo šis parkas, jo iniciatyva ir pastangomis sodintas. Ne vienas medis tūkstančius kartų glostytas žvilgsniu ir delnais...

Vienam poetui savo kūryboje panaudojus metaforą apie žmogų, gyvenantį mišku ir vis tiek besiligintį miško, kolegos taikliai pastebėjo: „Šie žodžiai – apie mūsų Vytautą“. Jis buvo ir giliai tikintis žmogus, branginęs Kūrėjo dovanotą gyvenimą ir vykdęs jam patikėtus uždavinius.

Liūdime drauge su artimaisiais, netekę Rokiškio miškininkų bendruomenės nario, Lietuvos ir Rokiškio miesto patrioto, doro žmogaus ir piliečio.

Rokiškio miškų urėdijos kolektyvas

Danielius Šefleris

1960 04 21 – 2017 04 16

Vėlyvą šv. Velykų vakarą kelyje į namus netikėtai nustojo plakti Radviliškio miškų urėdijos Liepynės girininkijos girininko pavaduotojo Danieliaus Šeflerio širdis.

Danielius gimė Tytuvėnuose. 1979 m. baigė Tytuvėnų žemės

ūkio technikumą, įgydamas zootechniko specialybę. Subyrėjęs žemės ūkio bendrovėms, jis 1994 m. rugpjūčio pradžioje įsidarbino Liepynės girininkijoje eiguliu, 2009 m. paskirtas girininko pavaduotoju. Nuo 2000 m. iki 2005 m. mokėsi Lietuvos žemės ūkio universitete.

Persikvalifikavęs Danielius pamėgo mišką, beveik 23 metus pareigingai juo rūpinosi, tapo Liepynės girininko Arūno Kaltausko geriausiu padėjėju ir artimu bičiuliu. Vienas kitam patardavo, vienas kitą rėmė darbe. Atvažiavus į Liepynės girininkiją, Danielių buvo galima sutikti miške rėžiantį biržes ar prižiūrintį miško sodinimo darbus, bendraujantį su talkininkais ar pasakojantį, kaip buvo tvarkoma ir gražinama girininkijos aplinka. Labai gaila, bet šių metų miškasodį Liepynės girininkijoje pabaigė vienas girininkas.

Danielių gerbė kolegos ir vietos žmonės, nes buvo stropus, pareigingas, darbštus ir labai geras žmogus. Bet ir girių ąžuolai neatlaiko, kai staiga tampa nebeaišku, ar tu bebūsi reikalingas ateityje.

Palydėjome Danielių Amžinybėn į tėviškės Tytuvėnų kapines.

Reiškiame nuoširdžią užuojautą velionio žmonai Romai, dukrai Deimantei, sūnui Dariui ir kitiems artimiesiems.

Radviliškio miškų urėdijos kolektyvas

Antanas Algirdas Miliukas

1937 05 29 – 2017 03 08

Baigdamas 80-uosius kovą mirė buvęs ilgametis Veisiejų miškų urėdijos Stalų girininkijos girininkas Antanas Algirdas Miliukas, savo profesinę veiklą ir gyvenimą skyręs Dzūkijos miškams ir žmonėms.

Girininkas buvo kilęs iš Širvintų rajono. Baigęs Gelvonų septynmetę mokyklą, Antanas įstojo į Vilniaus miškų technikumą, kurį baigė 1956 m. Po dviejų metų grįžęs iš karinės tarnybos, Antanas dairėsi kur įsidarbinti. Atsitiktinai miškų technikume sutiko bendramokslį Vytautą Stacevičių, kuris dirbo Lenkijos pasienyje 1958 m. įkurtos Veisiejų miškų ūkio Stalų girininkijos girininku. Šis pakvietė dirbti kartu. Taip tų metų gegužę Antanas Miliukas atsidūrė Stalų girininkijoje, kur įsidarbino žvalgu, o V. Stacevičiui išvykus į Kapčiamiestį, nuo 1959 m. tapo girininku. Jo pastangomis girininkijoje kasmet pasodindavo po kelias dešimtis hektarų miško, saugoti pušynai nuo gaisrų, kenkėjų. Jau pirmais girininkavimo metais Antanui teko imtis ir ne miškininkiškų darbų: Ivoškų kaime organizavo girininkijos sodybos statybą, miško kelių tiesimą, poilsiaviečių įrengimą, miške dirbančių žmonių reikmėms rengė kultūrinės pievas, 1975 m. prie girininkijos pastatyta parduotuvė.

Vedęs kapčiamiestietę bibliotekininkę Juliją, kuri netrukus persikvalifikavo į miškininkes ir dirbo miško meistre, eigule giri-

ninkijoje, Antanas pritarė prie dzūkų, Staluose girininkavo iki pensijos. Čia užaugo jų vaikai Gintaras, Evaldas, Nijolė.

Nors Antanas buvo kiek už-daro būdo, tylenis, pritarė aktyvesnei žmonai rengiant kasmet prie Kaviškių ežero ant Verbų kalno įsimintinas Jonines. Čia susirinkdavo dzūkai kaip giminės ir iš kitų kaimų, eidavo ratelius, žaisdavo liaudies žaidimus, vaidindavo. Juose „aktoriavo“ ir Miliukai. Laisvalaikiu girininkas mėgo ne tiek medžioti, kiek pasivaikščioti žvėrių pramintais takais, kur jį lydėjo sėkmė – sukaupė didelę kanopinių žvėrių ragų kolekciją.

Bet bėgant metams ištuštėjo dzūkų kaimai, nebuvo kam kurenti Joninių laužų, dainų dainuoti. Ir Miliukų vaikai išvažiavo į miestus gyventi. Silpstant jėgoms buvusiam girininkui su žmona teko palikti savo sodybą Kapčiamiestyje, glaustis globos namuose, iš kur kovo 8 d. Antanas išėjo Anapilin.

Tepalengvina šią netektį velionio artimiesiems mūsų nuoširdi užuojauta –

Veisiejų miškų urėdijos kolektyvas

Kęstutis Žemaitis

1968 03 22 – 2017 04 10

Per patį miškasodį, balandžio 10-ąją netikėtai netekome miškininko Kęstučio Žemaičio, kuriam kovą suėjo 49 metai.

Kęstutis buvo kilęs iš Kauno, 1986 m. baigė Garliavos 2-ąją vidurinę mokyklą. Atlikęs karinę prievolę, 1989-1995 m. dirbo Kauno centrinio pašto stalių dirbtuvėse ir mokėsi LŽŪA Miškų ūkio fakultete. Įgijęs 1995 m. miškininko diplomą, įsidarbino Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijoje medelyno meistru. Nuo 1999 m. iki 2014 m. dirbo miško apsaugos, miško želdinimo ir apsaugos inžinieriumi, 2014 m. paskirtas Kazlų Rūdos girininkijos eiguliu.

Kęstutis buvo gamtos žmogus, ne mažą dalį laisvalaikio skyrė

medžioklei ir žūklei. Staigi mirtis nutraukė neišsipildžiusias gyvenimo svajones, liko į gyvenimą neišleisti 2 sūnūs.

Velionis palaidotas Kazlų Rūdos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio žmoną Vaidą, sūnus, mamą, brolių, seserį ir kitus artimuosius.

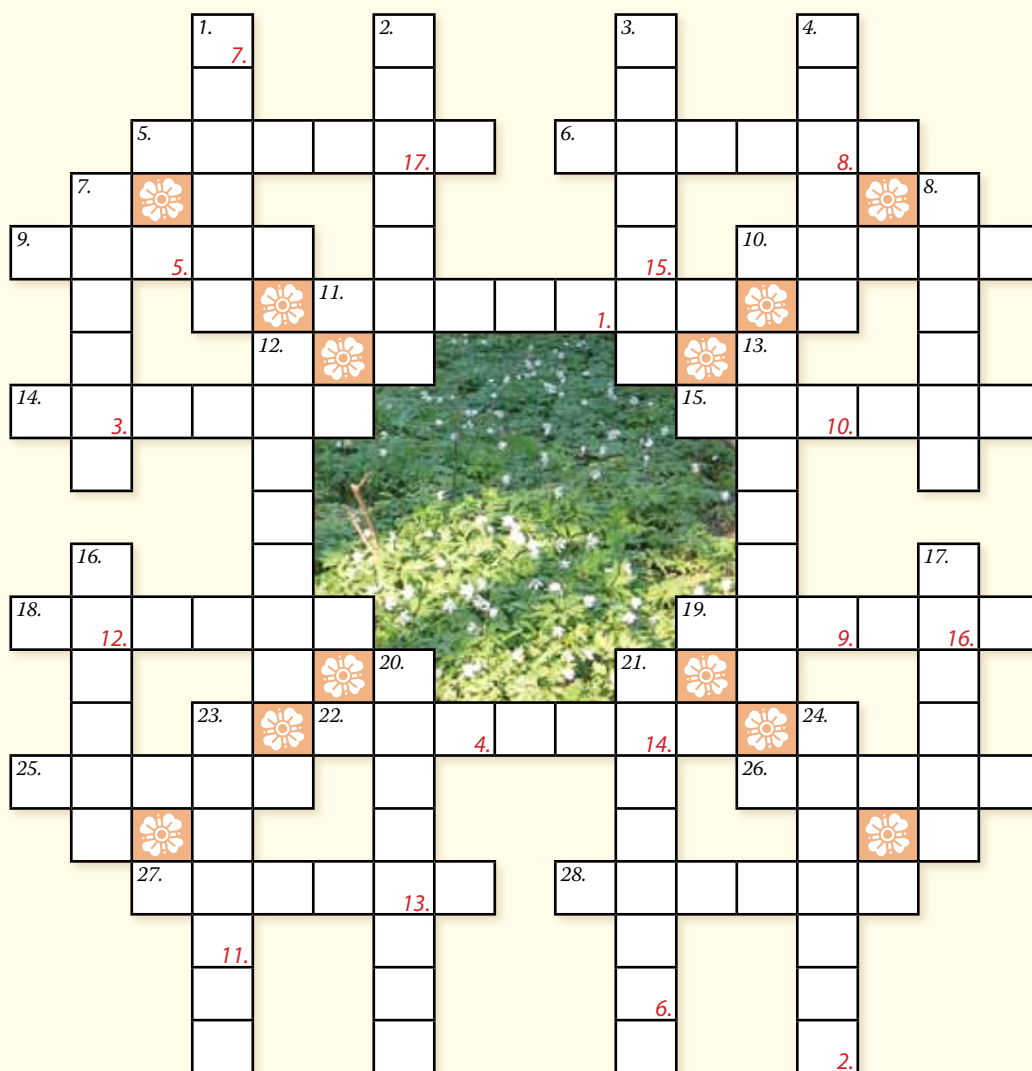
Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos darbuotojai

FESTIVALIS-PARODA „FLORA EXPO LT 2017“
vyks šių metų gegužės 19–21 dienomis
Kauno Nemuno saloje

Parodos metu bus pristatomos naujausios želdinių priežiūros ir įrengimo technologijos, gražiausios gėlės, krūmai, medeliai, poilsiui bei vaikų žaidimams skirti įrenginiai, sodo puošybos elementai. Stenduose bus demonstruojama įranga.

Pavasariui įpusėjus...

1. 2. 3.

4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

11. 12. 13. 14. 15. 16. 17.

Vertikaliai:

1. Žibuoklės sinonimas. 2. Bulvinių šeimos labai nuodingi augalai. 3. Prozininkas, parašęs apsakymą „Paparčio šešėly“. 4. Dygioji slyva ir maža balsinga laukinė antis tuo pačiu pavadinimu. 7. Kryžmažiedžių šeimos bergždynų piktžolė, vaistinis *augalas*. 8. Lūpažiedžių šeimos nemalonaus kvapo *augalas*. 12. Samana. 13. Vėdryninių šeimos daugiametis, 12-40 cm aukščio žolinis augalas, liaudiškai vadinamas įvairiais pavadinimais: puronu, žasytkoja, žasytdvėsa, lapūgu, lukšta ir kt. 16. Lelijinių šeimos ankstyvos pavasarinės gėlės, kurioms būdingi dideli šešių žiedlapių žiedai. 17. Mnijinių šeimos samana, dvinaimis *augalas*, kurio stiebas 10-12 cm aukščio, dažniausiai status. 20. Gražiai žydintis pavasarinis augalas, turintis liemeninę šaknį ir nešakotą stiebą, ant kurio auga suskaldyti į daugelį skilčių lapai, nuskynus jo žiedus laukia nemenkos baudos. 21. Dekoratyvinis medis gražiais šluoteliniais žiedais, dygliuotais vaisiais. 23. Pusiau parazitinio sausų, smiltingų miškų *augalo* latviškas pavadinimas. 24. Piktžolė, vaistinis, pluoštinis augalas, kurio stiebas ir lapai turi dilginamųjų plaukelių.

Horizontaliai:

5. Erškėtinių šeimos vaismedis. 6. Viksvuolinių šeimos pelkių augalas, žydi balandžio-gegužės mėnesiais, pelkės pasipuošia baltais pūkeliais. 9. Natūraliomis sąlygomis šis augalas auga Pietų Prancūzijoje, Ispanijoje, Italijoje, Alžyre, Kipre bei Mažojoje Azijoje. 10. Vėdryninių šeimos augalas, kurio lotyniškas pavadinimas kildinamas iš graikų k. žodžio *anemos* (vėjas), nes augalo vainiklapius nešioja vėjas. 11. „Vėlyvas“ augalas, kuris džiugina nuostabia alyvine spalva, kai visos kitos daugiametės gėlės jau būna peržydėjusios. 14. Agurklinių šeimos augalas, vartojamas plaučių ligoms gydyti, nuo to kilo ir jo pavadinimas. 15. „Duonos“ augalas, augantis šlapiose vietose ir pelkėse. 18. Salierinių šeimos nemalonaus kvapo augalas, paplitęs Europoje ir vidutinio klimato Azijos dalyse, kai kurios rūšys laikomos kenksmingomis piktžolėmis. 19. Žolinis jūrų *augalas*, išauginantis šliaužiantį šakniastiebį ir leidžiantis iš jo bamblus. 22. Raudinių šeimos augalas, paplitęs vidutinių platumų klimato zonoje, tiek šiaurės, tiek pietų pusrutulyje. 25. Pušinių šeimos visžalis spygliuotis pilka žieve, kaip menturis išsišakojusia kūgiška laja. 26. Trumpesnis kiaulpienės pavadinimas. 27. Kryžmažiedžių šeimos augalas blizgančia ankštarėlės pertvara. 28. Parkų ir miškų visžalis spygliuotis rausvai ruda žieve, kūgiška laja ir įstrižai kylančiomis šakomis.

Su 30-uouju gimtadieniu

Gegužės 9 d. šią sukaktį pažymintį Rokiškio miškų urėdijos Rokiškio girininkijos miško darbininką MARIŲ KRIŪNĄ, 12 d. – Tauragės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio sargakūriką DONATĄ EŽERINSKĮ, 24 d. – Rokiškio miškų urėdijos Juodupės girininkijos eigulį TADĄ MICKĮ, 30 d. – ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Miško biologijos ir miškininkystės instituto asistentą, doktorantą TADĄ VAIDELĮ.

Su 40-uouju gimtadieniu

Gegužės 6 d. šią sukaktį pažymintį Kauno miškų urėdijos Sitkūnų girininkijos eigulį ROBERTĄ POLITĄ, 15 d. – Valkininkų miškų urėdijos Tiltų girininkijos kvalifikuotą miško darbininką ŽYDRŪNĄ VERSECKĄ, 18 d. – Raseinių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio traktorininką IRMANTĄ GVAZDAUSKĄ, 20 d. – Tauragės miškų urėdijos Šilinės girininkijos eigulį RIMANTĄ NAUJOKĄ, 23 d. – Kauno miškų urėdijos Karmėlavos girininkijos girininko pavaduotoją GIEDRIŲ VILKEVIČIŲ, 25 d. – Ukmergės miškų urėdijos Žaliosios girininkijos miško darbininką ROLANDĄ IKANEVIČIŲ, 27 d. – Tauragės miškų urėdijos Batakių girininkijos miško darbininką VIRGINIJŲ VASILIAUSKĄ, Kėdainių miškų urėdijos Labūnavos girininkijos girininką REMIGIJŲ BUČINSKĄ, 30 d. – Biržų miškų urėdijos Joniškėlio girininkijos girininką MARIŲ MARTIŠIŲ.

Su 50-uouju gimtadieniu

Gegužės 1 d. šią sukaktį pažymintį Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Klaipėdos teritorinio poskyrio vyriausiąją specialistę REGINĄ KOMŽIENĘ, Šilutės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio traktorininką-šaltkalvį RIMĄ RUPŠĮ, 6 d. – Ignalinos miškų urėdijos miško želdinimo inžinierę JOLANTĄ

BUROKIENĘ, Šiaulių miškų urėdijos Šiaulių girininkijos girininko pavaduotoją RIMANTĘ BUČINSKIENĘ, 7 d. – Raseinių miškų urėdijos miško darbininką ARŪNĄ JASINSKĄ, 10 d. – Švenčionių miškų urėdijos Januliškio girininkijos eigulį ANTANĄ PRUNSKĄ, 18 d. – KMAI kolegijos Socialinių ir humanitarinių mokslų katedros lektorę JOLANTĄ ČEKANSKIENĘ, 23 d. – Telšių miškų urėdijos Mostaičių girininkijos girininko pavaduotoją GINTARĄ VAGNORIŲ, Šilutės miškų urėdijos informatiką KĘSTUTĮ LOMSARGĮ ir šios miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio autotralo vairuotoją SAULIŲ ČELEDINĄ, 24 d. – Jonavos miškų urėdijos vyriausiąjį inžinierių RAIMONDĄ VINCEVIČIŲ, 26 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Utenos teritorinio poskyrio vyriausiąją specialistę LINĄ BUNIKIENĘ, Alytaus miškų urėdijos miškotvarkos inžinierių EGIDIJŲ MARKEVIČIŲ.

Su 60-uouju gimtadieniu

Gegužės 6 d. šią sukaktį pažymintį Kėdainių miškų urėdijos Pašuvio girininkijos girininką VIDMANTĄ BERULĮ, Telšių miškų urėdijos Varnių girininkijos girininko pavaduotoją ROMUALDĄ VERIKĄ, 7 d. – Šilutės miškų urėdijos Žemaitkiemio girininkijos girininką VACLOVĄ ŠIAUDVYTĮ, 9 d. – Dubravos EMM urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio šaltkalvį BRONIŲ KERŠĮ, 13 d. – Rietavo miškų urėdijos Judrėnų girininkijos girininko pavaduotoją ELYTĘ SIMINIAUSKIENĘ, 14 d. – Šilutės miškų urėdijos miško želdinimo inžinierę AUDRONĘ BALČIŪNIENĘ, 15 d. – Kėdainių miškų urėdijos Dotnuvos girininkijos miško darbininką KAROLĮ MIKALAUSKĄ, 16 d. – LAMMC Miškų instituto direktoriaus pavaduotoją mokslui, vyresnįjį mokslo darbuotoją dr. VIRGILIJŲ MIKŠĮ.

Gegužės 5 d. sukanka 65-ri Vilniaus edukologijos universiteto profesorius, habil. dr. miškininkui PETRUI KURLAVIČIUI, 7 d. – buvusiam ilgamečiam Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos medelyno viršininkui JUOZUI RAGUCKUI, 10 d. – Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos Agurkiškės girininkijos girininkui STASIUI RUSECKUI, 20 d. – buvusiam Rokiškio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotojui PETRUI AUGENIJUI STREIKUI, 31 d. – Rietavo miškų urėdijos Skroblės girininkijos girininkui JONUI ŠIURIUI.

Su 70-uouju gimtadieniu

Gegužės 17 d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį Mažeikių miškų urėdijos Papilės girininkijos girininką ALGIRDĄ KAZIMIERĄ KULIKAUSKĄ.

Gegužės 3 d. sukanka 75-ri buvusiai Dubravos EMM urėdijos darbininkei KOSTEI PETRAVIČIENEI, 13 d. – buvusiam ilgamečiam Veisiejų miškų urėdijos Lazdijų ir Paliepio girininkijų girininkui RAMUČIUI JONUI VEČERKAUSKUI.

Su 80-uouju gimtadieniu

Gegužės 1 d. šią sukaktį pažymintį buvusią ilgametę Veisiejų miškų urėdijos Stalų girininkijos meistrę JULIJĄ MILIUKIENĘ, 21 d. – buvusį ilgametį Marijampolės miškų urėdijos Žaltycio girininkijos eigulį ALGIRDĄ BUŽĄ.

Gegužės 2 d. sukanka 85-ri buvusiai ilgametei ASU (LŽŪA) Miškininkystės katedros referentei JANINAI VILKAUSKIENEI.

Su 90-uouju gimtadieniu

Gegužės 18 d. šią sukaktį pažymėsiantį buvusį ilgametį miškų kontrolės darbuotoją PRANĄ BRATKAUSKĄ, 25 d. – buvusį ilgametį Marijampolės miškų urėdijos Paežerių girininkijos girininką BRONIŲ KLIMĄ, 30 d. – buvusį ilgametį Marijampolės miškų urėdijos Šunskų girininkijos eigulį VITĄ STARKEVIČIŲ.

Kryžiažodžio „Tarp grįžtančių paukščių...“, išspausdinto 2017 m. 3 nr., atsakymai

Vertikaliai: 1. Jerubė 2. Griezlė 3. Žaliukė 4. Drignė 7. Lututė 8. Žiedas 12. Stulgys 13. Inkilas 16. Meleta 17. Garnys 20. Kuolinga 21. Kirlikas 23. Liputis 24. Vištelė

Horizontaliai: 5. Erelis 6. Plukis 9. Gulbė 10. Antis 11. Plėšikė 14. Starta 15. Snapas 18. Peslys 19. Varnas 22. Kukutis 25. Itris 26. Vinys 27. Suopis 28. Ligutė

Kryžiažodžio „Pavasariui įpusėjus...“ atsakymą (frazę) iki gegužės 19 d. siųskite adresu VŠĮ „Mūsų girios“, Vytenio g. 50-312, 03229 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt, nurodydami savo vardą ir pavardę.

Burtų keliu nustatyto nugalėtojo laukia UAB „MMC Forest“ įsteigtas prizas – slėginis purkštuvas SOLO 405.

Prizą ErgoComfort kastuvą Fiskars už teisingus kryžiažodžio „Tarp grįžtančių paukščių“, išspausdinto 2017 m. 3 nr., atsakymus laimėjo Petras Šlyžius.

Dėl prizo kreipkitės el. paštu info@musu-girios.lt arba tel. 8 687 10616.

miskui.lt

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimų nariai.

Žaižaruojanti gegužė

VYTAUTO KNYVOS nuotrauka

Atskrido gegutė

Gegužę dangus sodų, miškų ir laukų žiedais žydi. Poetiškos sielos lietuviui ir žvaigždės pražysta. Pradžioje pražysta beržas, klevas, uosis. Po kelių dienų – slyvos ir obelys, geltonoji puriena, baltoji ieva. Tautosakoje daili mergelė Ieva labai ilgai raudėjo negrįžusio iš karo mylimojo. Tik medžių močia sutikusį ją priglausti. Ji davė Ievai kvapnius, baltus žiedus, nuo ašarų karčius vaisius. Eugenija Šimkūnaitė teigė, kad lauko žiedai, kaip saulė ir oras, priklauso visiems ir kultūringu save laikantis žmogus turėtų jais gėrėtis, o ne skinti.

Mėnuo ne tik žiedus barsto. Ūkininkui patekėjus jaunas mėnulis skatina augalus stiebtis aukštyr, delčioje – visus žemės syvus sukaupia šaknyse ir gumbuose. Tad darželius sodindavo pilnatis sulaukus. Nuo artojų padargų nušluosto rūdis, surikiuoja kastuvus, grėblius, šakes darbai soduose, daržuose. Avižas sėdavo ievoms pražydu, alksniams išsiskleidus; pupas – klevams sužydu; agurkų rasodą sodindavo vyšnioms ir slyvoms pražydu, bijūnams daigus išleidus; žirnius ir bulves obelių sodai laimindavo; linų sėjos pradžia – kadagių ir šermukšnių sužydėjimas.

Mėnesio pavadinimas – nuo gegutės. Bet kaip pavadinti gegutę vyrą? Gegutis, gegutinas ar gegužis? Patinėlis – mergišius. Dažnai šalia jo net dvi kvatoklės sukas. Lemtingąjį ku-kū tik patinėlis sako. Kai gegutė kiaušinius į svetimus lizdus deda, jis aplink skraido, mažieji paukštukai į šalis išsilaksto. Gegužiukas lizde ne ką

padoriau elgiasi. Kad patogiau lizde įsitaisytų, užsikelia kitus kiaušinius ant nugaros ir juda link lizdo krašto, kol lauk išmeta. Liepą gegutė keičia apdarą ir mūsų kraštą palieka. Gamtoje kiekvienam sukurta sava niša, kurios nepažeisdamas kiekvienas gyvis gali sėkmingai gyventi naikindamas aplinkoje susidariusį perteklių arba būti sunaikintu, jei pats tapo pertekliumi. Taip kuriamas darnos ir pusiausvyros pasaulis.

Horoskopai lietuviškai. E. Šimkūnaitė šį mėnesį vadino gražuolio baltojo beržo vardu. Šis svyruoklis – jautrumo, švelnumo įsikūnijimas. Jis visiems liudėti padeda. Beržas moters širdį turi: visais metų laikais apsiverkia. Jam, kaip ir žmogui, juosmenį diegia, tošis iš skausmo pleišėja, reumatas sąnarius suka, kojos iš nuovargio linksta. Todėl jis užjaučia kitus. Tautosakoje beržas mažai kur peikiamas. Pašauktas į velnio dvarą žmogus patupdomas beržo dvišakyje, iš velnio pirktas kuinas pavirsta beržo pliauska, marškiniai – į tošies skiautę. Beržas žmogų nuo pagundos saugo, blogiui kelią pastoja. Jis – pavyzdys vyrams, kurie ieško teisybės kitiems. Po beržo ženklų gimę – kilniaisiai. Apie Tauragnus pasakojama, kaip beržas ruošėsi eiti saulės dvaro ieškoti. Susitvarkęs kaimynus sukviėtė, atsiprašė, atsidėjo ir išėjo žmonėms šilumos ir šviesos ieškoti.

Gyvenime beržai – nesavanaudžiai. Gal tik tie, kurie prastoje jaurinėje žemėje auga, yra sudiržėliai, užsispyrėliai. Po pirmosios perkūnijos beržą savo giesmių sostu gegutės išsirenka, jo šakose gerovę ir ilgaamžystę pranašauja, o apie šermenis tik iš sauso medžio praneša. Įžeidę žmogų beržai pergyvena ir atsiprašo. Beržai ir muzikantai puikiai, ir prie žemės darbų linkę. Beržės – ištikimos žmonos, geros motinos, su savo vaikais iki pasaulio krašto pasiryžusios eiti ir didžiausioje nelaimėje aukotis. Jei jums negera, apsikabinkite beržą – tikrai palengvės.

Šventės. Pirmąjį gegužės sekmadienį Motinos (Seneles) dieną minime. Tą dieną lankydavo jų kapus, kepdavo pyragus našlaičiams. Krikšto motinos lankydavo krikštavaikius, o tie jas vainikuodavo. Labanoro apylinkėse jų krėslus išpuošdavo bruknių šakelėmis, pataisais, jazminais.

Sakoma, kad gegužės mėnesį ne tik akmuo, bet ir šventieji kruta. Gegužės 4-oji šv. Florijono – ugniagesių patrono diena. Pasak legendos, už tikėjimo išpažinimą šis Romos legiono karys buvo paskandintas Tibro upėje. Ugniagesių patronu jis tapo po to, kai bažnyčia, kurioje kabėjo jo portretas, sudegė, o pats paveikslas liko sveikas.

Septintą sekmadienį po Velykų – Sekminės. Jos metu spėjamas vasaros oras, prasideda ganiava. Aukštaitijoje ganiavai ieškota vietų ir ežerų salose, pusiasaliuose. Rieškutėnų kaime gyvulius į salą plukdydavo valtyse, o meironiškiai, „išmokę“ savąsias karveles nuplaukti. Vakarojimo vietoje ruošdavo suneštines vaises, kepdavo kiaušienę, būdavo vietos ir seniems, ir vaikams, ir dainai, ir šokiui.

Moterų vardadieniai (gegužės 7 d. – šv. Domicelės, 15 d. – šv. Sofijos, 22 d. – šv. Elenos, 31 d. – šv. Petronėlės) įvairiose Lietuvos vietose žymėdavo laiką linams sėti. Šį mėnesį švenčiantys varduves – šventieji daržininkai ar sodininkai.

Apie šv. Stanislovą prisimindavo biteles. Jei orai šilti, saulėti – vasarą bus tirštas medunešis, liepos medumi varvės. Jei apniukęs – reiks pirmąjį korį palikti. Šventųjų sodininkų gildijai priklauso ir šv. Pankracas (12 d.), šv. Gervazas (13 d.), šv. Bonifacas (14 d.). Tomis dienomis reikia uogynus, gėlynus sutvarkyti.

Gegužės 13-oji – Meilės ir laisvės deivės Mildos diena. Senojoje Lietuvoje pagyvenusios moterys supažindindavo merginas su moterystės užduotimis. Dabar senosios kultūros saugotoja Inija Trinkūnienė organizuoja Švenčionių rajone jaunimui Mildos pagerbimo šventę.

Gegužės 15 d. buvo pagerbiamas šv. Izidorius – artojas. Kad usnys, velnio augalas, iš dirvos pranyktų, arklą darydavo iš medžio, į kurį trenkė perkūnas. Mitologijoje įtrenktas ąžuolas įgauna dievo Perkūno jėgą. Usnys turi sulšėti atgal į požemį pas Velnią.

Neužmirškime šį mėnesį pagerbti gimdytojos Motinos ir visa ko iniciatorės, meilės ir laisvės globėjos Mildos. Sėjėjui duoklę atiduosime birželį, kuomet jis jau bus pailsėjęs po didžiųjų darbų.

Dalia SAVICKAITĖ

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE BUFFALO ACTIVEFRAME

Pramonės g. 8A/28,
LT-91100 Klaipėda

Malavėnų g. 1,
LT-81494 Ginkūnų k.,
Šiaulių r.

Kniaudiškių g. 149,
LT-37374 Panevėžys

Verslo g. 9, Kumpių k.,
LT-54311 Kauno r.

Molėtų g. 13,
LT-14262 Didžiosios Riešės k.,
Vilniaus r.

 KONEKESKO
oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218
Servisas: tel. 8 700 55100
Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

www.ponsse.com

NEPRAMIEGOK PAVASARIO!

DOVANA
AKUMULIATORINĖ
ŽOLIAPJUVĖ*

3 METŲ
GARANTIJĄ**

HUSQVARNA AUTOMOWER® 400-serija

Robotai vejapjovės – paprastai jūsų vejos priežiūrai.

KAINOS NUO

€2449

* Dovanojama akumuliatorinė žoliapjuvė Husqvarna 115iL su akumuliatoriumi ir įkrovikliu. Kartu su modeliais AM420, 430, 440, 450X

DOVANA

TRAKTORIUS TS 138

Pjovimo plotis 97 cm • CVT transmisija

• DOVANA – bakelis kurui ir akumuliatoriaus įkroviklis

€2099

RIDER R 214T AWD

2 cilindrų variklis • Automatinė pavarų dėžė • Visais ratais varomas
• Kaina su nuolaida esant 94 cm pjovimo agregatui

€4983

30
HUSQVARNA RIDER
JUBILIEJUS
1987–2017

NUOLAIDA IKI
535 EUR

NUOLAIDA
20 EUR

ŽOLIAPJUVĖ 122C

Patikimo žoliapjovė

• Variklis 0,6 kW
• Kaina su nuolaida

€159

VEJAPJUVĖ LC140

Pjovimo plotis 40 cm

• Stumiama
• Kaina su nuolaida

€275

NUOLAIDA
20 EUR

NUOLAIDA
50 EUR

PJŪKLAS 135

Patikimas pjūklas, paprastiems darbams

• Variklis 1,5 kW
• Kaina su nuolaida

€199

KRŪMAPJUVĖ 543RS

Profesionali krūmapjovė • Variklis 1,5 kW

• Pagaminta Japonijoje
• Kaina su nuolaida

€449

NUOLAIDA
50 EUR

** Visiems Husqvarna Automower suteikiama 24 mėn. garantija. Jeigu prailginti garantiją dar 12 mėnesių - detaliau klauskite savo Husqvarna atstovo.

Specialūs pasiūlymai galioja iki 2017/06/03 arba kol akcijinių prekių bus sandėlyje. Nurodytos kainos yra tik rekomendacinės ir kiekvienas prekybos atstovas kainas nustato pats. Pasilikame sau teisę vienašališkai keisti gaminių kainas bei techninius parametrus, be atskiro įspėjimo.

Husqvarna®
IR TU PASIRUOŠĘS